

גלייכער פאקטאס

№ 73

Łódź, Piątek, 26 marca 1937

דאס: 224-71 טעל. 21 פערשטע און 224-71. Skrz. poczt. 1.06 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

דאס: 224-71 טעל. 21 פערשטע און 224-71. Skrz. poczt. 1.06 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

דאס: 224-71 טעל. 21 פערשטע און 224-71. Skrz. poczt. 1.06 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

שוידער ליבע באהז-קאטאסטראפע מיט דער טארפעדע ווארשא-קאמאניין 5 דער'הרגעטע. 6 שווער-פארוואונדעטע און 40 לייכט-פארוואונדעטע 5 מיטגלידער פון א דעלעגאציע פון טשעכאסלאווער יודען פארוואונדעט געווארען בעת דער קאטאסטראפע

טשעכאסלאווער יודען פארוואונדעט געווארען בעת דער קאטאסטראפע. דאס איז געשעהן צוליב דעם שניי-שטורם, וואס האט געפאלן גענען דער באקאנטער העצע, בלאקירט פון יודישע געשעפטען א. א. ו. די דעלעגאציע איז באשטאנען פון דירעקטאר פרודשיק, זון. קאנאר-סקי, באזשיקאווסקי, פארוואונדעט מיטגליד פון סוף רייס-פאראיין און ד"ר וואלבערג. זיי זענען אלע פארוואונדעט געווארען. ד"ר וואלבערג איז זעהר שווער פארוואונדעט געווארען און עס דראגט איהם די אמפוטאציע פון ביידע פיס.

א חוץ דער אפיציעלער דעלעגאציע זענען נאך פארוואונדעט געווארען פאלגענדע יודען: משה יצחק ווייס פון ווארשא, טווארדא 26, אינש. מיטשיסלאוו וויינשטאק פון טשעכאסלאווער, ישראל ברוינשטיין פון טאטנאוויץ און נאך עטליכע יודען.

דאס איז געשעהן צוליב דעם שניי-שטורם, וואס האט געפאלן גענען דער באקאנטער העצע, בלאקירט פון יודישע געשעפטען א. א. ו. די דעלעגאציע איז באשטאנען פון דירעקטאר פרודשיק, זון. קאנאר-סקי, באזשיקאווסקי, פארוואונדעט מיטגליד פון סוף רייס-פאראיין און ד"ר וואלבערג. זיי זענען אלע פארוואונדעט געווארען. ד"ר וואלבערג איז זעהר שווער פארוואונדעט געווארען און עס דראגט איהם די אמפוטאציע פון ביידע פיס.

א חוץ דער אפיציעלער דעלעגאציע זענען נאך פארוואונדעט געווארען פאלגענדע יודען: משה יצחק ווייס פון ווארשא, טווארדא 26, אינש. מיטשיסלאוו וויינשטאק פון טשעכאסלאווער, ישראל ברוינשטיין פון טאטנאוויץ און נאך עטליכע יודען.

גוטער און געשמאקער ווייניסאציע קאמפ.

הנוסדה ע"י קלובמוס זאב וויסאציע זיל בשנת 1849 וועלכע איז אנערקענט אלס די בעסטע אייף דער וועלט ספעציעלען ערמאלג האבען די סארטעז:

איז אריגינעלע פארפלאמפירטע פלעד-שאכטלעז ווי אויך די ספעציעלע 1/4 קילאווע פעסלעך פיס פרעמיעס

פערמער מונג: מיר מאכען נעפל. אויפמערקזאם די ג. האנסמערקזאם. וואס איז נישט אין אונזערע אריגינעלע פערפלאמפירטע ווענען מיר נישט פערמאנענטליך און זענען נישט מער ווי פאלסיפיקאציע.

פישר לפסח

ANGLAS

פישר לפסח

פישר לפסח

דעם בעסטען גענוס געבען

שאקאלאד

און קאקא

פישר לפסח

בהכשר הועד הרבנים בווארשא.

Skiad Konsygnacyjny: SALOMON SEIDLER, Łódź, Piłsudskiego 32 tel. 221-58 i 132-30.

כשר לפסח

בעמערקונג: דאס אלט ווערט אויסגעארבעיט בהכשר גמור אונטער השגחה מון אנשים פשוים ונאמנים.

כשר לפסח

פערעקויף-שמעון: פילסודסיעגא 50 ואוואדקא 11 שווימיעסקא 7

כשר לפסח

די באוואוסטע יודישע שאקאלאד-פאבריק

מאכט בעקונט איהרע ג' קונדשאפט, אז צום פארשטעהעניש פסח איז זי פארזעהן מיט א רייכען אויסוואהל פון פארשידן

KWIAT HAWAJU

HERBATA KROLEWSKA

מערקע

פריינהעז

דעם בעסטען

בעקאנטמאכונג!

צום פרייהלינגס-און זימער-סעזאן

A. Ogórek Łódź, Zawadzka 11

tel. 202-86.

צוגעגריכע פרייזען א ספעציעלע אפטיילונג פון מענער-שיד.

דאס האט בעוואוסטע צוגעגרייט א האראסאלען אויסוואהל שפאציר אין ספארט-שיד לויט די לעצטע פארדעלען

דאנקזאגונג!

דעם בעסטען דאנק דריקן מיר אויס דעם ה' האנטל מאקס קאהז פאר זיין שעהנער שפענדע אויף אונזער פסח-הילפס-אקציע. אין נאמען פון שוהל-קאמיטעט ערד ישראל דאקטשינער 43-דור באהם. הערשל דיאמענט

דאנקזאגונג

דעם חשוב'ן פרייזען ה' ד"ר אלבערט מאזער פילסודסיעגא 72 פאר דאס לאנגע מיהוצמע קיריען און געלונגענע דורכפירונגען שווערע אפעראציע ביי מיין פרוי - דייק איך אויס מיינ הערצליכע דאנק. מדרכי חיים רוממאווסקי

דאנקזאגונג

דעם געשעצטן פרייזען ה' ד"ר לעאן שיפמאן זאכאריא 64 פאר זיין איבערגעגעבענע קיריען מיי 15-טן דייק איך אויס מיינ איינסטען דאנק. מדרכי חיים רוממאווסקי

דאנקזאגונג

דערמיט דייק איך אויס מיי בעסטע דאנק דעם ה' ד"ר איינאצי פיעכאוויטש נינעסאלאן. שווימיעסקא 20 פאר זיינע איבערגעגעבענע מיהוצמע קיריען און גוטע באהאנדלונג מיי פרוי ביי דער געבורט אין קליניק פון "לינת החיים" און ווינש איהם, אז זיין טעטיקייט זאל שטענדיג געקריינט ווע-רען מיט ערפאלג! מיט אכטונג ב. שטראסבערג, פיעטריקאווער 21.

אכטונג, לאדו אין פראווינץ!

ווען איהר גייט קויפן

מעבער

זאגט איהר פריער געזוכט דאס מעבער-געשעפט וואו איהר בעקומט שלאפזימער, לעס-צימער, גאבינעטען ווי אויך קוכען-מעבער און איינצולע געזענע שטנדע בעקומט איהר נאר ביי דער איבעראל בע-וואוסטער פירמע

א.האראוויטש

לאדו, זשאוויסקא 1 צופארה-טראמוויצען 0, 1, 3, 4, 7, 11. מעסיגע פרייזען, רעזעלע בעהאנדלונג, גוטע בעדי-גונגען. קומט און איבערזייגט איין גערעכט די ארעס!

שטענדיג און איבעראל! יום טוב איבערהויפט! נוצען מיר נאר וויי

ברמל

פון באראן ראש שול'ים וויין-קעלערען

ברמל

שטאמט פון אונזער נאציאנאלער היום און ווערט דארט דורך יודישע הענד געפלאנצט

ברמל

פארגעמט א גרויס ארט אין ארץ-ישראל-עקספארט איינעם פון די שווערסטע פון ווידערשטאנד אין לאנד

ברמל

מיינענדיג, ברענגען מיר ארויף און ארץ-ישראל די מוסלען, פארשטארקען דעם אויספון אין לאנד.

היט איך פאר פאלסיפיקאטען

דאמיה-פארבעריי

דערמיט טייל איך מיט מיינע ג' קונדשאפט, אז פון 1 אפריל ד. י. ווערט מיי פארבעריי איבערגעטראגען פון זשעראסקיעגא 98

אויף זשווירקי 38 (האראדא) טעל. 212-45

גלייכצייטיג טייל איך מיט, אז מיי פארבעריי איז איינגעארבעט געווארען לויט די נייסטע פאכמענישע סעכניק.

מיט זכטונג **Łódzka Farbiarnia Welny**

LEON GUTTMAN

ŻWIRKI 38 (Karola) tel. 212-45.

קרן הימית לישראל בלודו.

די ערשטע טעג פסח איז דערפריה ביים דאוונען וועלען געהאלטען ווערען רעדעס וועגען

גאולת ובני הארץ

אין פאלגענדע שווערע:

1-מער טאג פסח

ביה"כ של רייכער	י. זאכאריאש
בית-אברהם	מ. ש. רובין
בית-ישראל	מ. ש. קאלבע
של דיסקין	י. קוימאן
בית-שמואל	מ. יאמניק
קאמינעגא 6	ד. דאברווינסקי
אהבת-חסד	מ. בערנער

2-מער טאג פסח

בית-כ' לעניאנאב 57	מ. ש. קאלבע
נמילת-חסדים	ב. דאברווינסקי
נחלת-יעקב	מ. יאמניק
זאכאריא 42	זיטמאן
מת-ישראל	זילבערשטיין

די עלעגאנטסטע הערז-און דאמעז-שטאפעז פיליצער, טאמאשאווער און אנד.

דאס בעקאנטע טיך-און הארט-געשעפט פון

N. MALCZER

Łódź, Piotrkowska 31, tel. 222-51

פראנט I שטאט.

רעזעלע בעהאנדלונג!

W święta Wielkanocne

dnia 28 i 29 marca 1937 r. odbędą się

Podwieczorki taneczne

w W.I.Z.O. Piotrkowska 86

staraniem Grana-Młodzieży przy Stow. "Nosen-Lechem" w Łodzi.

Początek o godz. 5 po poł.

פאקאנטמאכונג

גוטע געשמאקטע הייליגע

מייטאגען

באקומט איהר נאר ביי רייכמאן פיעטריקאווער 6 בעמערקונג: פסח ספעציעל יום-טוב'דיגע מאהלייטען שטרענג כשר און מיטגען שטרענג כשר

די פערוואלטונג פון בעקער-צער

אין לאדו. - מאכט בעקונט, אז דינסטאג דעם 2-טן טאג חוה'ם פסח דעם 30-טען מארשען 10 א זיגער פריה קומט פאר א צוזאמנפאר פון אלע בעקער-מייסטער פון לאדזער וואיעוואלדזמווע מיט צאמטל פון דער פערוואלטונג פון ווארשאווער בעקער-צענטראלע מיט חבר ד. בליימאן בראש. אויך דעם צוזאמנפאר וועלען באהאנדעלע ווערען פארשידענע אנגעווייטאנטע פראגען וואס עס קוועט דעם צענטראלע ספעציעל אין דער לאדזער וואיע-ווארזמווע. מיר בעטען אלע שטעט ווי ס'געפינען זיך יודישע בעמער צו שיקען דערענאמען. אויך בעטען מיר אלע אונזערע מיטגלידער אנטיילנעמען אין דעם איבערגעגעבענע צוזאמנפאר.

די פערוואלטונג פון יודישען בעקער-צער אין לאדו.

ישיבת כתר-תורה לאדו, פירנאצנא וו בעקאנטמאכונג

זונטאג אסרו חג, א' שמיני, 4 אפריל 1937 א זיגער נאכט. צום ערשטען טערמין און 7 אונזער צום צווייטען טערמין, גילטיג ביי יעדע צאהל מיטגלידער קומט פאר זיין אייגענעם לאקאל די

יטהרליכע גענעראל-פארזאמלונג

מיט פאלגענדן טאג - ארדנונג: (1) ערעפונג (2) וועלען פון א פארזאמלונג און אפגעזעצן (3) קאסע און סעטינגס-טעל. (4) וועלען פון א פערוואלטונג און רעוויזאנס-קאמיטעט (5) פארשידענע. מיר בעטען אלע מיטגלידער צו קומען טיימליך.

באהאנמאכונג

דער ווער הישיבה הגבוהה בית אברהם ע"ש כ"ד רבו של כל בני הגולה אבני נור וצלהיה, זשעראסקיעגא 1 מאכט באקאנט, דאס מאנטאג א' דחיה"ת ד. 29 מערץ א זיגער נאכמיטאג צום ערשטען טערמין און 7 צום 2-טען טערמין, קומט פאר

די גרויסע גענעראל-פארזאמלונג

אויך וועלכער אלע חברים, מיטגלידער און סימפאטיקער ווערן געבעטען זיך צו באטייליגען. - קומט אלע אנטיילנעמען אין די גרויסע בנטי' שווארץ שמים.

דער - הי"א: (1) ערעפונג (2) באריכט-טעטיגקייט (3) דיסקוסיעס (4) רעפערעסען (5) וועלען פון א פארזאמלונג מיט אכטונג יעדן הישיבה. (6) פארשידענע.

רעגירונגס-מיליטער באנייט די אפענסיווע

די צושלאגענע איטאליענער פארטרעטען איצט דייטשען

Do nabycia w sklepach własnych:
PIOTRKOWSKA Nr. 11
PIOTRKOWSKA Nr. 71
PIOTRKOWSKA Nr. 292

וועגן, הדרך וועלכען עס וואלטען געקענט אנטקומען
הילף פאר די אויפשטענדיגע, גיט דעם רעגירונגס-
מיליטער אויף דעם אפשניט א אייגענעוויכט.

פאריז, 25 (ספ. טעל.)
„האואס“ טיילט מיט פון וואלענסיא: די גאנצע
איטאליענישע געפאנגענע אויף דעם גארטאלאגער-
פראנט דערהייבט ביז 1300. קיין וואלענסיע האט
מען איבערגעפיהרט 290 געפאנגענע צווישען זיי
די ענגלישע זעלבנער 300 פארוואנדעלטע און טויטע.

מאדריד, 25 (ספ. טעל.)
נאך א קורצען שטילשטאנד אין דער קריגס-
צייט, האט דאס דעגירונגס-מיליטער אונטערגע-
זען א צווייטע קורצען מארש אויף מערב פון וועג קיין
אראגאן אין דער ריכטונג פון רענאלעס. דאס רע-
גירונגס-מיליטער האט איצט אומגעקערט און
שטארקען ווידערשטאנד פון די אויפשטענדיגע. ארום
האלבער מאג אין רענאלעס געווען כמעט אינגאנצען
ארויסגענומען. די דערפאלגטע פון די בערג ארום
דער האווערס-געגנט און דאס איבערשניידען דעם

דייטשע אעראפלאנען קיין שפאניע אריבערגעפליגען די שוויצארישע גרעניץ

מענטשען צוהאלטענע, וועלכע שטאמען לויט
אלע ווארשיינליכקייטען פון דייטשלאנד זענען פאר-
האנגענע נאכט אריבערגעפליגען די שוויצארישע גרע-
ניץ. די דאזיגע אעראפלאנען זענען פאשטימט פאר
שפאניע.

די פראנצויזישע-מאכט אויף דער שפאנישער
גרעניץ, ווי אויך די אינטערנאציאנאלע קאנטראל-
ארגאנען ביי דער שפאנישער גרעניץ האבען נישט
פאמערקט קיין שום פארעכעניסטען איבערפלייג-
בער דער גרעניץ פון שפאניע.

מען פאדערט געווארען דורך דייטשען מיליטער פון
וואלענסיע טיילט מען מיט, אז דער שפאנישער מאכט
פאסירט אין שטילן האט איבערגעשויקט דעם איי-
סער-מיליטער מיטאג פאקטורע טעלעגראם: די
דייטשען.

Zródłem zdrowia dla każdego, to kaple szyszka „Novopin”

פאריז, 25 (ספ. טעל.)
דער קאנסאנצערנע פון „יוניטעד פרעס“
טיילט מיט פון דער פראנצויזיש-שפאנישער גרע-
ניץ, אז אויפן פראנט גארטאלאגער קומען פאר-
האנגענע קאמפאן, ביי וועלכע די אויפשטענדיגע שטע-
לען א געוואלטען ווידערשטאנד. דאס דערפאלגט
דיך מיט דער פארטרעטונג פון די איטאליענישע אפ-
טיילונגען דורך אפטיילונגען פון דייטשען פרייזווייליג
אין מארשאנצערנע מיליטער.

דער אפשניט גאנצליך - מאכט נאכא וואל הא-

טעהסט פון נאטע פון שפאנישער רעגירונג צום נישט-אינטערנאציאנאל-קאמיטעט

אויף די שפאניע, וואס פאזיציען א פאקט פון דער רע-
פובליק. אין די ווייטערדיגע פונקטען רעדט זיך ווער
נען דעם, אז דאס קאנטראלירען די שפאנישע גרע-
ניצען דורך דייטשען און איטאליענישע עסקאדערען
וואלט מעגליך געמאכט אומפאשטאנדפאר פארטוען
זען דאס שפאניען און אנפאלען אויף די גרעני-
צען. די כאטע פארענדיגט זיך דערמיט, וואס די שפא-

לויט ווי עס מיט איבער דער אפיציעלער קאמ-
ניסט האט דער מיניסטער-קאבינעט אויסגעווער-
ט דעם אויסער-מיליטער, וועלכער האט אפגעגעבען
א פאזיציע וועגן די דערפאלגטע פארפאלגן פון די
דייטשען איטאליענישע פארשטייער פון דער רעגירונג אין
אויסלאנד. פון די ראפארטען - שטעלט מענט דער
קאמיוניקאטן קומט אויס, אז די עפענטליכע מיני-
סט פון א סך לענדער נישט זיך אויף דער זייט פון דעם
העפערליכענישען שפאניען. נאך דער וועגן פון מי-
ניסט-קאבינעט האט אין פארענענליכע נעווארען דער
טעסט פון דער נאטע, וועלכער איז ארויסגעשיקט
געווארען צו דער ענגלישער רעגירונג מיט דער ביטע
זי איבערצוווייזען דעם קאמיטעט פון נישט אינטער-
נאציאנאל. די דאזיגע קאמט נעמט ארום 6 פונקטען, אין
ערשטען פונקט שטייט די רעגירונג אויפן שטאנד-
פונקט, אז יעדע סובערענע מלוכה האט דאס רעכט
זיך צו פארוואנדעלן מיט געוועהר אויף וואס פאר אן
אופן עס איז פאר איהר טאך מעגליך. אין צווייטען
פונקט, אז נישט מעקסט אויף די קאנסעקוענצען
וועט די רעגירונג נישט טאקעריען קיין קאנסאנצ-

וואלענסיע, 25 (ספ. טעל.)
לויט ווי עס מיט איבער דער אפיציעלער קאמ-
ניסט האט דער מיניסטער-קאבינעט אויסגעווער-
ט דעם אויסער-מיליטער, וועלכער האט אפגעגעבען
א פאזיציע וועגן די דערפאלגטע פארפאלגן פון די
דייטשען איטאליענישע פארשטייער פון דער רעגירונג אין
אויסלאנד. פון די ראפארטען - שטעלט מענט דער
קאמיוניקאטן קומט אויס, אז די עפענטליכע מיני-
סט פון א סך לענדער נישט זיך אויף דער זייט פון דעם
העפערליכענישען שפאניען. נאך דער וועגן פון מי-
ניסט-קאבינעט האט אין פארענענליכע נעווארען דער
טעסט פון דער נאטע, וועלכער איז ארויסגעשיקט
געווארען צו דער ענגלישער רעגירונג מיט דער ביטע
זי איבערצוווייזען דעם קאמיטעט פון נישט אינטער-
נאציאנאל. די דאזיגע קאמט נעמט ארום 6 פונקטען, אין
ערשטען פונקט שטייט די רעגירונג אויפן שטאנד-
פונקט, אז יעדע סובערענע מלוכה האט דאס רעכט
זיך צו פארוואנדעלן מיט געוועהר אויף וואס פאר אן
אופן עס איז פאר איהר טאך מעגליך. אין צווייטען
פונקט, אז נישט מעקסט אויף די קאנסעקוענצען
וועט די רעגירונג נישט טאקעריען קיין קאנסאנצ-

**פערשטונגען פון דער עקזעקטיוו-
טיוו פון דער יידישער אגענץ**

לאנדאן, 2 (יט"א טעלעגראף)
אין משך 5' דער היינטיגער בא-אטונג פון
דער עקזעקטיוו פון דער יידישער אגענץ איז בא-
שלאסען געווארען נישט צוואנגענדיקען דעם אר-
מיניסטראטיווען ראט פון דער יידישער אגענץ.
דאגעגען איז באשלאסען געווארען צו שאפען א
קליינעם אדמיניסטראטיווען ראט, וועלכער וועט בא-
שטיין 5' א האלפט ציוניסטע און א האלפט נישט-
ציוניסטען.

**גרויסע שרפה איז ניו-דזשערס
אין אמעריקא**

ניו-יארק, 25 (ספ. טעל.)
אין ניו-דזשערס האט א ריזיג פיער פארניכטעט
א וואוינ-הויז, 7 מאן זענען אומגעקומען אין די
פלאמען. 3 מאן זענען פארשוואנדען געווארען.

**טוריסטישע רייזעס
קייז ארץ-ישראל**

מיט דער שיף „פאלאדיא“, וואס גייט אפ פון קאנסטאנצא יעדע 2 וואכען
ארגאניזירט די טוריסטען-אפטיילונג ביי דער ציוניסטישער
ארגאניזאציע, שוועדעסמא 29 טעלעפאן 127-28
אינפארמאציעס און איינשרייבונגען טעגליך פון 10 - 2 פארמ. און פון 5 - 8 און.

לויט ווי עס מיט איבער דער אפיציעלער קאמ-
ניסט האט דער מיניסטער-קאבינעט אויסגעווער-
ט דעם אויסער-מיליטער, וועלכער האט אפגעגעבען
א פאזיציע וועגן די דערפאלגטע פארפאלגן פון די
דייטשען איטאליענישע פארשטייער פון דער רעגירונג אין
אויסלאנד. פון די ראפארטען - שטעלט מענט דער
קאמיוניקאטן קומט אויס, אז די עפענטליכע מיני-
סט פון א סך לענדער נישט זיך אויף דער זייט פון דעם
העפערליכענישען שפאניען. נאך דער וועגן פון מי-
ניסט-קאבינעט האט אין פארענענליכע נעווארען דער
טעסט פון דער נאטע, וועלכער איז ארויסגעשיקט
געווארען צו דער ענגלישער רעגירונג מיט דער ביטע
זי איבערצוווייזען דעם קאמיטעט פון נישט אינטער-
נאציאנאל. די דאזיגע קאמט נעמט ארום 6 פונקטען, אין
ערשטען פונקט שטייט די רעגירונג אויפן שטאנד-
פונקט, אז יעדע סובערענע מלוכה האט דאס רעכט
זיך צו פארוואנדעלן מיט געוועהר אויף וואס פאר אן
אופן עס איז פאר איהר טאך מעגליך. אין צווייטען
פונקט, אז נישט מעקסט אויף די קאנסעקוענצען
וועט די רעגירונג נישט טאקעריען קיין קאנסאנצ-

צורישן פראנקרייך. ענגלאנד און בעלגיע געשלאסען געווארען א הסכם וועגען גאראנטירען די בעלגישע אונאפהענגיקייט

Togal

רעוואלוציאנער
ארטער טישע
ווייט אהען
און פארדארט
באנוצט מען
טאבלעטעס

גרעניץ דורך 5 עמרע אעראפלאנען
די צייטונג באמערקט, אז די פארשטענדיגונג
וועט גורם זיין צו דער פארשטאנדונג פון וואר-
זעלאנדיס רעגירונג און ווען צוהאלפען ביים אדרב-
פיהרען דעם מיליטערישען פלאן פון דער בעלגישער
עסקאדער.

אפגעניגקייט פון בעלגיע.
בעלגיע פון איהר זייט פארשליכטעט זיך צו
פארשטיינדיקען איהר אייגענע טעריטאריע, ווי אויך
היבן צו אינפארמירען די מלוכות וועגען יעדערע
פארגוואלטיגונג פון דער טעריטאריע נישט אומשלי-
סעדיג איהר פאלען פון איבערפליהען די בעלגישע רעגירונג.

לאנדאן, 25 (ספ. טעל.)
אין צוואנציגסטן מיטן ווייט פון דעם בעל-
גישען ענין אין לאנדאן שטעלט מענט דער קא-
רעספאנדענט פון „מארגנא פאסט“ א צווישען ענג-
לאנד, פראנקרייך און בעלגיע איז געקומען צו
א הסכם אין דער פראגע פון גאראנטירען די אונ-

אונטערגעשריבן דעם איטאליעניש-יוגאסלאווישען אפמאך

נישען איטערא-מיליטער גראף טשיאנא אין בעל
גראד, אז היינט אונטערגעשריבען געווארען א פא-
ליטישער אפמאך, וואס זיין דערפאלגטע וועט זיין
א ווייטשפאליכער אפמאך. פון אייגענע לאנד צו אן
אקציע געווענדעט געגען
מאך פאשטייט פון 7 ארטיקלען. דער ערשטער אר-
טיקל אנטהאלט א דעקלאראציע פון גינסטיגער
גייטראליטעט, דער צווייטע - באשולט וועגען קא-
טראלירען אין פאלאס אינטערנאציאנאלע קאמפלי-
קאציעס, וואס באדאהען די געמיינזאמע אינטע-
רעסען פון יוגאסלאוויען און איטאליען, דער דריטער -
שטעלט פאר דער יידישער פלאן פון אפמאך אויף 5 יא-
רען.

נישען איטערא-מיליטער גראף טשיאנא אין בעל
גראד, אז היינט אונטערגעשריבען געווארען א פא-
ליטישער אפמאך, וואס זיין דערפאלגטע וועט זיין
א ווייטשפאליכער אפמאך. פון אייגענע לאנד צו אן
אקציע געווענדעט געגען
מאך פאשטייט פון 7 ארטיקלען. דער ערשטער אר-
טיקל אנטהאלט א דעקלאראציע פון גינסטיגער
גייטראליטעט, דער צווייטע - באשולט וועגען קא-
טראלירען אין פאלאס אינטערנאציאנאלע קאמפלי-
קאציעס, וואס באדאהען די געמיינזאמע אינטע-
רעסען פון יוגאסלאוויען און איטאליען, דער דריטער -
שטעלט פאר דער יידישער פלאן פון אפמאך אויף 5 יא-
רען.

בעלגראד, 25 (ספ. טעל.)
אין צוואנציגסטן מיטן ווייט פון דעם בעל-
גישען ענין אין לאנדאן שטעלט מענט דער קא-
רעספאנדענט פון „מארגנא פאסט“ א צווישען ענג-
לאנד, פראנקרייך און בעלגיע איז געקומען צו
א הסכם אין דער פראגע פון גאראנטירען די אונ-

פסק-דיין אין פראצעס

פון די אנטי-יידישע געשעהענישען
אין לאמזשער פאזאנא

לאמזש, 25 (טעלעפאן)
נאך צוויי טעג איז היינט אין סוף-גערדיגט אין
לאמזש ארויסגעטראגען געווארען א פסק-דיין אין
פראצעס נעמען 26 אנגעקלאגטע אין פאסי-
ליגען זיך אין אנטי-יידישע געשעהענישען.
דער 29-טען אקטאבער פון פאריזאנעס וועט זיין
שניאנאווא, לאמזשער פאזאנא, 77 אנגעקלאגטע זע-
נען פארשטעט געווארען צו 6 חדשים תפיסה, 10 פון
זיי איז די שטראף אפגעלעגט געווארען, 9 זענען בא-
פרייט געווארען.

Dr. Trepman

ספעציאליסט פאר טריפער, מיפליס, און
הויפט-אנאליסטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
און אלע ארטאגאנאליעס.
זאנאליקא 6, טעל. 234-12
נעמט אן פון 8-11 נאכט. און פון 9-6 אונט.

געז. „קולטור-ליגע“ וואנא 68

מאנאמאד 29-טען מערץ 12 בייטאג ארדענט זיין די געז. „קולטור-ליגע“

איז „פילהארמאניע“

א פיעריכען

בעטהאווען-קאנצערט

אונטער דער ליטונג פון פרא. י. זאקס
אויספיהרער: ראדער סימפאנישער ארקעסטער (50 פערזאנן)
מארצעלי נויפלער (פידע)

פראגראם: 5-טע סימפאניע

פירע-קאנצערט דורך
פירטען פון 54 נר. ביז 1.50 צו שטופען אין געז. „קולטור-ליגע“ וואנא 68

פיליזשע רייזע-פירא

ORBIS

ראדו, פיעריסאווער 65 און 16
טעל. 101-20, 101-01 און 266-05

היי פאלעסטינע

מיט א אעראפלאן

פון 780 זל.

די ביליגסטע אויספליגן קיין פאלעסטינא
פון 385 זל. - ביליגע פרייען קיין
סאדנקריי, בעלגיע און ענגלאנד.
אבריווס יעדען מיטוואך און שבת, ים-
אויספליגען מיט פיליזשע שטען קיין
לאנדאן, אסטערדאם, קאפענהאגען,
סטאקאלם, קאנסטאנטינאפאל א. א. ו.

אפגערופען די אורקויבען פון בריטישע מיליטער-לייט אין ארץ-ישראל

א באמבע אין חיפה. - בעדואינער מעגעז טראגעז געוועהר. - יודישע מאטראזעז טארעז נישט באשטיי-
געז די א"י-ערד. - א באוואפענטע באנדע געכאפט אין צפון-א"י. - א התראה צו די חברונער אראבער

ירושל'י, 25 (טייטש טעלעגראף) - די מיליטער-מאכט האט אפגערופען אלע אורליבער, וואס זענען באשטימט געווארען פאר די פלייכער און מעכאניקער פון מיליטערישע אפטיילונגען אין סאדא-ענד. חזן-לנה זענען אין אלע באגרינגען אין א"י אפגערופען גע- ווארען די אורליבער פון העכערע אפטיילונגען.

Zródłem zdrowia dla każdego, to kaplei szyszka „Novopin”

געווי. פינאנץ-מיניסטער זאוואדזקי פארערט מען זאך איהם שטעלען פאר א מרוכה-טריבונאל

פון בירדע קאמערן. אויב אזא פארשלאג זאל נישט אריינגעטראגען ווערען ביז צום סענאט, וואס איז פארגעזעהען אין ארטיקל וועגען מלוכה-טריבונאל, וועל איך האל' שטען, אז די ווערטער פון דעם. דעמביצקי האבען נישט געפילען קיין צושטימונג פון די קאמערן און איך האב דאס רעכט זיינע ווערטער צו באטראכטען פאר נישט אמת'ע און ביוויליגע.

נאכאל, וואס ער האט אבער נישט געטון. דער'בער ווער איך זיך צום מארשאלקע פון בעט איהם מיטצוטיילען דעם אינהאלט פון מיין בריף די הויכע קאמערן, צוזאמען מיט מיין ערקלער-ונג, אז נישט נאך איך האב נישט קיין יסוד אויסצומידען א פראצעס פאר'ן מלוכה-טריבונאל, נאר ווייט שטארק, אז אזא פראצעס זאל פארק-מען, וואס עס פאדערט א פארשלאג, וואס זאל זיין אינגערערענער פון איין פערטעל מיטגלידער.

נאכאל-טעקעטאריאט וועגען ערליבער אפטיילונגען אין חל-אביער פארט די מאטראזען און קאדעטען פון דער שול-שיף „שרה 1", איז געקומען די חשונה, אז די ערליבניש וועט ארויסגעגעבען ווע-רען בלויז אין דעם 5'אל, אויב עס וועט פאר-י'דען אויסשטייגענערן איינגעלייגט ווערען אז ערבות קויצע פון 60 פונט. די סירישע גרעניץ-וועג האט - ווי עס ווערט פאר'האלטען א באנדע באוואפענטע סאלדאטען שטארק פון 5 טויזענד פונט, וואס

נעבען הויז פון איידעם פון חיפה'ער בירגער-מייסטער האבען אראב'ישע טעראריסטען געווארפען א באמבע פון א גרויסער אויפרייס-קראפט. קיין קרבות האט דער אויפרייס נישט גורם געווען, אויפ'ן אראבישען בירגערמייסטער פון חיפה זע-נען ווי באקאנט, שוין מערערע מאל אויסגעפיהרט געווארען אטענטאטען פון אראבישע טעראריסטען. די רעגירונג האט ארויסגעגעבען א פאר'אד-נונג וועגען די געגענדען פון לאנד, וואס עס איז בעדואינער ערלייבט צו טראגען געוועהר און ספ-בר'ן, אין וועלכען ער ערקלערט פאלגענדעס: „אויף דער סייס-ווינג פון 23 מערץ האט דעם. דעמביצקי קריטיקירט מיין טעטיגקייט אלס פינאנץ-מיניסטער אין די יארען 1935-1934. דער מי האט ער דערקלערט, אז מ'האט געדארפט פא- אויף דער וועגונג פון אדום. וואס'ן צום גע- וועט זיך מערערענע מיט

א פרייליכע יום-טוב! Bar a la Fourchette

62 פיעטריקאווער 62, טעל. 183-64

דאס בעקומט איהר וויין, מעהר, שפריט, ליכער און שליוואוויץ פון מערשדעס פירמע צו 5 א בריקס. פרייזען. אלעס כשר לפסח! בעמל: באשטעלונגען ווערען זאפארט צו הויז אפגעשיקט. עכמונג! הויז המודע אין דער באר טעטיג.

אונזער פריינדן
עדזשא פרענק
צו איהר חתונה מיט ד'
שמואליק אראנאוויטש
ווישען די הארציגסטע ברכות
צעשא און משה ווארשאווסקי

מזל-טוב!
אונזער ליבע שוועסטער און שוועגערין
עדזשא פרענק
צו איהר חתונה מיט ד'
שמואליק אראנאוויטש
ווישען איהר פיל גליק און צופרידנהייט
יעסב צוקערמאן
און פאמיליע

וויכטיגע איבעראשונג פאר לאדו או פראווינץ!
די באקאנטע הויט-פירמע
„SZERLAUNS”
10 פיעטריקאווער 10 טעל. 231-09
וואס האט זיך שוין צוואנציגן דעם פולען צוטוי פון ב' פובליקום טיילט מיט, אז צום באפארשטעלונגן וואס-מאכט עפעסעל איך דעם גרעסטן אויסוואהל פון די ערשט-הייטעזען
HÜCKEL מארקע
און פון גאנצער ערשטקלאסיגער פירמעס.
מיר באזיצען דעם גרעסטען אויסוואהל פון אלעליי היטדעך יודישע מוכענע און סאמענע פאר דער בעסטער קוואליטעט, ווי אויך די נייסט-מאדערנע קינדער-שידער-אין היטעלער פון די נייסטע פארבען. ספארט-היטעלער ביליגסטע פרייזען. רעזעלטע בעהאנדלונגן! הורט און דעמילי! שבת און יום-טוב איז דאס געשעפט געשראסען

א הארציגע מול-טוב ווישען מיר און זער ליבע שוועסטער און שוועגערין פאר אסתר גרינבערג צו איהר סעלעבונג מיט ד' שמואל גרונים איהר זאלט בליען אייער צוקונפט אויף די בערג פון ציון און ירושלים. מרדכי גרינבערג אין פאמיליע.
אכטונג 100-טע מענשען
האבען זיך שוין איבערצייגט, אז די בעסטע היילענישע טאפטישאנען מאדעסטעס און מאטראזען ווי אויך מערשינע טאפטיז-ארבייט זענען נאך צו געקומען אין דער 1-טער קלענער ווערקשטאט פון אויסגעשטעלטע היילענישע טאפטישאנען און מאטראזען.
„ZURMA”
אינה: 7. מרץ.
Łódź, Cegielniana 58
telefon 178-21.
טאלידע און פיקטליכע אויסוואהל!
פונטיאנא „גראנד”
ווישניאווא-גורא וויליא זאצמאן ביים וואר - טעל. 12
בעשטע פאר די נאכען אויף יום-טוב ווערט אנגענומען אויסן ארט אדער טעלעפאניש.
כשר אכטונג. לאדו און פראווינץ!
די לאנג-קוויטערנדיג פירמע פון יודישע לאנגע מלבושים
מאכט פאמיליעס פאסטען די בעסטע קינדער-און מערשינע טאפטיז-ארבייט ווי אויך א פאמיליעס פאמיליעס פון די בעסטע טאפטישאנען סתומות אויף בעסטע-לאנגע, הויט טאפטישאנען און דער קורעסער צייט לויפן פאר'ענען. געדענקט דעם שוועסטער
משה לאבערשטיין
אגראדאווא, 1. אין הויף, 1. טעל. 12

דאנקזאגונג!
דערמיט דריק איך אויס דעם הארציגסטען דאנק דעם ה'
ז.ה. האלפער
פאמארסמא 4. פאר זיין מיהאפע און איבערגעגעבענע הילף ביים ראטעווען מיר פון א שווערער קרענקהייט. איך ווייט איהם ווייטערען דערפאלג אויפ'ן מעדיצינישען געביט.
מרדכי בצלאל לעווענשטיין
קליניקסי 47
דאנקזאגונג!
דעם ה' ז.ה. האלפער
פאמארסמא 4
פאר זיין פאטערליכע באזינגען און אי-בערגעגעבענע ערשטיקע הילף ביים ראטעווען מיר פון מין שווערער קרענק-הייט, דריק איך אויס מין הארציגסטען דאנק און ווייטע גרויסע ערפאלג.
משה נאטריב
פילסודסקעגא 57
אונזער ליבע טאכטער און שוועסטער פאר אסתר
צו איהר פארלעבונג מיט
ה' שמואל גרונים
ווישען מיר א גליקליכע צוקונפט.
עלסערן און געשוויסטער גרינבערג.

דאנקזאגונג!
אונזער ווערסטע אנטפל
ה' שיער
כאבאנסקי
שענסעוויטשא 37
דעם הארציגסטען דאנק פאר זיינע נע-ניאלע און קליג-דאטומע אונטערפאלגן.
מיט אכטונג
געברידער וואלפאן
פולנאגא 20
א הארציגען יישר כח דעם
דר. משה אבראם בענדער
אר. מאשעוויטש 41
פארן אויסהיילען מיר פון א גרענ-קראנקהייט און ווייטע איהם ווייטערע דערפאלג.
וואלפאן דער רבי פראנצישקאנער 15
אכטונג, שאכטעל-מאכער-מייסטער!
מאנמאן. דעם 29-טן מערץ ד. י.
(1-טער טאג חול'ה) 7 אווענד קומט פאר איך זאקאל פון דער קארפאראציע, קיי לינקענע 40
א גרויסע פארזאמלונג
מיט א זעהר וויכטיגען טאג-ארדנונג. חברים מיטגלידער קומט מאסעוויץ. די פערוואלדונג פון דער שאכטעל-מאכער-סארפאראציע אין לאדו.

הער-הייטעזען HÜCKEL
און פון גאנצער ערשטקלאסיגער פירמעס.
מיר באזיצען דעם גרעסטען אויסוואהל פון אלעליי היטדעך יודישע מוכענע און סאמענע פאר דער בעסטער קוואליטעט, ווי אויך די נייסט-מאדערנע קינדער-שידער-אין היטעלער פון די נייסטע פארבען. ספארט-היטעלער ביליגסטע פרייזען. רעזעלטע בעהאנדלונגן! הורט און דעמילי! שבת און יום-טוב איז דאס געשעפט געשראסען

געזענקהט! אז קלימען סחורה
אין נאך ביי
שטישענשרייף
וואו ס'נעמיט זיך אויף לאנער צום וואסער-סעזאן א גרויסער אויסוואהל פון אריינגעלע פיריזער און טאמאשאווער סחורות אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטעס. - קומט און איבערצייגט איך
R. SZCZESLIWY
לאדו, 5 נאוואמיעסקא 5 טעל. 156-09 II שטאק.
געדענקט פראנט

פונטיאנא „גראנד”
ווישניאווא-גורא וויליא זאצמאן ביים וואר - טעל. 12
בעשטע פאר די נאכען אויף יום-טוב ווערט אנגענומען אויסן ארט אדער טעלעפאניש.
כשר אכטונג. לאדו און פראווינץ!
די לאנג-קוויטערנדיג פירמע פון יודישע לאנגע מלבושים
מאכט פאמיליעס פאסטען די בעסטע קינדער-און מערשינע טאפטיז-ארבייט ווי אויך א פאמיליעס פאמיליעס פון די בעסטע טאפטישאנען סתומות אויף בעסטע-לאנגע, הויט טאפטישאנען און דער קורעסער צייט לויפן פאר'ענען. געדענקט דעם שוועסטער
משה לאבערשטיין
אגראדאווא, 1. אין הויף, 1. טעל. 12

נאך לאנגע שווערע לידען איז דאנערשטאג, דעם 25-טען מערץ 1937 געשטארבען
נ"ע מירל העדער
(געבוירען פישער) איז עלטער פון 49 יאהר. זי ווה קומט פאר היינט, פרייטאג, דעם 26 מערץ 1937 1 א זיגער בייטאג פון סתורה-הויז, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער די איז טיפער טויטער פערבליבענע
מאז, טאכטער, מוטער, געשוויסטער און פאמיליע.

בעהאנדלונג. פארענען-לעמיקאליעז-געשעפט
הארט-פארבען-לעמיקאליעז-געשעפט
לאדו, דרעוואווסקא 5
מאכט בעקאנט, אז צום קומענדיגען סעזאן איז דאס געשעפט פערענען מיט א גרויסען אויסוואהל פון מערשינענע
פארבען און לעמיקאליעז
פון אלע גרעסערע פאבריקען, די בעסטע-לאנגע פון דער לאדווער און פראווינצער קונדשאפט ווערען רעזע און פיקטליכע אויסוואהל.
קאנטא: P.K.O. 602219
מיט אכטונג **מ. שייב** (פרייזער)
לאדו, דרעוואווסקא 5, טעל. 133-39.
בעמערקונג: איך בעזיך שטעטס אויף לאנער לאהע פון דער פירמע
Zaki. Chem. „STREM” Sp. Akc.

איז נאמען פון 1200 יודישע פכודיגע משפחות. וועלכע זענען דורך אונז
אזוי יום-טוב אונטערנעשטיצט געווארען, איז נאמען פון דער פארוואלטונג און איז
מיין אייגענעם נאמען דריק איד אויס דעם הארציגסטען יישר כוח דעם איבערגע-
געבענעם און ענערגישען

קאנסורג מאקס קאז

(ערשטער וויצע-פרעזעס פון דער אינסטיטוציע)
פאר זיין גרויסער פערזענליכער נרבה און פאר זיין אויסערגעווענליכער אנשטרענג-
נונג, ביים זאמלען א גרויסע סומע געלט אויף דער היי-אפהרינגער פסח-אקציע.

פארוואלטונג פון „נותן לחם“

פרעזעס מאג. מ. באלבערישסקי.

אונזער הארציגסטע דאנק שיקען מיר
איבער אונזערע קאדזשער לאנדסלייט
אין אמעריקע, בראש מיט'ן געעהרמען

פרעזעס אלפרעד ב.

ראזענשטיין

פאר זייער שיינער אונטערשטיצונג, וואס
זיי האבען אונז געשיקט צו דער היי-יאריגער
פסח-אקציע.

פארוואלטונג פון

„נותן לחם“

מאג. מ. באלבערישסקי.

אלע מנדבים, וואס האבען מיט א פרייטער
האנט געשטיצט אונזער פסח-אקציע און איז
דער ערשטער רייה - דעם ה' פרעזעס

אסקאר קאז

ראדצא יודישע לעוושטיין,

דער „ווידעווער מאנופאקטור“
פירמע אקצ. געז.

דער פירמע נ. עטינגאן אקצ. געז.

אדון. יוסף ווייצמאן

דיעקטאר ד. ראבינאוויטש פרוי
און אלע אנדערע

דריקען מיר אויס אונזער הארציגסטע דאנק.

פארוואלטונג פון „נותן לחם“

פרעזעס מאג. מ. באלבערישסקי.

W imieniu 1200 podupadłych rodzin żydowskich, które otrzymały zapomogi świą-
teczne, jak również w imieniu Zarządu Stowarzyszenia wyrażam swoje najgorętsze
podziękowanie KOMITETOWI ZIMOWEJ POMOCY BEZROBOTNYM I NAJBIEDNIEJSZYM
naszego miasta z Tymcz. PREZYDENTEM p. M. Godlewskim na czele,
oraz STAROSTWU GRODZKIEMU p. Dr-wi Mostowskiemu,
NACZELNIKOWI Dr-wi Wronie, PUŁK. Foglowi i NACZELNIKOWI
Wisławskiemu za poparcie przy przeprowadzeniu tej akcji.

ZARZĄD STOWARZYSZENIA

Przeciw Nędzy Wyjątkowej p. n.

„NOSEN LECHEM“ w Łodzi

Prezes M. BALBERYSZSKI Prowizor Farmacji.

ODOŁ
chroni
zęby.

Wyróżniana
pasta do zębów!

ז' און די טעג פֿון פֿאַרצײטענס אין אַלע
 וואָס געװענלעך עס איז געװען די גאנצע
 שטאָלע אױסלײזונג, אַלץ טײַכער און אַלץ
 טער דערשט אַזוי הײנט, און אױבערעם טעג,
 טעגנישעס פֿון גלות פֿאַרן רובֿ מנין יבֿגין פֿון
 עץ ישראָל. וואָל דער הלל פֿון דער סדר-נאָכט,
 זעלבן עס קלינגט אָב דער נצחון-געזאָנג
 שטאַל לױב-און ליד פֿאַרן פֿעלד פֿון
 און זיין אױסלײזונג, זיין ליד פֿאַר דער
 פֿון מצרײַטען יאָ און אױנעמעשליכער אױב
 קומט - וואָל דאָס דאָזיגע אַפּעל-פֿערדער

פון פארעה'ן ביז 1937

וועגן שלאפען-ארבייט און עקספּלאַטאציע, גירוש, ווירטשאפטליכע עקסטרמינאציע און „עוואקואציע“

פון ישיעיה אונגער

אונזער צייט „מיט ערפאלג“ אויסגעצויגט און און געוועזענע און קאמף געגען יודען, דאס איז די סיט-טעמאטיק און אגאנציע, דאס אייביגע סוגיערען די מאטען, צו די יודען זענען „פארשטעלן“ און זיי זענען „שונאים“ פון זייערע היימלאנד-לענדער, אין וועלכע זיי לעבען זייט הונדערטער יאהרען, גאר, מיט וועלכע זיי זענען פערבונדען קיילערע, סאציאל, וויסנשאפטליך, פאליטיש.

„והיה אם תקראנה מלחמה ונסוף גם הוא על שונאיו“ — או עס וועט קומען צו א מלחמה, וועלכע זיי (די יודען, הייסט עס) צושטעלען צו אונזערע פיינד — אויך דער דאזיקער „ווירקזאמער“ לאנגע שטאמט פון פרעה'ס קאפ, די היינטיגע צור-היה דים האבען גארנישט צוגעגעבען צו איהם, גאר, מיט מחדש געווען און געענדיגט, זיי האבען איהם גאר „בסער“ אויסגענוצט.

ווייט, מיט וויפיל אנמאשליכע פולט און אונז שולדיג קרבנות מיר האבען בעצאהאלטן פאר דעם דאזיקע מלחמה, וויפיל אכזריות אין בעסטאלישע פערברעכענס מא'א בעצאגען געגען אינאין פאר שידענע צייטען, אונזערע מכלומרסטען אויסריי, און יודען זענען די שונאים פון די לענדער, אין וועלכע זיי לעבען און מיט וועלכע זיי זענען פארבונדען דורך זייער גאנצע עקזיסטענץ, ביישפילען פון דער געזעצט: דער מלחמה פון די רוסען און דער צייט פון דער וועלט מלחמה, און יודען זענען שפאנען און אונזערשטיצען די שונאים — אין די אכזריות און ענינים קשים, וואס די יודען האבען געהאט אויסצושטעלען דערפאר: די בעשולדען גאנץ פון א רב, צו אן טליח און תפילין האט ער געגעבען „צייכענס“ דעם שונא — און דער טראג שער סוף פון דעם רב, דעם אנמאשליכען קרבן פון פרעה'ס אינסיוואציע: דער מלחמה, און יודען האבען געגאסען קאכעדיג וואסער אויף די קעפ פון סאלאה-טען-בעפרייער, צווישען וועלכע עס האבען זיך גע-פליגט יודען אונזערע יודען, יודען.

זיי מ'זעהט, האט זיך פון פרעה'ס צייט אייגענע-ליך גאר נישט געענדיגט און דעם „סיסטעם“ פון יודען-פערשטעלען, פרעה'ס קאמף-מעטאדעס גע-גען יודען זענען געבליבען דוועלביגע און אויך אן אנדערע זאך האט זיך נישט גע-ענדיגט: די עקספּלאַטאציע פון יודען, פון יודען שער ענערגיע, פון יודישער קראפט און אונזער-זעלמונג-גייסט, פון יודישען זשעני, דאס אויס-זאגן, דאס אינסוואציע און אויסנאמען דעם יודען אין נאכדעם איהם אויסשטויסען, אויסטרייבען, אדער אויסראטען און פערניכטען.

אויך די דאזיקע „שיטה“ פרעה'ס פון עקספּלאטאציע די יודען חורט זיך איבער אין אלע תקפלה און לענדער. פרעה'ס פולט און נישט געוואלט ארויס-לאזן די יודען, ער האט זיך גענייגט אין זייער פיווער אריינס, ער האט זייערע דעקלערט וועלען נעמען בנא פון הארץ — או ווען די יודען וועלען מלחמה אנטלען מיט אונז, וועלען זיי פערלענען דאס לאנד; דאס וואלט געקענט אריינס-פון א שווע-רען קריזיס אין לאנד, דאס וואלט געווען א גע-פארה פארן ווירטשאפטליכען לעבען, פארן קינד פון דער מדינה, דעם האט זיך דעריבער געוואלט אויף צו זאגען „מיט צוואנגען“ איינהאלטען, מיט כח, מיט געוואלד, ער האט מורא געהאט אז פערלירען אזא וויכטיגע, שטייגע און פיליגע ארבייטס-קראפט, אין די פאר טויזנער יאהר, נאך יצאת מצרים און היינט חורט זיין אלבער אייגענעמילר דאסוועלד גע, גאר אין אונזער פארם, אין די לענדער, ווי (ווייטער זעה 18-טע זייט)

פירוש, מאראליש און גייסטיג אפגעראטעוועט, האט דערוועקט און זיי דאס בעוואוסטזיין פון זייער מעג-ליכער ווירדע און עפעס צווינגט ווי א נאציאנאל געפיהל און דערפיהרט, ווי באוואוסט, צו דער אויס-לייזונג פון מצרים.

פאר א יודישע „מעהרהיט“ און א „יודישע העגעמאניע“ האבען אלע די ענינער קיין מורא נישט געהאט, נומערש, לויט זייער צאהל האבען די יודען נישט פארגעשטעלט מיט זיך קיין שום מאכט אין לאנד, דאס איז אויך צו זעהן דערפון וואס פרעה האט זיך אויף איינגעקענט און בשום אופן נישט געוואלט בעפרייען די יודען פון קנעכט שאפט; ווען ער וואלט געוואוסט, אז זיי זענען באמת „צאנפאלער“ וואלט ער זיך נישט דערוועגט צו רעדען אין צאנא הענדלען טאן מיט משה'ן און אהרן'על, די וואונגע, מיט וועלכער פרעה האט זיך גע-ווענדעט צו זיין פאלק, אז עס זענען פארהאן צופיל „יודען“ און אז „זיי זענען שטארקער פון אונז“ האט געהאט אן אנדערע בעדייטונג, דאך מיט פער-שטעלען, דוועלביגע וואונגע האבען מיר אייגענעם אין משך פון דורות, אין משך פון אונזער גאנצע גלות-צייט.

די ענינער האבען געמאכט מורא געהאט פאר די יודישע „מעהרהיט“, פאר זייער ענערגיע און אונזערע-מאכט-גייסט, פון די יודישע „שקלא“ פאר, פאר זייערע הויכע מארגאלישע אייגענשאפטען פאר זייער געדולד און אויסזעצ, אין משך פון די יארג'ע הונדערט יאהר פון שטער מצרים האבען געוויסע יודישע שטעטען זיך אויסמילירט אין אקלימא-טירט אין דער ענינער-קלטהר, זיי זענען אריין געדורכט, דאך מ'זעהט נישט צוגענגליך וועלען פאר די ברייטע יודישע מאסען, און אונזערע שטעטען פאר א געוויסע צאלען אין דער איבערליכער פאליטיק פון לאנד, אין מסתו, אין דער איינזיסטערע, און דערפאר האבען עס פרעה און זייער רעג-רונג-לייט געמאכט אן אלערס: הנה עם בני ישראל רב בציון ממנו — די יודען ווערען, שטארקער פון אונז, זיי „פארקאפן“ אלע בערליען, אלע ווירטשאפטליכע פאזיציעס, און דערפאר האבען זיי עס אריינגעגעבען דעם לאונג: הבה נתחכמה! —

דערוועלבער „הבה נתחכמה“ חורט זיך א-בער היינט אויך, הערען זיך נישט דוועלביגע טענער אין די געשייטע פון אונזערע היינטיגע שונאים, דא „יודען זענען שטארקער פון אונז“, אז זיי זענען צו „צופיל“ אין יעדער פראפעקט, אין צוואנג-טענד, און דאקטויר-בערליען? — פיהלט זיך נישט פרעה'ס גייסט אין די גורלות פון די היינטיגע רעגירונגען, וואס האבען דעם ציל איינצוהאלטן די „נאצערס קלויזס“ פאר יודען אויף אלע געביטען פון עקספּלאַטאציע און ווירטשאפטליכען לעבען, אריינס-צושטויסען זיי פון מסחר און אינדוסטריע, פון יעדער פאזיציע, פון יעדען פרנסה-צווייג? — ! און אן אנדערער אייגענעמילר „פאליטיק“ פון יעדער אייגענעמילר א אומדערשטער מלחמה, וואס האט אונז יודען שוין טייער געקאסט, ווערט אויך אין

נישט געענדיגט אויף דעם געביט פון „פארשטעלן“ די יודען דאס לעבען, ווי עס וועט אין דער תורה אויף טרעפליך באקאנטעווערן די פארהאנדענע פון יודען פון די ענינער, עס איז געבליבען די זעלביגע „יודען-פאליטיק“ אין פילען פארענעם, ווי פרעה האט זי איינגעפיהרט, דוועלביגע קאמף-מע-טאדען געגען יודען, דוועלביגע „מאטיווען“ און דוועלביגע „ארגומענטאציע“, געוויס האבען די יודען-פערשטעלען און אנדערע פערשטעלען תקפלה אויסערליך אנגענומען אן אנדער פארם, עס האט זיך געווענדעט אין דער עקאנאמישער סטרוקטור און די איבערליכע סאציאלע פערשטעלען נישט אין דעם אדער יענעם לאנד און אין דער גראד פון רעליגיעזען פאנאטיוז פון דער בעפעל-קערונג, אבער די מאטיווערונג, די בעשולדיגונגען די מלחמה, דער גייסט פון אויסראטונג-קאמף געגען יודען זענען אין אלע צייטען געווען דוועל-ביגע; דאס איז געווען דער גייסט פון „פרעה'ס יודען-פאליטיק“.

ווי גייסטיג אריינס, ווי וועגן צופרידענער מענשהייט אין פרעה'ס „יודען-פאליטיק“ שווייטען מיר זיך אן צום ערשטען מאל אויף די פרעסענוועס און בעשולדיגונגען, וועלכע דינגען נאך ביזן היינטי-גען טאג פאר דעם אויסגעמישטען אינטערנאציאנאל אלס הויפט-מאטיוו פאר דער בעגרינונג און בא-רעכטיגונגען פון די יודען פערשטעלען. פרעה איז געווען דער ערשטער, וואס האט זיך בענוצט מיטן אויסגעמישטען ארגומענט — וועלכע דיג אפשיקען די ענינערשע געוועלשאפט — אז זיי דען איז לאנד זענען פארהאן „צופיל“ און אז זיי זענען שטארקער פון אונז, „כי הנה עם בני ישראל רב בציון ממנו“.

עס איז קלאר, אז פרעה האט קיין מורא נישט געהאט, אז די יודען וועלען זיך אויף פאר-מעהרען און ווערען אויף שטארק, אז זיי וועלען ארויסשטויסען די היימישע בעפעלקערונג פון לאנד, עס וואלט געווען אומאגליש אויסצושטעלען דעם פסוק אין דעם זין, די ענינערשע זענען געווען אן מעכטיג קולטור-פאלק אין א אריינשטאם פאלק און האבען געהאט דעם גאנצע מלחמה-פאראנט און אלע מאכט-מילטען און זייער הארץ און האבען אפגאליט פון מורא נישט געהאט פאר א איבערגעוויכט פון יודישען „עלעמענט“, עס איז קיין יודישע „מעה-רהיט“ נישט געווען אין האט אויך נישט געקענט זיין יודען האבען איינער נישט געטראכט צו רעוואל-טירען געגען זייערע אינטערדיקער, ווי האבען אויף שווער געארייט, די „עבדות פרך“, די „פאנש-טיווער“ האט זיך אויף שווער געדיקט פאר פיוועס און גייסטיג אויף איינגעשטעלט אז זיי האבען קיין מעגליכקייט נישט געהאט צו ארגאניזירען א וועלכע עס איז רעוואלוציע, אן אויפשטאנד גינגען פרעה, ווי מ'ווייט, האבען זיי קיין רעוואלוציע אין דער וואך נישט געהאט, ערשט משה, ווי דער תלמוד דער-צעהלט אונז, האט אויסגעפולט ביי פרעה'ן, אז ער זאל זיי לאזען רוהען שבת — און דאס האט זי

עס איז מערקוירדיג, ווי וועגן די מענשהייט, דער מענשליכער גייסט הייסט עס, אז ערפיהרעניש, להפוך צו דער אלגעמין אנגענומענער מיינונג, דאס איז אייגענטליך נישט קיין נייעס; מיט דעם פראבלעם האבען זיך שוין פארגומען דענקער און פארשער און היסטאריקער אין פערשידענע צייטען, דער מענשליכער געניט, ווייזט זיך אריינס, אין גאר נישט אויף שפעטערש און גאר נישט אויף רייך און פלייטיג, ווי מען שטעלט זיך פאר געווענהייט, ווען מען רעדט וועגען מאראלישען און קולטורעלען פראגעס פון דער מענשהייט, וועגען נצחון פון גייסט אויף די פארשידענסטע געביטען פון וויסען און פארשען און שאפען.

בלעטערט מען, למשל אין דעם גרויסען בוך פון דער וועלט-געשיכטע, שטייט מען זיך אן אויף א מערקוירדיגע ערשיינונג: איין דור טוט נאך דאס וואס דער פריהערדיגער דור האט געטון; איין עפאכע קאפירט די צווייטע — נישט גאר זי ענטוויקעלט און פערפאלקאמט דאס, וואס זי נעמט איבער בירושה, גייסט אריין א נייעם אינהאלט און א נייע פארם, אדער ענדערט די פארם און לאזט דעם אינהאלט, גאר זי קאפירט טאקע פשוט כמשמעו די געגן, וועגן און מנהגים פון פריהערדיגע עפאכעס, ווייער שטות און איינריכטונגען „אוי ווי זיי שטעהען און געהען“.

עס חורט זיך איבער אין דער געשיכטע כמעט רעגולערליך דוועלביגע ערשיינונגען, געשעהנער שוין, איידען, געדאנקען, מעשים, דוועלביגע פאלי-טישע מעטאדעס, דוועלביגע סיסטעמען פון קאמף, עקספּלאטאציע, פון בעהערשען און אונטערדיקען מענשען, נאטירליך ענדערט זיך אין יעדער תקופה די פארם, דער איינערליכער לבוש, דער עטיקעט, די „אינפאקטיוו“, אבער דער תור, דער קערן, די גרונד-אידעע בלייבען דוועלביגע.

נעמען, למשל, אזא ריזיס פון פרוכטבאר פאלע פון מענשליכער עטיקייט ווי — יודען-שונאה, יודען-פערשטעלען, יודען-אויסנאמען, וויפיל גייסטיגע ענערגיע האט שוין די ציוויליזירטע, הומאנע און ליבעלעכע קריסטליכע מענשהייט פארשווערעט אויף דעם געביט, בכדי עפעס נייעס אויפצופאן! — וויפיל וועלטליכע פאטענטאלע, גייסטליכע הערשער, קיר-כער-פירשטען, מלכה-מענער, דיפלאמאטען, פאלי-טיקער, וויסנשאפטלער, און גייסטיגע פיהרער-האבען זיך שוין צובראכען די קעפ אין משך פון א פאר טויזנער יאהר, מאטערדיג זיך אויסצוגעפליען עפעס א נייע פאליטיק, א נייע שיטה, ווי אויף איין מאל פאר אלע מאן פאר צו ווערען פון די יודען! און עס האט זיך נישט איינגעבען, מ'האט געוואלט בלייבען ביים אלטען, קיין איין נייע „אידעע“ האט מען נישט אריינגעפראכט אין דעם „סיסטעם“ פון פערשטעלען און שלאפען יודען פון פרעה'ס צייטען אן.

און פרעה האט דאך עפעס געלעבט מיט א שיינע פאר טויזנער יאהר-צוריק, לויט דער אויס-רעכנונג פון גאר אלטע יודישע כארעניסטען און פון מאדערנע היסטאריקער זענען די יודען אריין קיין מצרים מיט 1828 יאהר פאר איינער צייט-רעכנונג, ד.ה. מיט 3765 יאהר צוריק, און אזוי ווי פון חמש תיסינע מיל, אז די יודען האבען זיך אויפגעהאלטן טען אין מצרים 430 יאהר, איז אלוה יצאת מצרים פארקומען מיט 1398 יאהר פאר דער היינטיגער צייט-רעכנונג, ד.ה. מיט 3335 יאהר צוריק, ווי דער רעגירונג-גייסט פון פרעה שהיה בימי משה ביו 1937, דאס הייסט אין משך פון עפעס מעהר ווי 3335 יאהר, האט זיך אלעז גאר

אראפ-ער-אין-יידען-אין-ישראל

בען וואו אויפגיין ווערען די אלטע פרייטליכע שטנים; ווער עס האט איינמאל אין זיין לעבען געזעהן זיך ערע פיינער און דעם פליז פון זייערע אויגען, דער קאן פארשטיין וואס הייסט ביים אראפער אנפאלען אויף א יודישען ישוב, זיי זעהען אויס דעמאלט, ווי מענשען וואס האבען זיך אויפגעכאפט פון א טיפער שפלות אויף נאציונאליזם, אויף קריטיש, יאהר קענט אפילו אין כעס נישט ווערען, אין דעם אקט פון איבערפער-טען זיך לויט אזוי פיל פרימיטיוויטיק, אומשולדיג-מיט און אומפאראנטווארטליכקייט, און איהר הייסט קייט צו וועמען צו אפגען טיגל, דאס הייסט נישט אז אראפער אין אייראישאל זענען רוצחים, פטכע שלעכטע מענשען, עס הייסט, אז א פרימיטיווער מענש ווערט באוועלטונג דורך ענפיהלען פון אנטא-גאניזם אנטשטענען יעדען נייעם נישט פארשטענליכען פרעמדען, וואס רייסט זיך אריין מיט אזא אימפעט און רעש אין ווייטער שטייט שמוציגע פוילע און פאר נאכעסטיגע דערפער און שטעט, און חרף א געווי-סער לשפעה קען דאס געפיהל פון חשד, אפשייט פאר דעם פרעמדען פרעגנען צו די נאכעסטע אכזריות דינע מעשים.

דער דאזיקער געפיהל לויט אין דער אראפישער באפעלקערונג, ער לויט באהאלטען אומבאוואוסט, אין רהיגע צייטען ווערט ער איבערגעוועלטונג, פאר עס איז דאך א געפיהל וואס נעמען אריינס אלע, און ווען מען באהאלטען די יודיש-אראפישע ענינים אין אייראישאל, כוח מען אפעהארגען דער מאנהען דעם צושטאנד, מען מוז מודה זיין, אז עס איז נישטא קיין באזונדערע שוועריגקייט אנצוהעלען אראפער קעטען יודישע ישובים, אדרבה, דאס איז פאלען אין א נאטירליכע ניגונג פון דער באפעלקער-רונג, דאס לעבען בשלום, דאס ציוויליזירטע זיך מוז זיך ניי אויספירען — אין דאס קומענדיג, אין דער

די אראפער האבען אמאל באקעמפט די טשערקעסען פון זייער אמונה, אזוי ווי זיי באקעמפען איצט יודען

פון ד"ר ש. צמח

לענדער, טשערקעסיע דערפער האבען זיך געגרי-בעט אין סיריע, עבר-הירדן, און אין אייראישאל, רעדן קען אזא דאך שוין הייסט יאהר, אין גליי-התחתון, די טשערקעסען האבען געהאט די זעלבע אמונה וואס די ארומיגע פאלאכען און בערוואנער, זיי זענען געווען קרישים, געצויגט צוליב דער אמונה, געלערט געווען אראפישע שטנים אומאויפ-העליך באפאלען די טשערקעסיע דערפער, זיי גע-רופט און די איינזאמלער געשאכטען, פארנוואס? די טשערקעסען זענען געווען פרעמדע, זיי זענען פלאגער פלויטע אויגען, דענען נישט קיין ארא-ביש, פיהרן ייזער תבואה פון די פערלער נישט אויף אייזלען, ווי די אראפער טוען, קאר אויף א צוויי-רעדערדישען וואגען און עסען ברויט פון קוסחיות און נישט פון דער, עס ליגט טיף אין דער מענשלי-כער פרימיטיווער נאטור זיך אנטשטענען צושטעלען יעדען נייעם, נישט באהאלטען, פרעמדען.

דאס איז טאקע די הויפט-סיבה פארנוואס עס איז אזוי ליכט אויפגעהאנגען אונזערע בעסטע און גע-מיינעטע אראפישע שטנים, וואס לעבען מיט אונז יאהרען לאנג פרייטליכע און אין גאנץ נאךגעסטע בא-ציהאנגען און שיקען זיי רופען און פרעגנען זיי צו שרעקליכען געוואלדישען אומאויפ-העליך פיינעוואוינט און זיך גוט צוגעקוקט ווי אראפער קומען צוריק און א יודישען ישוב נאך א לענגערע צייט פון צוריקקייט און צוואנגענעמייסען און הוי-

לען, די טידישע נאטענאציער שפילען אין קארטען, באזוכען קור-ערטער און פארשארטאמאנטען אלעס, וואס זיי האבען, די גענעראלע דרוואקאטען און דאקטוירים זענען גאנץ ענליכע באשטעט, האבען מ'ווייט פאליטישע אפטייעס, ווילען זיין בעלי-השפעה און ווילען זיין ספרים, אבער נאך א גאנץ קליינער שיכט און געווארען אזוי צו זאגען צוויי-לויזער, צווייטעס, איז דער נאכערע ענין שטארק אויפגעפאלקליך, מיט א קראץ מיט דעם טאנעל און דאס אלטע, אבער אמת'ע פנים ווייזט זיך קלאר ארויס.

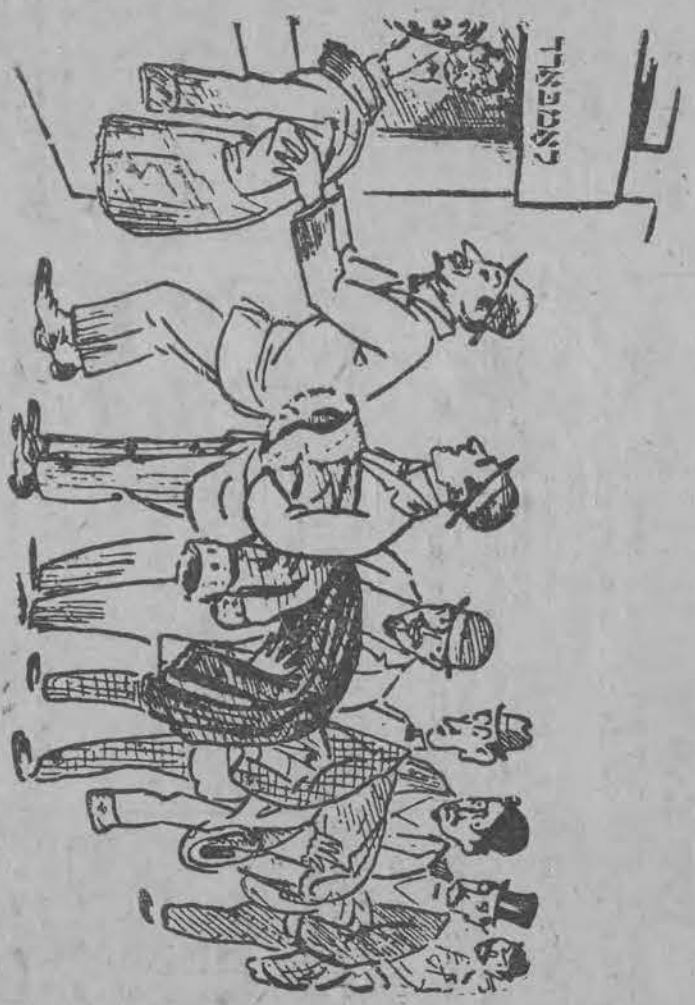
די דאזיקע פארשידענקייט, וואס וואסערט ווי א א שטעטען צווישען פיהרע פערלער פרעגנען צו א קער-פערליכען, באשטענדיגען, סאגיסטענליכען געפיהל פון פרעמדקייט, עס איז דאך א ליגען, אויב מען זאגט, אז פאר דער מלחמה, און טערקישע צייטען, האבען די אראפער אויפגענומען יודען מיט אפגעטע ארגומע-טאדען אריינלייגן אין קייטנאל נישט געווען און אריינ-ראט, ווייטער מיר איין קאלאניע אין וועלכער דער פיה-עלמין איז נישט פיל מיט קברים, קרבנות פון די צו-זאמענשטויטען ווען יודען זענען ארויף אויף דעם בארען און באזעצט זיך, אבער נישט נאך יודען, ארא-בער האבען פאנעמען יעדער פערלער, נאך דער רי-סיטערקישער מלחמה האט מען אין רוסלאנד גע-רופט מוסולמענענדישע טשערקעסיע שטנים, דער סולטאן האט זיי געווארען זיך צו פאנעמען אין זייטע

אויף די אראפישע פאפולעציע ווערען נעשטימט געגען אמת? און אויף דער פראגע ענטפער איך — יא, די אראפישע בעפעלקערונג איז געשטימט געגען אמת עס איז פאר קיינעם קיין סוד נישט, אבער צוליב געוויסע טעמים איז מען עס מ'זעט צווישען די ליבען, אז עס איז פארהאן א טיפער גייסטליכער און קולטור-רעלער אומשטענדיש צווישען אונז דעם אראפער ציוניזם דערט אפט וועגען ראסען-שושנות פון שמי'ס קינדרע, פון דער מדינה-שאפט צווישען סעמיטישע פאלקער, אפער האט עס עפ'ס א היסטארישען תור און אינהאלט, אפער וועט דאס אויך אפאל צוויג קומען, אבער ווי די זאכען שטייען היינט, וואס האט דאס באזעג גענערעני וועגען משפחה — געפיהלען צוויי שטען יעמעאל'ס און יצחק'ס איינזאמלען קיין שום פראמיטען פאליטישען ווערט, עס איז א פאקט אז עס שטייען היינט אין ארץ ישראל צוויי פאונדערע זיך וואסערעמער פאלקער, איך זאג נישט איינער געגען דעם אונזער, אבער געוויס איינער לעבען דעם צווייטען, פון איין זייט א פרימיטיוו (עס איז נישט קיין פאלידיאמאנט), נאך נישט אויסגעוואקסענע קהלה פון שטנים, וועלכע האט זיך נאך נישט באפרייט פון דעם הורד פון מרדכי מיט זיין עלילות און אפער לאזענטיק, פון דער אנדערע זייט — א פאלק מיט אזוי פיל דערפארהונג, מיט און און ריהערטווינקייט, אזוי פיל אייבערלעבענדישען; פערליכענען ביינאק-מען אלע שוועריגקייטען, ווי דאס יודישע פאלק, וואס קומט אריין אין לאנד פון אלע אייראפעאישע מדינות, אנטעוואפט און אפילו אביסעל צו שווער אנגעלארען מיט וויסען און קולטור, אמת, די מעכנישע ציווילי-זאציע פון מאדערנעם לעבען פארקריגט די וועגען פון פראגמעט און אנטוויקלונג, אמת, אראפער אין ארץ ישראל פארהערן און אויסנאמאפליען, די רויכע וועגען פארט קייטלעך לערנען און הויכער

ה'מ"א
סאטמאר

● צוואה צו שטעלען פאר אן אקט
 קרבן פסח
 ביי קאנגע צום "נייעם פארטרעכט" נאכער 73
 פארשטאנד. דעם 26 מערץ 1937

三三三三三

רֵאשִׁית יְהוּדָה מֵאֵלֶּיךָ פֶּסַח...

וְאִיזוֹדוּכְוִס מַנְעֵלֶיךָ צִלְעֵי טוֹמִי...
בִּין וְהַשְׁבִּין — דאָס מײַנט מען די אָפּווערשע
 יודישע אָנטיקײטער, וואָס גייען אויף דױזענען און
 שטאַטאַטאָס אײַנעם.
מַצוּה עֵרְלֵנוּ כִסְפֵּר — „צײַלענען“ — דאָס
 מענט מען זאָ.
וְכֵן הָאֲרֵבֶּה כִסְפֵּר — וואָס די „צײַלעס“
 מערען אָפּן פּאַסיר.
מַעֲשֵׂה פֶרֶדִּי אֲרֵיזֵר — די ערשטע מענשע
 אזוי מוט אָנטיקער ערשט, וואָס נעמטן בײַן די צײַר
 סײַנס — פּאַרזאָנלעך אײַנצוצווענדען די צײַטונג און
 און מײַפֿאַרעט זײַן די זאַמל וועט עס אײַז דױזענען.
 ערשטענען זײַן די.
רִימֹת הַמִּשְׁחָה — בײַן מִשְׁחָה וועט אָמאלען
 אײַזען.

מ"ץ זאשקעס הגדה...

[illegible]

פ"ה מע"ק ז"ל מר"ה מע"ק

פייטענע: סרייטעל, בראטע דיך פאר א קליי-
נע חנוכה, האָב איר דיך געוואָלט פּעסע פּרענען.
סרייטענע: וואָס אַרומ? ?
פייטענע: די חנוכה זענען מיין ווירטואַל אונט
קומען מיין בלייבן, האָב איר נישט מורא צו האָבען
א פּאַרסע בלויז. 1895

פאַרלאָקענע:

ע
ראַטע וועט זי נישט צולייגן.
אזא פיר, דערשטע, וואו באהאנדעלטן דאס
געזעץ, דאס ווייט דאס עס נישט געפֿינען? ?
— מיר פּאָסען: בלאַזענאָל עס איז קליינער מיט
די נישט-געצויגענע שטאטעס...
סדרה שמירקען

כנען-פלמ

די געשיכטע איז אן אזעלע
 אפען און באצייטלעך
 ואָנען, אָנען די הומד
 נאָר מען מיינט די קרייזלעך,
 און אונזענע וואָס מען "שזנט"
 פשוט אַלץ שוין דרייזלעך
 נאָר קיין שפּאַניען שיקט מען אונזער
 די האַראַטענע קרייזלעך...

ဘုရားရှင်တို့၏ ဘုရား

— זאת מר, הנעשית, וזאת באהאליסבאו?
געזיל' דוין ווייט זאג' עס נישט געניג?
— מאָר פשוט: ב'אמאליס' אז' קורנער בליט
די נישט בא'געניגטע שקא'ענעס...
מרדך שטאדלער
— וואו' לויפסטו א' אהי' ?
— ב'אמא' הוינט, ע' ב'רית. ניי איד נאָר עניין
מרדלע'!

מדרה שפרייזקען
יפאטן עס אזוי ?

— כ'לאר היינצ, א פירט. זיי ארד נאך צוויי
 מורען.
 — וואס עפעס צוויי ?
 — טאמער ערס איינער און בייטען דער ארבייט
 פארשטייט, וואס דער צווייטער מיינשטען.
דאנא פון אן אפשייטער.
 אן אפשייטער האלט :
 — איז נאכער א מירע, נישטאס פארד קיין
 מירע, און פארמאכטס זענען דא.

ה'תשנ"א אדר א' י"ד

שבת המזל: ה, האבנו חיר שוין פסד אויז
 אָבער זינענען נישטא די אהאָלענע צייטען, האָ 2
 קורצער פּריליטאָג: דריי 2
 שבת המזל: אהאָלענע ביי איד גענוען א חכמ.
 און היינט א יעדן יעדע לשאָל.

לאט זיין קאמפאני
(א בעשעדיגע פאר קינדער)

יאה און ווארעם זענען געווען צוויי נאכט גע-
הארגבראכטע קינדער.
— האלט מיר עצה — פלעגט זיי מוסקא דען מא-
טער — ווייז אנדערש וועט דאס פונקטען און שלעכטע
רעזולטאטן!

“ד'מנצח”

[illegible]

ה'תרס"ח

[illegible]

פון לעא העניג

צו פיר שונאים

אבער איך איין יונגער פונקט מוזן מיר זיך איצט אפשטעלען, ווייל ווי מיר דוכט זיך, וועט ער איין באזייערען, אז מיר זענען נישט אינגאנצען אונטער דיין און דעם פאקט, וואס איך אין ענגלאנד פאר אלע פראגרעסיווע קלאסען און פארטייען - פאשיסטישער אונטערמיטלע.

אין מיי איצט אונזער קאמף מיט דעם אנטי-סעמיטיזם, וועלכער האט זיך אנגעהויבען, אדער געזעצט זיך אנהויבען, מיטן אויסברוך פון דער נאציאנאל-סאדענער און איראקא.

האט ענגלאנד גענוג און ווירדיג געקעמפט מיט דעם אנטיסעמיטיזם?

אין גלויב קיים, אז עס וועט זיך געפינען עמי-צער, וואס זאל אויך דער פראגע געבען א הויכען פאזיטיווען ענטפער.

אויך אלע פראגעס און אונזער קאמף מיט דעם פאשיסטישען אנטעמיטיזם געווען א שלי-בערען אפאלאגטישער.

אז לאמיר נעהמען אזא ביישפיל: פא-האן א רייכע יודישע אינטעליגענט אין ענגלאנד; א סך אזוי געדענען, און אמאל, גלענצענדיג ענג-לישע שריפטשטעלער און זשורנאליסטען - אין דאך האבען די אלע כוחות - די געדאלט, וואלפס, גאלדינגס און א סך אנדערע נישט ווייניג גערלענצענדיג, פאר די לעצטע פאר יאהר נישט באזייערען צו שאפען אין איינציגען ווירדיגען זשור-נאל, וואס זאל שארף און מיט אמאליע פעהליגקייטען אטאקירען אס די ווילדע אנטעמיטישע חיה.

איר זאג אטאקירען אין נישט גלאז זיך אפ-לאגעטיש קורצענדיג פארטיידיגען געצוג די אנטי-סעמיטישע בלבלים.

אונזערע שוואים האבען שוין דאג פארשטאנען, אז אטאקע אין די בעסטע אפגעטייע - אין די גיטען מיט פאמאליגעס שווארצע פארבען ווען זיי דערמאנען נאך א יודישען נאמען.

און אונזער קאמף מיטן אנטעמיטיזם? - אין די בעסטע פאלען אין דאס געזען א שלעכטע דעפערטייע, און די מענטשן, וואס האלטען זיך אין איין פארטיידיגען, גלויבט מען נישט.

די רייכע יודישע ענגלישע יודישע אינטע-ליגענט אין פאר די לעצטע פאר יאהר געזען בא-האלטען אין זייערע, עלענדיג-טורעמען און אזוי פחדנדיג אבערגעלאזט אס די זעהר וויכטיגע ארבייט פאר דעם סימפאטישען אפער-דאך שוואכען האלב, גרינגעס, במקום שאין איש. אין דעם א יאונדער, פארזאגט די שכנים אים אונז ווע-דען אלץ פיינליכער?

מוזען מיר דאך אנערקענען, אז די פאר טויזענט פאשיסטישע שטימען אין צו גרויסע צאהל, און מיר זאלען קענען זיך אינגאנצערען.

די מיקראפען פון דער סאציאלער מחלה זע-הען זיך שוין צופיל אן אויך אין דעם „נאציאנאל-ענגלאנד“ פארהאן שוין צופיל אקטיווע און אנער-מיטע שונאים.

זי זען קומט עס וואס אס דער פאשיסטישער ענגלאנד?

דער רעזולטאט פון די לאנדאנער שטאט-דאט וואהלען האט דאך און נאך אלעמען ביטער ענטוושט די לאנדאנער יודען: עס איז אמאל, און קיין איין פא-שיסט איז נישט אויסגעוועהלט געווארען, אבער די פאשיסטען האבען דאך צופיל שטימען באקומען אין די וואהלען. און אויך די טויזענדער פאשיס-טישע שטימען האט מען זיך נישט געריכט, אדער נישט געוואלט זיך ריכטען.

און די ענגלישע יודען מענען איצט זיין א שפאר ביסל פארזארגט דעריבער.

ווייל די עטליכע טויזענד פאשיסטישע שטי-מען אין לאנדאן זענען אין דער אמאליג און פאשיס-ענטעמיטישע שטימען.

ווייזער הויפט-פראגראם איז לעת עתה א ווילדע שטאה צו יודען; ווייזער פלאטפארם איז פארהילכט וויפטעליך פון אנטעמיטישע לאונגען, וועלכע זענען האק אין פאק אימפארטיט געווארען קיין ענגלאנד פון היטלער'ס מדינה.

און זי מאכטאלא פאליטיש דער ענגלישער פאשיסט זאל נישט זיין לעת עתה און זי מעכטיג די דעמאקראטישע אנט-פאשיסטישע פארטייען אין ענגלאנד זאלען נישט זיין, איצט בלייבט דאך פאר די ענגלישע יודען דער טרייעריגער פאקט, אז זיי לעבען ציווישען טויזענדער שכנים, וועלכע הא-בען זיי נישט נאך נישט ליב, באך יודעלעך האבען זיי פלינט אויף היטלער און שטיינער שטייגער. און זיי גרייסען זיך פון דער שטאה אויסשלאגען ווייזער גאנצען פאליטישען קאפיטאל.

יצחק קאצענעלסאן

אדע צו דער מצה

א מצה מאגערע און בלאסע ווי א יודיש פנים אין א פענסטער פון א שוהל, ווי דו צעשמאכען און צעלעכערט - אונז איז אונזער הארץ מיט לעכער פול.

א מצה, אלטגעפאקען, דאך און קוואר און הארט, ווי הארט עס איז דער גורל אונזערער אויף דער ערד; ביסט עהנליך צו דער מגילה פון מרעהרען ליד און פון מיט וועלכער ס'האט דער נביא יחזקאל זיך גענעהרט.

מיר זענען זיך ער - היום אין איינע שרעק צום סדר מיט בלאסע פנימער ווי די רייזענעמען קיטלען, ווי אין די קעלערען אין שפאניען, מיר עפענען די טירען פאר א לייה'ן און קומט אריין להבדיל דער גייסט פון היטלער.

מיר זענען זיך באליידיגטע און ערענערע צום סדר מיר אומגליקליכסטע, אומעמינגטע אינים יאמער-מאך, און קיינע דיר, און טרינקען ארבע כוסות פיליגע, און פרעהען זיך מיט א גאס פון נאך א מאכ.

דו האסט קיין מעס נישט, ווי ס'האט קיין מעס נישט אונזער לעבען אויף גאמט'ס ערד, א יאך פארשטעה נאנץ גוט דעם גור דעם גורל וואס גלויבט נישט אין א מצה קען געמאלט זיין אהן א מראפען מעגליך ברות...

ער איז גערעכט, דער גוג, א יודיש מצה, איז אנגעזאפט מיט ברות און מרעהרען, מיט ברות און מרעהרען יודישע - דעריבער האט א גור די מצה גער.

א מצה, ברות דו ארימער, אוש פון מצרים צייטען, איך האב מיט דיר פארפאסט זיך, א ארימסטע און זיסטע! איך וואלט געעסען שטענדיג דיר - נאך פריי זיין! פריי זיין, פריי מיט א טרוקען שטיקען ברות אין וויסטע...

און דערויף מוזען זיך די ענגלישע יודען שטארק פארטראכטען.

פארהאן צופיל שונאים אויך אינים פרייען און דעמאקראטישען ענגלאנד, אויך אין ענגלאנד, וואס אפילו די חרשענדיג קאנסערוואטיווע סאציאלע שכ טען האבען נישט צופיל בת פון די פאשיסטישע דיקטאטורען.

און פארטראכטען זיך מוזען מיר זענען די „פאר טויזענט פאשיסטישע שטימען“, אויך ווייל מיר ווייסען פון ביטערער ערפארונג, אז שטאה און באזונדער שטאה צו יודען - איז א זעהר אנשטעקע דיגע סאציאלע קראנקייט.

אויך אין דייטשלאנד האט זיך אנגעהויבען מיט „עטליכע טויזענד שטימען אינגאנצען“.

און אפילו זען מען זאל גלויבען, אז דער פאשיזם אין איראקא האט שוין דערגרייכט זיין העכסטע שטופע און מיר אנהויבען גיין איצט בארג אראפ (און הילף קען מען שוין אין דעם גלויבען).

און דערויף מוזען זיך די ענגלישע יודען שטארק פארטראכטען.

פארהאן צופיל שונאים אויך אינים פרייען און דעמאקראטישען ענגלאנד, אויך אין ענגלאנד, וואס אפילו די חרשענדיג קאנסערוואטיווע סאציאלע שכ טען האבען נישט צופיל בת פון די פאשיסטישע דיקטאטורען.

און פארטראכטען זיך מוזען מיר זענען די „פאר טויזענט פאשיסטישע שטימען“, אויך ווייל מיר ווייסען פון ביטערער ערפארונג, אז שטאה און באזונדער שטאה צו יודען - איז א זעהר אנשטעקע דיגע סאציאלע קראנקייט.

אויך אין דייטשלאנד האט זיך אנגעהויבען מיט „עטליכע טויזענד שטימען אינגאנצען“.

און אפילו זען מען זאל גלויבען, אז דער פאשיזם אין איראקא האט שוין דערגרייכט זיין העכסטע שטופע און מיר אנהויבען גיין איצט בארג אראפ (און הילף קען מען שוין אין דעם גלויבען).

פון מיכאל איריא

פונם ציהל אראבעס - קען מיטן פעז

אין פרייהלינג

מיט און, הימל, ערד, ברות, פרייהייט, וועט דער מענטש שטענדיג האנטלען?

פארוואס זאל א ביהן, א פליג א פאט וואס לע-כערט מיטן קליידער, זיין פרייער און אומפאנגע-נער פון מיר?

און אז איך וויל נישט אויסהויבען מיין אויגער אויפן קרייזענדיגען גראמפאן פון דעמאקראטיזם, און אז איך וויל אויף שבת אין מרפאת אויטענטישען מיין קומען און אז איך וויל, אז די מאראל, די זיט-לעכקייט, וויסנדיקייט האט טאכטליך נאך מיר און נישט אז איך זאל זיין דער פאסאזשיר פון איהרע וואגער-נעס, וואס אומזענען מיט טוכלע און מיט מויג...

זיין, ערד, ברות, פרייהייט און פאר מיר אונזער פרייט, מיטען זענען א שותף פון דער ערד און אין פרייהייט ציטת זיך צו מיר אן אויסגעצאמטע און צעפאטעלעטע איהר תמימות'דיגען באגער צו איהר באשערטען.

אויך דער פרייהייט, און אראפשיטענדיג פון זיך אין הארפט דעם זאטען פרייהייטס-פרייד אין ניו-יאק און שטארקאנען פון בארינגקייט, פלעגט דער פנים וויסנדיקייט אין נעמען פרייהייט זיך איינזאמעלען אין זינגען און יאנגען פרייד פון גיין און ציטער פון תאוה'דיגער זונגקייט.

און איך און דו און אלע, וואס טראגען זיך אויף די פנים, וואס ווייסען נישט, פון וואנען און וואוהי-מיר גייען, מיר די אייגענע-פערשטע און אייגענע-פער-לינגעס פון לעבעס - חכמה, מיר, וואס קומען אין דער איינפליקט און א באקענענדיגע דערווארטונג, אז אויף דעם ווייסען פערד זאל אריינשטעלען משה; מיר, די אטאנאנענדיגע פון אויסלייזונג און אפגעזעס. מיר, מיר האבען נאך איין פרייהייט.

אין פרייהייט.

מען וועט פויגן דויער איינערלעכטען. אויף דער לבנה וועט מען איינריכטען דעם ענעמען נאכטראך-קאר פון דער וועלט מיט פאספאר - ליכט און טאלענט פרויען - טאקעטיקייט, מיליאנען שטערעס, מעטעא-רען, פלאנעטען און קאמעטען וועלען אויסגענוצט ווערען פארן וואוירל פון דער מענשהייט, שטערעס וועט מען פסלס מאכען פאר פוס - פגעקלעך פאר די געפערטע, אין א געוויסער שעה וועט א באאמטער פון דער שפאט - סטאנציע פון דער וועלט א דרום מין א מעטאליקטעל און דער מענטש, וואו ער זאל נישט זיין און אין וואס פאר א סימבאליע ער זאל זיך נישט געפירען, וועט ער פאקומען, לאקשען, וואס וועלען ניר-דערען פון הימל איהם אין מול אריין... מעטאליקס וועלען נישט זיין, ווייל דער מענטש וועט מאנען אויף די פיס קאנסערוואטן לאפט, אויפן מארס וועט מען אויסהענען הענג-מאטעס פאר פארליפטע פארגלעך, אפער דער מענטש, דער פשוטער בשר-רום, דער מענטש, וואס טרינקט קאפע און היילט זיך פון מערידען, דער צער פון אלע וועלטען, דער הערשער פון דער באווי-טער מאטעריע מיט אויגען צוויי, וואס אפסערוירען און וועהען די וועלט פון פארענט (מיר פארנעמען, אז דער מענטש האט אויך א רוקען, וואס איז פליג אן היינטער אט חסם רוקען מאטערס זיך א וועלט 1), און דער מענטש וועט שטענדיג אייביג לאנג און אלע צייטען, פיי אלע סאציאלע פאדזונגען אין לעבעס-איינשטעלונגען, אס דער מענטש וועט מאנען אין זיין הארצען א שטארקעלעכע מיט און און מיר מאנעט, נישט פאגרייפליכער סדרותפאלער, אהן שום סיבות'דיגער בענקשאפט.

אין שטילען פרייהייט - אונזעם, ווען די זון קריכט אריין אויפן הויזוואנט אין כאטשע פון ערד-אחויטער און ווען דו נייסט אזוי איהם איינשווייגט און אויסגעשטערטער, א שפחדנער, ווען דו נייסט אזוי איהם מיט זיך נלאט אזוי און דער פרייהייט-שפילט זיך אן אסמטשען זיך מיט דיר און אין דיר, קומען דו אן אפגעקאמערען, איבערמאנען, טאג איין דו ווייסט, אז מארעטען, איבערמאנען, טאג איין טאג-אויס, וועט דיר און דיר נאנען וועזען און נע-פאטענשאפט האלטען דער גלעקעל פון פארזייער פון דער פארטיי, דו ווייסט, אז דו ביסט א „פארמיר-לאר“ צי נאך א „לאונג“, אדער א „קאמאנטישער פרינציפ“. וואס האלט דעם אומזען אמת פארן קאפ-נער. דו ווייסט אז דו האסט א שטארק ווי אלע פהמית וואס מען מענטש זיך אין אומפאנג און אין ביד השמשות. דו ווייסט, אז דער אידעאל, איינשלאגן און אידעאלע, וואס פאמפלען זיך אין דיר ווערען פאר ווייט און פארשטייט, נעקעלעט און נעחיצט, נעמעט און געשעקט פון דיר פרייען געדאנקען - געלויב! דו ווייסט, אז די אלע מאהנט שטרייכונגען און דער אומפארמירלעכער נעווען פון דיר דא זיין.

אורדאי קענסט און מענסט דער וועלט שטעלען פייגען אין קעשענע און דירן פארטיי אויך. אין דירן פרייהייטען לעפען מענסט זיך פארזייען און א שיי-נער פרייהייטעס - נאכט קעשען זיך מיט איינער און מיט א צווייטער, „זי“ פאנעמענען דעם ווענער אויפ-נאכט.

און ווען רעווענאט אונגעגלייטע אין א פרייהייטס-נאכט, ווען נעם דריקט אין דיר און אויף דיר דער א-ראמאט פון אויפגייען אין פרייהייט, ווען פונקשאפט וועט אין דיר אן אטאנאנענדיגע אראפגעקע נעפטיסט זיך א טרייסט און שפרינגסט אריין פארשיכערט אין פרייהייטס-קראקאדאקערען.

מענסט שוין צויען ספירה פון דיינע הארפטער גע טעג, מעג איין דירן לעבעס - קייטעלע דער לעצ-טער פיער צאנען - דער פרייהייט, דער פרייהייט-ציער, דער אפערנער, פארזייענדיגער אין ליבע און פרייהייט, אין טעאטע פאר לעבעס-פרייהייט, ער עפענט דיר די מיר, דו קענסט, דו מוזט אריין. צי וועסטו אן א זיט שטיין, צי וועסטו מיטויר-נען די תפילה פאר ערדישער לעבעס-פרייד, דו ביסט איהר נאכט און אויב דו קאנסט נישט מיטמאלטען דעם מאנאלייט, און דער נעמראט איז צו שטארק פאר דיר, ער רייצט און מאטערט דירן קאטאר און פון דיר נע 32 ציינער איז א טויז נעטאנען לאיבד, וועסטו דאך אויף דעם פרייהייטעס מאנאלייט געשטוינט ווערען פון.

און קיינער קען נישט אוועקנעהמען ביי דיר האט וואס איז נאך פאר דיר, נאך פאר דיר. צי דען זעט מיטעם, מענטש, אז „א-ראמאט“ פון פרייהייטס-מאנאלייט איז אויך אזוי באגרעניצט ווי אין דיינע נורמאדערעסטאנטען און שאנסען פון קעשענע?

און אז דער פרייהייט וועט פון די פוימער אנהוי בען צויען זיין גרינגע זאפט, אז איבער דער וועלט וועט זיך בליי צעטייען מיט איהר אומשטענדיגער טויף-קייט, וואס זייען זינג, וועט זייען אלס אומשטען-שי-דעם פון פרייהייט און פון ענקען...

ווייל עס איז נישטא קיין צווייט, פארוואס מיר לע-פען אין פארוואס מיר בעסטען.

און פארוואס? - געפיהלען און פארלאנגען אין מדבר פון בענען וועלען זיך צויען ווי א פויגל-פערל קייט איבער דעם האל פון דער ערד, איבער דעם אים-ענדלעכקייט און אייביגקייט.

און צווישען נאחן און פוימער וועט שיימער-רען א פאסטאראל פון וואסאן אדער פראנצואר, א-דער אן ארבייטס - ליד וועט הילכען פון א צווייט-מינען, מערד גלייכליכען פארל.

און אז פרייהייט אומערט אן אין די פלומען... צי זאל איך דעמאלט צוואמען מיטן פעסימיסט נישט גלויבען, אז אייגענעלען וועט זיך די וועלט און נאכט.

דער שטעקען, וואס איך טראג אין האנט, שטאמט פון יענעם פנים, וואס האט אפער צוויי הונדערט פרייהייטעס געטראגען אין זיינע הייליגענע ארען. און אין יעדער פרייהייט אים דער פנים געווען

איבערדערציילט פון בן-הדור

איבערדערציילט פון בן-הדור

[illegible]

און פארזי ווי ס'דאמט אנטהויפטען צו מאכען, און

702113-720 9186 יום 1066 יוני 5755 תשנ"ה

הפנ"ד און מאראק

דער צוועלפטער יארהונדערט פאר די צייט מיט זיך
דעם אהויב פון דעם פארשפרייטן קלאסענאמא
האט די אינטעליקטע מאסען און יענע אינוועלי
געבן, וואס האט געוויסאמא פאר זייער מאל, הא
פען געפירט אנטקעגן דעם נאכגען פארשפ
הער.
די נעמא פון יענעם קלאסענאמא איז געווען
די מאל פון די נביאים און פון די ערשטע יודיש
רייסיסליכע געמיינדעס, ווי זי האט זיך אויסגעדיקט
אין די צוואנציגסטע, דער עיקר, אין דער „אמפלע
האט פון יודאן.”

עס פלעגט אויסמישן איינעכע פאקטאריס
ווייניגער דעמאלט און עס פלעגט זיך איפהאלטן פאקטאריס
אונטערשטענען, וואס האבען געפירט פאליטיע קאמפא
פאקטאריס דעם פארשטענדלעכע, דער הערשענדי
ער קינד און דעם פארשטענדלעכע פאקטאריס סטעם,
און וואס פלעגט האט רוב פארשטענדלעכע ווערן אין
אין פון פאקטאריס, הויז דעם זענען געווען פאליטיע, און

אציאנאלע פארבינדונגען, מיט שלוחים, וואָפּ פלע-

יערע אומפארהען פון קאסער צו קאסער און היינצווייגן
"ער" איז צוועלפטע און דרייצנטע יאהרהונ-
דערט. דעם סוף זייערע בילדען די לעוועלער מיט
יער ראדראסל פונקטן פלינעל, וואס האבען גע-

הפליטים א' מרויסע ראָלע אין דער ענגלישער רעוואָ-
ציע פאן זייערע נאָמען יאָהאָהאָנאָ דערמאָנען.
זיי פאָרעמלעכע פון די „לעווענדיקע“ (די „גלייב-
זאָכער“), און אומטערדריקטע נאָוואָרען אין 1649,
בער פון איהר ציהען זיך נאָך איינצעלע דיטעלעך.

י"ז אין דעם אמהויב פון נישטענממען יארהרונדערט
 וועט דעם באריממען ראפערט וואוען אין שפעטער
 י, "משארטיסטען".

[illegible]

חשב און אויף דעם רעליגיעזען פעלד — די פרוי
 ימ פון יעדען יחיד צו גלויבען אין וואס ער וויל.
 מאטריאלישע נשמה פון דעם קאמפא איז אפשר געד

עס איז פאר אונז אינטערעסאנט אונזערע

מדינת ישראל, או דער תנ"ך — די תורה, ימים און פתחים — האבען דערפון געשפילט. וויכטיגע האלע, אידען דער קריסטליכער רות הדינה" און דאס און דערפאר נאך דער

והיוכען דעם פאקט, אז דער תנ"ך - די תורה, וואס איז פארבויטן - האבען דערייט געשיפֿטן דוויכטונגען ראטע, איידער דער געשיפֿער פֿירט הישע, און דאס איז דערפֿאר, וואָס דער לעצער געשטאמענט (דער תנ"ך) האט אים זיך האלט אָפֿ משה אַציאָל - עמישע עלעמענטן, דער אינדיווידועל - מאַראַלישע, וואס די נבואים

נען געווען שארפע קעמפער טעגען די אונטערדיי-
ער, די הערשער און די הארען און, דער עימר, וואס
דיין רעוואלוציאנער באפרייאונגס-קאמא האט זיך

כארקטעריסטיש פאר וואס דעם אנטאנאניום
ישען דעם „אלטען" מעסטמענט" און דעם

ייעם" זענען א פאר שטודות פון לומער'ן, דעם
הרער פון דער לומערעאנישער דעפארטאמענט אין

יפה יפה יפה יפה יפה

[illegible]

וְיִשְׁמַע ה' אֶת הַקוֹל וְיִשְׁלַח אֶת הַמַּלְאָכָה וְיִשְׁמְרוּ אֶת הָעָם וְיִשְׁמְרוּ אֶת הָאָרֶץ וְיִשְׁמְרוּ אֶת הַיָּם וְיִשְׁמְרוּ אֶת הַבְּרִית וְיִשְׁמְרוּ אֶת הַשְּׁמִיטָה וְיִשְׁמְרוּ אֶת הַשְּׁמִיטָה וְיִשְׁמְרוּ אֶת הַשְּׁמִיטָה :

— איינער ווייסט, אלץ איז געשעדיגט, איך בין
פונאנדערשטענאנגען מיט העלען...
— אזוי? — האט איך געפרעגט מיט פארוואונדער

— פונעם יאָהד צו פיהרען א ליבע, איז מערד ווי
הג, העלען איז גישט קיין שלעכט מיידעל, אָבער
וואָס מען לעבט גישט מיט איהר אומגעב איז

ד, קען מען זי נישט. אזוי איז זי, דאכט זיך, שטיל
קאן קיין הויך ווארט נישט ארויסוואַנען. קריגט זי
ער איהרע „נערווען“, ווערט זי א ווילדע, צורייצ-

— און איהר זאגט פארלאזען העלען, — האָב

— דאס גרעס נישט, איך האב אין א שטענעם
זיך פארן זיכערן אונזערן און אונזערן

ווארען שווער, — און חזק נאך ! איך פארלאזן מי
אס צוליב אן איינשייט. איך וויל נאך ווין פריי, איך
פאנען אנטשענען פרייער...

אִיךְ הָאָב גַּעֲפֹרֶנְט :
— כֵּן, אֲוֹן זֶי ?
מֵאֲחַסְעֵל הָאָב אַ צִיָּה גַּעֲמֹן מִיט דִּי אַקְסַעַל, עַר

למ באלערנען, מאכען מיר די זאך קלאר :

— מיין פריינט, איין ליבע, זעהט איהר, טאד מען
 מיין קיין צו טאג, איר וויל זיך נישט קאליר מאכען

ווען גאנצע לעבען צוליב א פרוי. מאמע וועט זי א-
ו פארהיטען א צוועק, איז נישט דערפאר ווייל זי
טא אויף אן אמת'ן, ווייל זי האט אהן מיר נישט

נשן, נאָר וויל זי פירלעט זיך פארלירן און איהר
אַלץ, אין איהר זעלבסטלובע : ס'מיטש א מאן
זי פארלאזען ! אויב איהר וועט זיך אפשטעלען

1992

20 מייזענד דייטשע יידען זיך בעזעצט אין דרום-אמעריקא

בינדיאגראפיע

„אונזער חרוב'ע היים“ פון אהרן ברעזינסקי

דער נאמען ברעזינסקי איז מיר ביז אונט געווען אומבאקאנט. דאך גלויבט זיך מיר נישט, אז ער זאל זיין אן אפגאנגער. צוליב א סך זאכען ביז און נעכטענדיג צווישן אים, איז ברעזינסקי דאס שוין מער ווי און שווערע דער ליטווישער. ער פארמאגט דאס, וואס מיר רופען: אן אויסגעשפראכענע פערער.

ברעזינסקי סקיצען, דערציילונגען און טויטשערען לויטען זיך גוט. זיי זענען גלאטע אפפאלירט און רונדיג, און געפאלען. זיין סטיל דערמאנט אן אפפאלירט וועג און וועלכע מען קאן גיין מיט פארבונדענע אויגן. זיין דערציילונג נישט מורא האבען אויספאלען. זיין דערציילונגער פאדעס רויסט זיך נישט און ווערט נישט פארלוירען אויף קיין וויסנע וועלכער פון טאלערשער דאס איז א טענה און אן אן חסרון.

א חסרון איז אן איבערשטע פאר א וויכטיגן שרייב-טער, וועלכען עס קלוימט זיך צום פנים די אומדרייט-טען, ציטערדיגע פערער, דער נישט זיכערעך גאנג. ווען א קינד וואלט באלד געקענט זיין מיט שטעט זי-טערע מורא, וואלט עס אונז אפער אויפערשט אפער זי-טערע. ברעזינסקי באוועגט זיך שוין אפוסל צו זיכער. אפערשטעט אויף דער פשוטער שפראך וועט עס היי-טען, אז ער האט שוין אפוסל א צופול ליטווישערען צוגאנג צו זיכעט. און מיינט דערמיט צו זאגען, אז ברעזינסקי טימאטיק איז נישט דאס לעבעדיגע שפראך-דעלויגע לעבען, נאר דאס לעבען זיך שוין אפוסל צו זיכער. שפראך טימאטיק דאס אפוסל לעבען רויסט און מלויזע, ווי א צושטערטער טייד, מוסלעשענדיג און פארנא-פערדיג דעם שרייבער אויף וויסנע אויפולען. נאך דער שרייבער וואס איז רייז געווארען אין פראגעס פון שפראך, ווי א פעלד אפערשטעטעלעך זיך דעם דא-זיכען שפראך. ביי ברעזינסקי אפער איז דער שפראך געווארען אומשערליך א דאס דעם, וואס ער האט זיך נישט געזאגט און די סופע ערשער. דאס איז אפער זיכערער און באקוועמער, מען האט אפער נישט דערביי די עטאציע, וואס מען פאקומט שווימנדיג מיט מווי-געפאדער און צושטערטען אפער.

היינט דאס, אז ברעזינסקי טימאטיק איז זאגלע-בעט-בלאטער און רוחניגע ניון. עס גייט נאך אין צוגאנג אין דעם אופן פון באקעמער און באקעמער-דאס לעבען, וואס דאס ערשט אונטער דער קינסטלע-טער פערער געשטאלטעט ווערען.

דאך אפער האט ברעזינסקי אין די דערציילונגען גע-געבען דאס פנים פון „אונזער חרוב'ע היים“. דער וויכטי-פון גרויל בלאט אויף אונז פון דער דאזיקער וועלט. מיר זעהען אונטערשטעט און מיר זעהען לעבעדיגע מענשען, וואס ראנגלעך זיך אין דאזיקען צושטערטעלעך ום דער עיקר מיר פוהלען ווער ווייזט און דאס איז דער בעסטער סימן, אז מיר האבען צו טאן מיט לעבעדיגע מענשען.

דער סך הכל, ברעזינסקי דאס זיך באשרייבען און דעם ליטווישערען צוגאנג צו זיכעט קאפערען און געשע-הענישען, וואס שטעט אפמאל מיט ווערנאליסטיק, מוחמת דעם דערשטענען טאן און דאן וועט ער זיכער שפאסן גוטע זאכען, ווייל אין דעם בוך „אונזער חרוב'ע היים“ זענען דא גענוג באווייזען, אז ער איז פארווא-יבחק יאנאסאווויטש

דאס דאך — ווי אונזער גרויסער היסטאריאגראף ר' נחמן קראכמאל האט שוין געזאגט אין זיין בע-ר'המען וועקס „מורה נבוכי חזק“ — בלייבט דער „נצח ישראל“ א פאקט אין דער היינטיגער געשיכטע.

אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט איבערהויפט נאך יעדער יידה פון דעם דאזיקען פאלק קומט ווייטער א עליה, נאך יעדען פאלען קומט ווייטער א אייפליהונג, א בעניאונג. די יידען האבען איבער-געלעבט אלע ווערע פארלאגער — און עקזיסטירען, דאס היינטיגע פאלק, זאגט קראכמאל, איז נישט פון דער צוקונפט די עיקר אייגענשאפט פון די יידען.

נאך א פאלק פון דער פערבאנדענדיג, נאך און און ווער אומגעשטערבארע לעבענס-קראפט, וואס קיינער קאן נישט און וועט נישט בייקומען.

און דאך — ווי אונזער גרויסער היסטאריאגראף ר' נחמן קראכמאל האט שוין געזאגט אין זיין בע-ר'המען וועקס „מורה נבוכי חזק“ — בלייבט דער „נצח ישראל“ א פאקט אין דער היינטיגער געשיכטע.

אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט איבערהויפט נאך יעדער יידה פון דעם דאזיקען פאלק קומט ווייטער א עליה, נאך יעדען פאלען קומט ווייטער א אייפליהונג, א בעניאונג. די יידען האבען איבער-געלעבט אלע ווערע פארלאגער — און עקזיסטירען, דאס היינטיגע פאלק, זאגט קראכמאל, איז נישט פון דער צוקונפט די עיקר אייגענשאפט פון די יידען.

נאך א פאלק פון דער פערבאנדענדיג, נאך און און ווער אומגעשטערבארע לעבענס-קראפט, וואס קיינער קאן נישט און וועט נישט בייקומען.

און דאך — ווי אונזער גרויסער היסטאריאגראף ר' נחמן קראכמאל האט שוין געזאגט אין זיין בע-ר'המען וועקס „מורה נבוכי חזק“ — בלייבט דער „נצח ישראל“ א פאקט אין דער היינטיגער געשיכטע.

אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט איבערהויפט נאך יעדער יידה פון דעם דאזיקען פאלק קומט ווייטער א עליה, נאך יעדען פאלען קומט ווייטער א אייפליהונג, א בעניאונג. די יידען האבען איבער-געלעבט אלע ווערע פארלאגער — און עקזיסטירען, דאס היינטיגע פאלק, זאגט קראכמאל, איז נישט פון דער צוקונפט די עיקר אייגענשאפט פון די יידען.

נאך א פאלק פון דער פערבאנדענדיג, נאך און און ווער אומגעשטערבארע לעבענס-קראפט, וואס קיינער קאן נישט און וועט נישט בייקומען.

און דאך — ווי אונזער גרויסער היסטאריאגראף ר' נחמן קראכמאל האט שוין געזאגט אין זיין בע-ר'המען וועקס „מורה נבוכי חזק“ — בלייבט דער „נצח ישראל“ א פאקט אין דער היינטיגער געשיכטע.

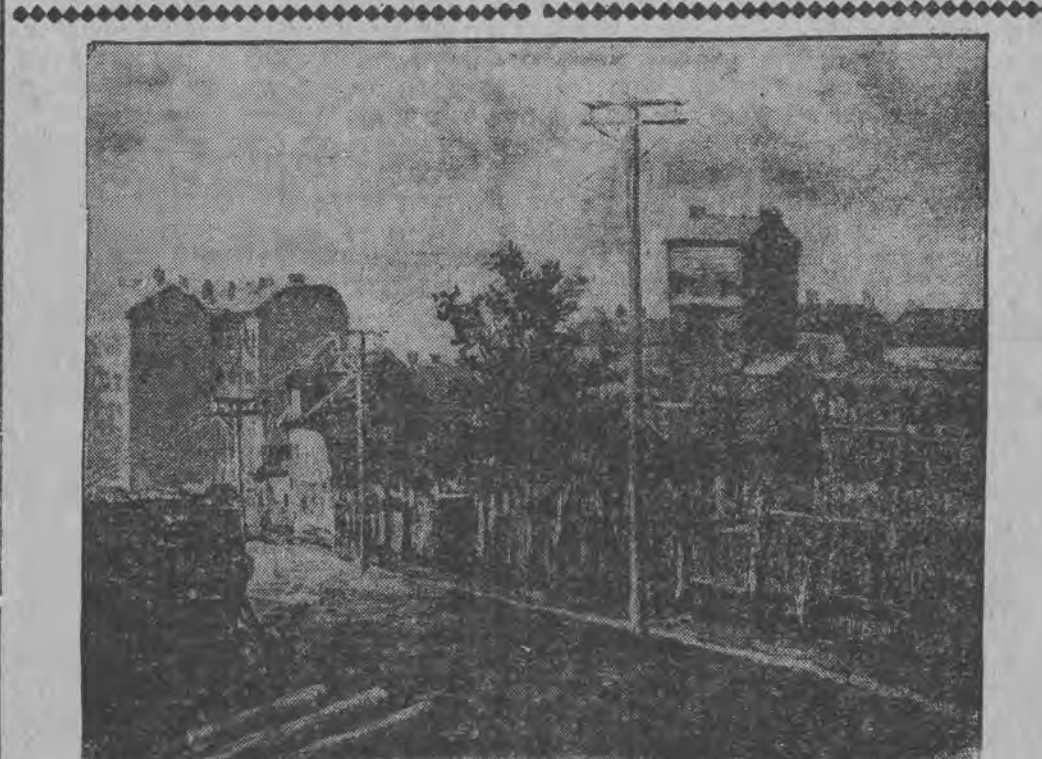
אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט איבערהויפט נאך יעדער יידה פון דעם דאזיקען פאלק קומט ווייטער א עליה, נאך יעדען פאלען קומט ווייטער א אייפליהונג, א בעניאונג. די יידען האבען איבער-געלעבט אלע ווערע פארלאגער — און עקזיסטירען, דאס היינטיגע פאלק, זאגט קראכמאל, איז נישט פון דער צוקונפט די עיקר אייגענשאפט פון די יידען.

נאך א פאלק פון דער פערבאנדענדיג, נאך און און ווער אומגעשטערבארע לעבענס-קראפט, וואס קיינער קאן נישט און וועט נישט בייקומען.

און דאך — ווי אונזער גרויסער היסטאריאגראף ר' נחמן קראכמאל האט שוין געזאגט אין זיין בע-ר'המען וועקס „מורה נבוכי חזק“ — בלייבט דער „נצח ישראל“ א פאקט אין דער היינטיגער געשיכטע.

„מילכיגע“ סדרים פאר יידישע זעלנער אין פאליסטאק

איצט האלט דערביי, און די יידישע זעלנערס זאלען בלייבען און פלייש דעם מוועט מווען פרא-ווען „מילכיגע“ סדרים.

פערפערע אין ריגע (מיטגאסע) - ארגינאל גרויס, מיכאל יא

פון פרעה'ז ביז... 1937

עמ'גראציע לענדער פאר יידען, זארגט מען נאך ווערען אין זאך: וואס גיכער און ראציאנעלער אדורכפירען די „עוואקואציע“ פון יידען. איינערליך זעהט עס אויס איינגערמאכטע און דערט, אבער אין זאך איז דאס דילעמא אומבא-טונג-מאכטע, וועלכע פרעה האט פראקלאמירט און פארטרייבליכט נאך מיט מיליאן ווי 3335 יאהר צוריק.

און דאך — ווי אונזער גרויסער היסטאריאגראף ר' נחמן קראכמאל האט שוין געזאגט אין זיין בע-ר'המען וועקס „מורה נבוכי חזק“ — בלייבט דער „נצח ישראל“ א פאקט אין דער היינטיגער געשיכטע.

אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט איבערהויפט נאך יעדער יידה פון דעם דאזיקען פאלק קומט ווייטער א עליה, נאך יעדען פאלען קומט ווייטער א אייפליהונג, א בעניאונג. די יידען האבען איבער-געלעבט אלע ווערע פארלאגער — און עקזיסטירען, דאס היינטיגע פאלק, זאגט קראכמאל, איז נישט פון דער צוקונפט די עיקר אייגענשאפט פון די יידען.

נאך א פאלק פון דער פערבאנדענדיג, נאך און און ווער אומגעשטערבארע לעבענס-קראפט, וואס קיינער קאן נישט און וועט נישט בייקומען.

און דאך — ווי אונזער גרויסער היסטאריאגראף ר' נחמן קראכמאל האט שוין געזאגט אין זיין בע-ר'המען וועקס „מורה נבוכי חזק“ — בלייבט דער „נצח ישראל“ א פאקט אין דער היינטיגער געשיכטע.

אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט איבערהויפט נאך יעדער יידה פון דעם דאזיקען פאלק קומט ווייטער א עליה, נאך יעדען פאלען קומט ווייטער א אייפליהונג, א בעניאונג. די יידען האבען איבער-געלעבט אלע ווערע פארלאגער — און עקזיסטירען, דאס היינטיגע פאלק, זאגט קראכמאל, איז נישט פון דער צוקונפט די עיקר אייגענשאפט פון די יידען.

נאך א פאלק פון דער פערבאנדענדיג, נאך און און ווער אומגעשטערבארע לעבענס-קראפט, וואס קיינער קאן נישט און וועט נישט בייקומען.

און דאך — ווי אונזער גרויסער היסטאריאגראף ר' נחמן קראכמאל האט שוין געזאגט אין זיין בע-ר'המען וועקס „מורה נבוכי חזק“ — בלייבט דער „נצח ישראל“ א פאקט אין דער היינטיגער געשיכטע.

ווי נאריש, מיר מענער זענען

ווער דאס איז אפמאל פארשטאן, און איך פאר-ווער אייך... איינער פארנוועהרט מיך? — האט ער מיר אי-פאשטעלען, — דאס איז פון, איינער וועט זיך פרוי צו טון, וואס איינער וואלט, אפער איך, פון מיין זינט, ביז אייך פרוי צו טראכטען, וואס איך וויל... יא, איינער מאכט בירדע חזק פון מיר!

איך האב זיך א לאז געטון, אן אויפגעקאמער, צו איהם, אפער איך דעם מאמענט איז איינער פון אונ-זערע קאלענען אריינגעקומען, איך בין שטעל אפער טראכטען אויף צוריק, ווייל איך האב נישט געוואלט פרעגן די זאך צו אן אפגעטעם סאטראל.

כלהאב געטראכט מאנהען אין דער פריה האב איך דאך מיט העלען חתונה, אפער פערעס האט זיך אין מיין הארצען געבויטען, וואלט דען נישט געווען פער-טער און נאטירליכער פאר מיר נישט צו טראכטען, אז זי, די ליפער העלשן, האט שפעט געקאנט אויספאר-האלטען פון מיר? — זאגט ער, מארסעל, דער איינער רעדטער נאך וואס ער איז, האט זיך דערפילט שטארק געטראפען וואס זי האט אויך נאך איהם געקאנט פאר-טען, און ער האט געפרובט אויסלאזען זיין פון הארץ אויף מיר, איינערשטענדיג אפוסלע סם אין מיין גליק? און עס איז איהם, מוז איך זאגען, אפער-טעל געלונגען? מיין גליק איז איינערשטענדיג געווען-טעל, איך וועל געהן צו דער חתונה מיט א צווייטעל איין הארצען, מיט א באמדיטעטען געמיט... ווי נאריש מיר, מענער, זענען!

נייט'ער ק (מ'א) קיין ניו יארק איז אפגע-אמעריקאנער לענדער. אין בראזיליען, ארגענטינע, ארגוואי, טשילי, באליזיען, פערע, עקוואדאר, קא-לומביא און פאנאמא האט דער וויל זיך געשטעלט אין פארבונד מיט דאזיקע מלוכה-לייט איבער, דער פראגע פון יידישער איינזאנדערונג. דער וויל, טאן דאס, האט אין א געשפערך מיט דער וויל, אינפארמירט, און אין די לענדער פון דרום-אמע-ריקע האבע זיך ווייט דעם היטלעך-רעזשים באזעצט לערן 20 טויזענד יידישע יידען, דאזונטער אין ארגענטינע 10 טויזענד. אין בראזיליען 8 טויזענד, און אין טשילי טויזענד יידען די פרימען איבערצ-וואס ווימען זיך דער לאנדריטשעט, ווערט אויס-קאמען דער פיהרער פון דייטשען „הילפס-פארטיי“, דער בערלינער אדוואקאט דיר ברוגא וויל, וועלכער האט לעצטענס דורכגעפירט א פיער-היטלעך-רעזשים ריזע אפער די לענדער פון דרום-אמעריקע, וואו ער האט זיך באקענט מיט דער לאגע פון די דייטשע יידען, וואס האבען זיך דארט באזעצט די לעצטע עטליכע יאהר. אין א געשפערך מיט צייטונגס-פאר-שטעלער האט דער וויל מיטגעטוילט, און די איי-וואנדערונג פון דייטשע יידען, הויפטזעכליך פון די, וואס ווימען זיך דער לאנדריטשעט, ווערט אויס-קאמען דער פיהרער פון דייטשען „הילפס-פארטיי“, דער בערלינער אדוואקאט דיר ברוגא וויל, וועלכער האט לעצטענס דורכגעפירט א פיער-היטלעך-רעזשים ריזע אפער די לענדער פון דרום-אמעריקע, וואו ער האט זיך באקענט מיט דער לאגע פון די דייטשע יידען, וואס האבען זיך דארט באזעצט די לעצטע עטליכע יאהר.

ביאליסטאק

די קהלה פארנעמט זיך איצט מיטן צוגרייטען דעם פסח פאר די יידישע זעלנערס פון היגען גאנצ-זאך. מ'איז שוין צוגעטראפן איינצוקליפען די ניו-סיגע פראדוקטען, אפער ס'איז פארהאן א גרויס-שוועריקייט מיטן איינקליפען דאס פלייש צוליבן קאנסטיגעס.

מיט א צייט צוריק האט מען געהאט צוגעקאנט צו געבען א ספעציעלען קאנסטיגעס פאר די זעלנערס-הרב דיר ראנגמאן האט אינסערווענירט ווערען דעם ביימ וואס צווישן ווערענדיג-אינספעקטאר, וועל-כער האט אפגעזאגט אויסצוגעבען א צוגאב-קא-ביאליסטאק.

פון דער פראפעסיאנעלער בא-וועגונג פון יידישע אינוועניטן

ווארשא, (מ'א) די טעג איז אין ווארשא פאר-געקומען די סעסיע פון דער פערנאליטאט פון דער-באט פון די פערנאליטאט פון די יודישע טעכנישער-מיט העכערער פיהרונג אונטערן פארזיץ פון דר. יוזעף זאלער מיטן אנטויל פון דעלעגאטען פון אינוועניטען - פערזאנלעך אין ווארשא (ר. פובליקא-ציע הערשפער, ב. פערזאנלעך, א. סימאנעווער, אין לאנד (ווייטענטיק, א. רוסאק, א. סאמאנעווער, ווייטע) אין קראקע (ווייטענטיק) און ראטנעווער, פון לעבענדיג (ווייטענטיק) פון ווילנע, יאגאו, ש. שאליט) ווי אויך פון טעכנישער - פערזאנלעך (ה. רא-זע).

נאך אויסהערן דעם אויספיהרליכען רעפערעט פון דר. זאלער וועמען ארגאניזירטען ארגיניס-פלע-צער פאר יידישע אינוועניטן איז באשאפטען נע-ווארען צו שאפען פנים פארלאג אפער פון דער-ווייטענטיק איינצוקליפען דעם קאנסטיגעס וועט זיין צו פארשען מיט דער הילף פון אפאליטישע לאקאלע ארגאנען די טעכנישע צו באשאפטען א וואס געטענער-צאחל יודישע טעכנישער. עס וועלען געפארשט ווערן די מעגליכקייט צו ווארנאנצירען נייע פראדוקטען-אונטערנעמענען וואס זאלען געבען יודישע אינ-וועניטען פאשעפטיגונג אויך א געטענער-צאחל אר-בייטער. עס וועט געשענען ווערען א פראפאגאנדע-פרי צו געפירען ארגיניס פאר יידישע אינוועניטען-אין דער עקזיסטירענצער אינסטרוקציע און האנדעל-מיט מענשען מאטעריאלען.

אויפן פארשלאגן פון אינוועניטען ליסטענשטיין (לאנד) איז אפגענומען געווארען א פאשטלעס, אז די פארוואלטונג פון פארפאנדט שטעטלעך פערט, אז דאס געווענען ארגיניס פאר יידישע טעכנישער איז אין א גרויסער מאס אפגענונג פון דער פאראייניגטער-וועלט-און אומגעפערטענער שטעלונג פון די אינוועניטען-לער. אין צוזאמענהאנג דערמיט ווערען די באזונד-רעכע פאראייניגטע פאראייניגטע ליזען פארשטעלען צו מען אן ענערגישע אפזע, כדי צו שאפען ארגאנען-פון טעכנישער צוזאמענארבייט מיט דער פאראייניגטער-סיוסטעם אינוועניטען.

מיר צו פארשלאגן ווערען אן אויספיהרען אלע פראפעסיען און פראפעסיע מעטאדען פון רעזאלי-רען די פאלענער ברוגע באשאפטענען א וואס טרעכער-רע צאחל יודישע אינוועניטען און טעכנישער, האט די פארוואלטונג פאראייניגט ליזען פארשטעלען אן אינוועניטען יאגאו (ווייטע) באשאפטען צו שאפען א רעדאקציע - אפער, וואס זאל אריינסטעלען א שטערנדיגען פיהרען, דער דאזיקער ארגאן וועט פארשפרייט ווערען נישט נאך צווישן יידישע אינ-וועניטען, נאך אויך אין די אינוועניטעלע קרייזען, ווי אויך צווישן ווייטענטיקע און געווענליכע-פאר-זוכע ווארנאנציעס אין לאנד און אין אויסלאנד. עטליכע ווערען נישט נאך צווישן יידישע אינ-וועניטען פון ארגיניס - פארמיטלונגס - אמת ביים אינוועניטען - פארזיץ אין ווארשא און עס איז באשאפטען געווארען צו רעגולירען אויף דעם נעכט די טעכנישע פון אלע פאראייניגטע, וועלכע געהערען צום פארהאנדענען איינענענענדיג די דאזיקע אויספיה-רעם אינוועניטען סימאנעווער.

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעלע ארצט פאר היים-געזעלעכטס קראנקהייטען און מענער-שוועכע
האט זיך איינגענומען פון פארמיטלונג 10 יאר
161 פיעמריהאווער 161
245-21.50
נעמט אן פון 8 ביז 2 ביטאט און פון 7 ביז 9 און
זונטאג און האנדל פון 9 ביז 1 ביטאט
פאר אונטערשטעטע לייטענדיג-פרייזען

* Elias Auerbach, Wueste und Gelobtes Land. II. Band. Berlin, Schocken Verlag 1936.

צוליב דער פסחדיגער הגדה

גאנץ אנדערש פון די שפאנישע, די עלטסטע, "גע- שרייבער" הגדה געפינט זיך אין דער שטאטישער ביבליאטעק אין מינכן. זי איז געשריבן געווארען נאך אין יאָר 1223 מיט 28 קליינע צייכונגען, וואָס זענען ווערדן מיטגעדריקט אויסגעפירט. אויך גע- פינט זיך פֿאַן אלטע, "געשריבענע" הגדה אין דער שטאטישער ביבליאטעק אין הארמשטאט, געשריבן דורך ישראָל פֿון מאיר אייזעלמאנער, און די פאצירונגען זענען געמאכט געווארען אין 1240. אויך געפינט זיך צוויי, "געשריבענע" הגדות אין מונטאטא אין טורעני פֿערנא. די אלטע געשריבענע, "דייטשע" הגדות זענען מער פֿאַרלעבנדיק און גיבן זיך מער צו מיט אַהאַנגענעמישע פאצירונגען ארום דער הגדה. אויף יעדע פֿעלסטעל זענען פארהאן פארשידענע געמאלענע רעמאנעס פֿון בלומען, פֿלעמער און חיות, וואָס פֿאַ- סען זיך גאט צו דער מעשה, וואָס עס ווערט דער- ציילט אין דער, "הגדה".

אויף קאפיטל אין דער קונסטליכער אנט- וויקלונג פֿון די הגדות הויפט זיך אָן מיט דער הגדה, וואָס איז דערשינען אין אַמסטערדאַם אין יאָר 1695, דורך די דרוקער משה וויזשניץ און אברהם בן יעקב. פֿון דאמאלט אָן זענען שוין אַרויסגעקומען רעמאנעס פֿון בלומען, פֿלעמער און חיות, וואָס פֿאַ- נומען די פֿילדער פֿון דער אַמסטערדאַמער אויסגאַב- פֿע. אָפֿער מיט דער צייט זענען די פֿילדער ממשעט געווארען, אַזוי אַז די הגדה, וואָס איז דערשינען אין 1720 אין אַפֿענפֿאַך, האָט שוין די פֿילדער פֿאַר- וואנדעלט אין קאריקאַטורען.

די הגדה, וואָס איז געדרוקט געווארען אין זי- געשטענען יאָרהונדערט אין וועטנערג, איז אַס- מאַל אַפֿעכערדיקט געווארען אין אַמסטערדאַם און נאָך דינט פאנזען זיך די הונדערטער מיט אָט דער הגדה.

די געשטענע געמאלענע פֿון הגדות געפינט זיך אין טיראָר, אין יודישען מעטאָלישען סעמינאַר. אויך פאנזען אַ גאָר מרויכע קאָלעקציע פֿון הגדות די גאנצער ביבליאטעק אין ירושלים. פֿון פֿרויז- טע ביבליאטעק, האָט די געשטענע געמאלענע הגדות (אויך פֿון תחנות) דער ליבאָוויטשער רבי, וועלכער געפינט זיך איצט אין וואַרשא. זיין גאנצע ביבליאטעק האָט זיך געפֿונען אין סאַוועטייזשלאַנד און ער האָט ערשט מיט אַפֿאַר יאָר דוריק פאס- מען די דערלויבניש זיין ביבליאטעק פֿון דאָרטען אַרויסצוהאָרען.

אין די, "חסידישע הגדות", וואו עס זענען פֿאַר- האָן פֿירוש פֿון רבי'ים, האָט מען אַרויסגעקומען אלע פֿילדער און פאצירונגען. די האָונטע הגדות זע- נען שוין גענאָג אויסגעלעבט צו חסידישע ספרים. אין מיטען איז געווען דער, "פנים", אָפֿער דער עיקר זענען די פֿירוש'ים.

אַסך רבי'ים האָבען אויך מיט געוואלט געשטע- צום סדר די הגדות, וואָס האָבען געהאַט געמאלענע צער, ווייל זיי האָבען געזאָגט, אַז די פֿילדער זענען נישט קיין יודישע. (מיר האָבען אויפֿען שוין אָנגע- וואָרען אויף דעם). און בכלל מאַך מען נישט האָלן מען קיין סדר מיט פֿילדער, אַמערע רבי'ים ווידער האָ- בען זיך נוצה געווען צו שפּעטן די הגדות מיט די פֿאַ- צירונגען די קליינע פֿילדער און ווייטער און אַלליין האָבען זיי געזאָגט פֿון פֿשוט'ע געדרוקטע הגדות.

אַ בילד פֿון פרעה מלך מצרים איז אויסגענוצט געווארען פֿאַר אַ בלוט-בלבול. - אַ בילד פֿון. שפּוך חמתך איז גענומען געווא- רען אַלס באַווייז. אַז יודען פרעדיגן שנה צו אנדערע פֿעלסער. - עס זענען דא איבער טויזנט פארשידענע הגדות איז מונעאמס

פון מנשה אינגער

זיין צאָרן אויף די פֿעלדער, וואָס ווייזען זיך נישט) איז דאָ אַ בילד, ווי נאָט'ס האַנט גיט אויס אַ כּוּס מיט בלוט... האָבען די אַנטוויקעלונגן געשריבן, אַז די יודען האָבען פֿינט אלע פֿעלסער און פֿון די גע- טע פֿייערליכקייטן ווערען פֿאַרגעסן נישט די יודען צו שילטען די אַנדערע פֿעלסער. אָפֿער די יודישע געלערנטע האָבען אויסגעוואָרען, אַז די תּפֿילה איז פֿאַרפּאַסט געוואָרען אין דער פֿינסטערער צייט פֿון מוסטאַלעטער, ווען מען האָט די יחזקאָן געדרוקט אין געפֿאַנגט און זיי חושד געווען, אַז זיי פאנזען זיך מיט קריסטליך בלוט, האָט דער יוד פֿינט סדר גע- עפֿענט די מיר, פֿון צו ווייזען, אַז ער האָט קיין שום סדרות נישט און ווערען איינער קאָן אַרײַנגעלעגן זעהן וואָס ער עסט, און דאָ האָט ער זיך שוין געפֿענט פֿון פֿיט, אַז ער קאָן אויסניסען זיין צאָרן אויף די פֿעלסער, וואָס, "ווייזען אַהם נישט".

איבער טויזנט פארשידענע אויסגאבעס פֿון הגדות זענען דערשינען פֿון היינטיגען טאָג. די עלט- סטע געדרוקטע, "הגדה" געפינט זיך אין דעם יודי- שען טעאָלאָגישען סעמינאַר אין נירנאָר. פֿון יאָר 1526 זענען שוין פארהאן געדרוקטע הגדות אין פֿראַנק, געדרוקט אין דער הונדערט פֿון גרונן פֿון אין יאָר 1550 איז דער דאָזיגער הגדה אַרויס- געגעבן געווארען אַ צווייטע אויסגאַבע. אָט די הגדה איז דערנאָך געוואָרען אַמסטערדאַם פֿאַר פֿאַרשידענע אַנדערע הגדות, וואָס זענען געשטענע געדרוקט גע- וואָרען. איינטיקעסטאָן איז דאָ צו פאמערקען, אַז די אלע הגדות פֿון די אויסגאַבעס האָבען געמיינט דאָס ווערט, "הימחיו" פֿון מוסקעל-אנחשעלעך און אוועק געשטעלט אין דער הגדה און אויסגעשריבען, רפֿן, כּמלא"א, און אַזוי איז עס שוין פֿסד געווען גע- וואָרען...

עס איז אויך פֿראַג צו פאמערקען, אַז אין יאָר- נער פֿון די האָונטע הגדות געפינט זיך פֿון די ווער- כּער: "מחור זה שאנו מבלתי..." אַז דאָ ליגט מען אַרײַן די האַנט אויף דער ווייז... אַוואַנט, אַז דאָס ווייז קאָן פֿאַרשפּאַרען פֿיגורעלע ציורן, פונקט אַזוי ווי מען שטייט אַנגענומען פֿון, "מנשה זיך, אַז דאָ ליגט מען אַרײַן די האַנט אויף די מנשה, מיט אַפֿאַר יאָר צוריק, ווען אַיך פֿון געווען מיט דעם דריטער. ה. כ. ביאָליץ פֿינט, "צווייטע" סדר אין מקוה ישראל, אָפֿער שרייבער שפּאַח דל"ס, האָט פֿאַליק דעמאלט געזאָגט, אַז ער איז זיכער, אַז די אונטערשריפט האָט געמאכט דערהערדענער, וואָס איז געווען אַ שטיקעל- לך... און דערנאָך איז עס שוין צוריק אין די אַנדערע הגדות.

די דייטשע, "געשריבענע" הגדות זענען אויך

אין משך פֿון דער יודישער געשיכטע אָנגענומען פֿאַרשידענע פֿאַרבען און האָט זיך זעהר געענדערט. אַזאָ ימין געמאלענע, "הגדה" געפינט זיך אויך אין פֿרייזשען מונטאטא. אויך אין דער ביבליאטעק פֿון פֿאַרזאָן האָט זיך אין פֿאַרזאָן געפֿונען זיך זעהר אַסך אלטע, געמאלענע, "הגדות", וואָס האָבען אַרויסגע- היסמאָרש - קינסטליכערע ווערט

מער פֿאַרלעבנדיק זענען די געמאלענע, "הג- דות" פֿון דייטשלאַנד. די מאָלערייִן אין זיי טראָ- גען אַפֿשטאָל, פֿריימאָרען פֿאַלקס - כאַראַקטער- דער פֿאַלקס-קינסטלער האָט געמאַכט מיט ליבע, ווי אַזוי יחזקאָן פאסטן מצות, ווי מען טרייט צו דעם סדר, די, "אריבער בנים", און זיי האָבען זיך אָנג- באַנוצט מיט פֿילדער פֿון שפּילקאָרטען. מען האָט אַפֿילו קיין מורא נישט געהאַט אַרײַנגעפֿירענען אין די, "הגדות" פֿילדער פֿון קריסטליכער קונסט. אַמאָל האָט זיך דעם פֿאַלקס-קינסטלער פֿאַרזאָגט אויך אַ שפּיל צו פֿון זיך. אַזוי, למשל, האָט ער געמאַכט די ראַש-חבֿות" וסמ"ד (וין מירש, טר, הבדלה, וסמ) און געמאכט דערפֿון אַ דייטש וואָרט, "אָנטאָכ- וואָנע", און טאקע געמאַכט ווי אַ מענטש יאָגט זיך גאָר אַהאַל...

אַסך יודען האָבען אויך געהאַט אונטערזאָרען צרות וצליח די געמאלענע הגדות. אַזוי האָבען זיך אַרומגע-אָנטיקעמטען, מיט אַסך וואָרען צוריק, אָנ- טעכטאָפֿט אין אַן אלט פֿילד, וואו עס איז אויסגעמאַ- לען, ווי אַזוי פֿירען זיצט אין אַוואַנט, דאָס פֿילד האָט אַ שפּאַניאָלישע צושריפט: פֿירט סי לאַבאָב אין אַה סאָטער די אַה סאָטער, די אַנטוויקעלונגן האָט פֿען גע'מנעט'ע, אַז דאָס פֿילד שטעלט פֿאַר, ווי אַזוי יודען ה'נעמען אַזוי, פֿון צו געמען זיין בלוט אויף מצות. און ווען מען האָט זיי געפֿירט פֿאַרזאָגט אין דער גוי געמאַכט אַנגעטון אין אַ סריו? - האָבען זיי געזען אַ תּפֿילה, אַז די יודען האָבען זייער קרבן פֿירער אָנגעטון אַ קרייז, פֿון זיך צו רייען מיט איהם און פֿון איהם הונט מאַכען, איהם צו פֿאַרמליכען מיט יעזקאָן, וועמען מען האָט אויך אָן געטון אַ סריו פֿון דערנאָך, בעת מען האָט איהם געקרייצט.

ערשט ווען אַ יודישער געלערנטער האָט אויסגע- וויזען, אַז די אונטערשריפט דערציילט פֿירוש, אַז דאָס פֿילד שטעלט פֿאַר, ווי אַזוי מ'קליינט יודישע קינדער און פֿירען זיצט אין אַוואַנט און פֿאַרט זיך אין יודיש בלומען ערשט דעמאלט זענען די אַנט- סעמטען פֿאַרשוינען געוואָרען.

אָפֿער פֿאַרלד האָט זיך ווידער אויסגעוויפֿען אַ געמאלענע, אַז ביי דער תּפֿילה, "שפּוך חמתך" (גם אויס)

גאנץ פֿאַרלד אין די, "הגדה של פסח" דער אַמ- מיסטען פֿאַרשפּאַרענער ספר צווישען יודען. זינט ס'זענען אויסגעקומען די דרוקערייִען אין די, "הגדה" אַומגעלויפֿענע מאָל אַפֿעכערדיקט געוואָרען און הונד- דערטער פֿירוש'ים זענען צו איהר צוגעשריבען געווא- רען. און נאָך אַפֿילו איהרער עס זענען אַנטשטאַנען די דרוקערייִען אין די, "הגדה" פֿאַרשפּאַרענע געווא- רען אין פֿתּיח'ה אָהן שיעור מאָל. פֿון דעם פֿערענער- טען יאָרהונדערט אָן זענען צו דער, "הגדה" אויך צוגעמאַכט געוואָרען פֿאַרשידענע היסמאָרש-יודישע פֿילדער.

עס איז פֿעלט נישטאָ קיין אָנגענומענער יודי- שער מחבר פֿון דער פֿאַרזאָגטע געמאלענע וואָס זאָל נישט האָבען געשריבען אַ פֿירוש צו דער, "הגדה". די פֿיר- רשים פֿעלען פֿאַרענליכענע ווערטן פֿאַר דער נאָך- צער פֿאַמליכע פֿינט סדר און עס פֿעלען אויך דער- ציילט ווערען פֿאַרשידענע מעשיות וועמען יציאת מצרים, ווי עס ווירט אויס, האָבען די יודען אין פֿראַנקרייך געזאָגט פֿאַר די, "הגדה" אויף פֿראַנקרייך- יזש, פֿון אלע וואָלען פֿאַרשטיין, אַזוי הענצילט רש"י אין, "תּפֿירס", אַז די יודען אין פֿראַנקרייך האָבען געהאַט אַ פֿראַנקוויזשען פֿירוש און זיי האָבען אויף דער האָונטער אויסגענוצט געוואָרען די, "הגדה".

אָפֿער נישט פֿלויז יודען האָבען געשריבען פֿאַר- מעמלען צו דער, "הגדה", אויך קריסטען האָבען געמאכט פֿירוש'ים, ווי האַרדט, טויער און אנדערע, וועלכע האָבען געלעבט מיט הונדערטער יאָרען צו- ריק, איינער אַ קריסט, לעפֿערט, האָט מיט אַ צוויי- הונדערט יאָר צוריק געשריבען אַ לאַטענישען קאָ- מענטאַר צו, "חד מדיא", וואו ער וויל נאָך געפֿינען אין, "חד מדיא" גאנצע סדרות, לויט דער קובע. אויך פֿאַרזאָגט אַרום און אין די, "הגדה", זענען פֿאַרזאָגט אַ שיעור און אַ צוהל. די, "הגדה" איז געווען דער פֿאַרלעבטער ספר פֿאַר די יודען אין משך פֿון הונדערטער יאָרען און דער יודישער פֿאַרלעבטער האָט אַרײַנגעלייגט זיין פֿאַר- צע געשטען דער, "הגדה", אַז אַרויסגעפֿאַרצט די שטעטע פֿאַרזאָגטען, פֿילדער און קופֿערשטענען.

די עלטסטע פאצירונגען אין דער, "הגדה" פֿון שפּאַניע, פֿון וואַנזויב פֿון פֿערענעטען יאָרהונדערט. אַ וואַנזויב-פֿאַרצער, "געשריבענע" הגדה" איז געפֿונען געוואָרען אין יאָר 1894, וועל- כע איז פֿאַרמאכט אונטערן נאָמען, "די פֿאַרזאָגטע הגדה", ווייל זיי געפינט זיך איצט אין דער מלוכה ביבליאטעק פֿון סאַוועטייזשלאַנד. די דאָזיגע אַנטוויקע- "הגדה" האָט 62 פֿאַרשידענע פֿילדער און געמט אַרום די טעמעס פֿון דער יודישער געשיכטע, אָנחיו- פֿענדיג מיט דער וועלכע-אָנחיו, פֿון די יודען ווע- נען אַרויסגענומען פֿון מצרים.

אין אַ בילד פֿון די שפּעטערדיגע, "געשריבענע" הגדות מיט פאצירונגען זענען שוין פארהאן פֿילדער, וואָס האָבען קערנען קיין שייכות צו פסח און אויך נישט צו יציאת מצרים. אין איינער פֿון די אַל- טע, "געשריבענע" הגדות איז אָפֿער פארהאן אַפֿילו, וואָס האָט אַ מרויכע קלינטערדיקטע פאצירונגען דאָרט ווערט אַפֿילו געמאַכט, האָט לייענען די "הגדה" אין שוועל, פונקט אַזוי ווי מען לייענט די מניחה אין שוועל. דאָס פארוואָס, אַז דער, "סדר" האָט

די פֿאַר- איז איבערגאנג-פֿעריאד אין אויף דער עלטער

פון ד"ר מ. פֿלאַד (ווינע)

דער פֿאַרזאָגטע פֿון האָסטאָר אָנגעווענדט ווע- רען אַ לענגערע צייט (גאנצע חרשים) צו 4-6 טאָג.

פֿליכט אונז איבער נאָך צו רעדען וועמען די ער- דערנענע וועלכע קומען פֿאַר אין די געבוירענענען ביי אלטע פֿרויען, דאָ. ביי פֿרויען וואָס האָבען שוין לאנג פֿאַרלירען די מאָנטאָליכע.

פֿרויען אין דעם עלטער ווערען זיך אָפֿט צו אַזאָ און קלאָנגען זיך, אַז ביי זיי קאָנט זיך אַראָפֿ און פֿאַלט אַרויס די געפֿערטער און דער אַרײַנפֿע- כּער' אַפֿשטענע פֿון כאַראַקטער פֿון דער קראַנקייט און פֿון אַלגעמיינעם צושטאַנד פֿון אַרײַנלויפֿן, וועל- דען מיר אָן אַדער אַן אַרמאָפֿערדישע הויטלעך און פֿאַרם פֿון שפּעציעלע רונטען וואָרען מרויכע טאָפּפֿאַנגען; אין אַנדערע פֿאַרלען איז געוואָנען אַן אַפֿעראַציע וועלכע באַשטייט אין אויסהויען דעם אַראָפֿעלאָטען אַר- טאָן, און קירצער מאַכען די בעדער פֿון דער געפֿער- טער אַזאָ/10.

דאָס אַראָפֿעלאָטען און אַפֿילו דאָס אַרויספֿאַלען פֿון די פֿרויען - אַרמאָנען שטייט און צוואַנגעוואָנג מיט דער פֿאַרלעבטער ווערער אין רעוואַלטאָן פֿון אַלמאָקט, מיט דער שוואַכקייט פֿון אַפֿאַראַם, וואָס האָלט זיי אונטער, און איז זעהר אָפֿט אַן ערשיינע, וואָס קאָנט זיך נישט אויסמירען אין אַ געוויסען על- טער.

מ'דאַרף פֿון דעסטווענען נישט פֿאַרגעסן, אַז די דירעקטע סיבה פֿון אַרויספֿאַלען איז דער בויזפֿערעס וואָס זיין דאָס אויף די פֿרויען אַלגענע ווערט פֿאַר- שטאַרקט ביי אַ פֿיזישער אַרבייט, ביים הוסטען און ביים קוועטשען זיך אין פֿאַל פֿון עציירות (הארטע פֿאַרען), נישט קאָנען אַן לעטערע פֿירי שווער אַרביי- טען פֿיזיש, באַווייזען די סיבות פֿון הוסט און פֿון עציירות. דאָס איז דאָס איינציגע וואָס מיר קענען פֿון כּדי צו פֿאַרמירען אלטע פֿרויען פֿון אַרויספֿאַלען פֿון דער געפֿערטער.

גאנץ גיך, און דאָס לעבען פֿון דער גענעטער פֿרוי ווערט ווידער נאָרמאַלער; מ'דאַרף פֿון דעסטווענען נאָמאַסען די אַרמאָנע פֿאַרזאָגטען אין דעם זון, אַז זיי זאָלען נישט צופֿיל פֿאַרמאָסערען האָט געוואָרען סיסטעם פֿון דער פֿרוי. מ'דאַרף ווי ווייט מעגליך אויסמירען צו געבען דער פֿרוי אין דעם פֿעריאָד צו שווערע און פֿאַרמאָסערליכע אַרבייט; ס'וואָלט אָפֿער געווען אַ מרויכער פֿעלדער אַפֿענענען אין דעם פֿעריאָד ביי דער פֿרוי יעדע פֿאַשעפֿטיגונג.

צייטווייליגע ענדערונגען פֿון וואַונדאַרט, דער אַי- בערפֿאַר אין דאָרט, אַרום די פֿאַרזענען וואַונדאַרט אין שטאָט, און דאָס באַווייזען דערמיט אַלליין די שווער- רע ווירטשאַפֿטליכע דאָזיג, ווירקען דויער אָפֿט פֿאַר- הויכערדיקט אויף דער שטיממע און געמיט פֿון דער פֿרוי, וואָס אַנטפֿעלאַנגט רעוואָלוציע, ווערען זיי דאָס רוב באַנענצט צו פֿרעפֿאַראַטען פֿון פֿאַרם און וואַלע- ריאָן.

די ענדערונגען אין די אַרמאָנען פֿון דער בלוט- צירקולאַציע וואָס דריקען זיך אויס אין אַ פֿלוציג- דיגען צופֿאלס פֿון בלוט צום קאָפּ, אין הויט ווערען: פֿון האַלס און געזיכט, אין געפֿירט פֿון הויט, שטאַרקער שוויצונג, דויערען אָפֿט זעהר עקסטרעם און לאַנג, וואָס-הייליג, וואָס פֿלעגט פֿירערען אין דעם פֿאַר- זעהט אָפֿט דעקאַמעדערט ווערען אין פֿאַרם פֿון וואַ- געס, פֿיכטע איינטייגונגען, אַזאָ/10, גיבען נישט די געוויסענע רעוואַלטאָנען, אָפֿט, פֿאַרעכערט, פֿאַרער- גערען זיי דעם אַלגעמיינעם צושטאַנד.

אויסער די פֿרעפֿאַראַטען אויף צו פֿאַרזאָגט, פֿרענענען דאָ אַ באַדייטערע פֿאַרלייטשטונג די פֿער- פֿאַראַטען און איינטייגונגען אין פֿאַרם פֿון מאַכ- לעכעס, און אין שווערע פֿאַרלען אויך אין פֿאַרם פֿון איינטייגונגען. די דאָזיגע פֿרעפֿאַראַטען קענען לויט

מאָר, אין קאָמפּעטענצן פֿון דאָקטאָר ליגט אויך דאָס באַשטומען די מעדיצינישע מיטלען, פֿון וועלכע עס שטייען אויפֿן ערשטען פֿלאַן עקסטראַקטען פֿון שילד- דרו וואָס געפינט זיך אויפֿן האַלס פֿון מענשען, אי- פֿערן שילד-הויט-פֿעריאָדעל; ס'קענען אָפֿער אויך אָנגע- ווענדעט ווערען עקסטראַקטען פֿון אנדערע דרויען פֿון אונטערזאָגטע פֿעלדער, ווי צום ביישפּיל די ביי- נירען, מוהדריי, געלעבט-הויט אַזאָ/10.

נישט קיין קליינע ראָלע שפּילט אין דער פֿראַגע אויך דער אַרט לעבען: לייעטע פֿירושע איבונגען, שפּאַ- צירונג אויף דער פֿרויער קאָפּט אַזאָ/10.

ווייטערדיגע ענדערונגען, אָפֿטמאָל זעהר שווערע פֿאַר דער פֿרוי זענען קאָמפּליקאציעס אויפֿן געמיט פֿון געווענליכעס, פֿון דער פֿסיכיק און פֿון די בלוט- געפֿעסען, וואָס באַגלייטען דעם פֿעריאָד פֿון איבער- בליה (אויספֿאַרצערונג). די דאָזיגע ערשיינונגען דויערען געווענליך 1-2 יאָר און זענען ווייט נישט אַזוי שטאַרק ווי מ'שטעלט זיך דאָס געווענליך פֿאַר. שטער געפינען זיי אַן אויסדרוק אין צושטאַנד פֿון דעפֿרעסיע געדרוקטע שטימונג, זעלסטער אין פֿסר- כייער אויספֿערונג, דער לעצטער צושטאַנד פֿאַרשטייט געווענליך אין געזעכטערע רעאַקציעס אויף די קלענ- סטע אויספֿערליכע רייזונגען און אין רעוואַלטאָן: גע- ווייזן אָהן אַ סיבה, דאָסוועלכע געלעכטער פֿעס, טיפֿער אומשט. בענקשאַפֿט אַזאָ/10.

אין דעם צושטאַנד טראָגט מען אויך שווער אַרבעט דאָס געפֿייל פֿון פֿאַר- אַנטוואָרמליכקייט פֿאַר אַ געוויסער אַרבייט. דער ליב געהאט איהר ארבייט, הויבט זיך אָן צו קלאָנגען אַז זי איז אומפֿעהיג געוואָרען צו דער אַר- בייט, צו טייטשער אָנטשטענע אַזאָ/10.

געווענליך פֿאַרשווירען די דאָזיגע ערשיינונגען

דער אַזויגערפֿענער איבערנאָפֿעריראָר אַדע- פֿעריאָד, ווען די פֿרוי פֿאַרלירט די מאָנטאָליכע און די פֿרויזאָרדיקט, פֿאַלט אויס ביי פֿרויען אין פֿאַרש- דענעם עלטער, אומגעפֿער צווישען 40 און 52 יאָר. אָפֿערענדיג פֿון אַ גאנצער ריי סיבות: פֿון קלימאט, ראַסע, אינדוידועלע אייגענשאַפטען אַזאָ/10. אין אַ געוויסער מאָס שפּילען דאָ אַ ראָלע אויך פֿאַרמאָרען וואָס זייען אַריבער ביוויזשען.

העם דער דאָזיגער פֿעריאָד איז אַ גאנץ נאָרמאַלע פֿיוואָלאָנישע ערשיינונג ביי פֿרויען, פֿונדעסטווענען לעבען זיי איהם איבער נישט אלע גלייך, און זעהר אָפֿט ווערט ער באַגלייט מיט גענע קאָמפּליקאציעס ענדערונגען אין די פונקציעס פֿון גאנצען אָרגאַניזם. דעריבער איז אָפֿטמאָל נייטיג פֿאַרזיכערען אָנחיו- געטען געוויסע הויגענישע מיטלען כּדי צו פֿאַרמירען די פֿירי פֿון אומגאַנגענעמע קאָמפּליקאציעס.

קודם כל די אומגעפֿערליכע סימפטומען אין שטאַפּ- פֿיזיש אַ פֿאַרמירענע פֿעלדער פֿרויען הויבט אָן אין דעם עלטער דאָס צו ווערען, דעריבן אַנטוויקלען זיך אין רעוואַלטאָן פֿון אומבאַרמאַלען שטאַפּפֿענדיגן סימפ- טאָמען פֿון אַזוי געדרופֿענע אַרמערעוים צוואַמן מיט ענדערונגען אין די געלעכטען, דערהויבט און פֿלייצע- פֿרויען אין דעם עלטער דאָרפֿען באַזונדערס ליי- טען אַסאך אויף דער דיעטע, אין וועלכע ס'דאַרפֿן זיין שטאַרק פֿאַרמאַכען גרינגען און פֿירטען און פֿאַ- צייטונג ווערען פֿעטע שפּיזיען, פֿלייש פֿון יונגע פֿעל-הויט, לעבער, נירען, קאָווע, אַלמאָהל,

דאם לאדזער לעבן

פרייטאג
26
מערץ
י"ד
ניסן תרצ"ו

וואו-אונטערבאן 6.02
וואו-אויפגאנג 5.08
ליכט-ציינדען: 5.45

פסח פאר דער ארימער בעפעלקערונג אין לאדז אכציע פון דער קהלה און די יודישע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס

אין נותן לחם
די היינטיקע צווייטע פסח-אקציע פון דער פאפולערער
הילפס - געזעלשאפט, "נותן לחם" האט זיך לכּוּ
אנטווערן יאָהרען פיל פארדעסערט. ס'וועגן פאר
מיליאָן געוואָרען הונדערטער ווערסטאָלער פּראָדוקטן.
ס'ען פּעקלעך און אַזעלכע פּעקלעך זענען אויך צו
געשטעלט געוואָרען אַהיים פאַר אַזעלכע משפּחות,
וועלכע האָבען, טראָץ וויערע גרויסע אַרומקייט זיך
נישט פּעקענע דעצידירען אָנצוקומען נאָך שטיצע.
די זעלבע אַקציע איז אָנגעפיהרט געוואָרען
דורכן פּרעזעס מאַן, באַלאַפּאָוויטשקו מיט דער הילף
פון דער לאַנדער פאַרזאָרגונג.

וועלכע געשיקט ווערען דורך נאָכ אַ יום-טובֿ אויפן
זשעפּן פון דער קהלה אין דעסמאָרען פון ה' גע
דלד, די סדרים וועלכע ווען פּייערליכע, מיט אָנטייל
פון מיליאָנער-האַפּטער קאַפּ, דריטער, פאַרשטייער פון
דער מיליאָנער-מאַכט, ראַפּינאַט, פּרעזעס פון דער
קהלה - פאַרזאָרגונג, סעקעטאַר נאָרעל א. א. וו.
מיט דער האַנדלער אַקציע פיהרט אָן ה' משה עפֿ-
שטיין מיט זיין פּרוי.

תומכי אורחים
דער פאַראַין, "תומכי אורחים" האט היינטיק
אָרויסגעפיהרט אַן אַקציע אין גרויסען פאַרזעס.
נעכטען און ערשטעכטען זענען פאַרשטיילט געוואָרען
די פּעקלעך פאַרזאָרגונג פאַר דער אַרומקייט באַפּעל-
קערהאָל. די היינטיקע אַקציע איז געפיהרט געוואָרען
דורך ביי אַ גרויסער מאַטעריעלע אָנטווערונג אונטער
דער אָנפיהרונג פון פּרעזעס מ. בענערעל און סעקרע-
טאַר ל. לייזערנאָוויטש. דער דאָסען און וועגנע-קאָ-
מיטעט האָבען פיל געפיהרט ביימ רעפּאָרירען די
אָקציע.
א חוץ דער פאַרזאָרגונג - פאַרזיכערונג אָרדענעט
"תומכי אורחים" איין סדרים און יום-טובֿ-מאָהל-
צייטען פאַר די 300 אַרומקומענע און זאָל אויף
אַלעיאַ 1. מאַי 2.

מיט נאָך אַ גרעסערען פאַרזעס, ווי יעדעס יאָהר
האַבען די יודישע קהלה און אַלע הונדערט וואָלענע-
טויזנטער - אינסטיטוציעס אָרויסגעפיהרט די פסח-
אָקציעס פאַר דער אַרומקייט באַפּעלערונג אין שטאָט.
די קהלה

האָט אויף דער פסח-אָקציע אָסגיגט 100 טויזנט
פּ. פון דאָזיקען געלט האָבען פאַקומען אונטערשטי-
צונגען אַלע הענטליכע און די שטיפלעך, פּפּי-
סטרעיס, פּראָפּעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציעס און אַנדערע
אינסטיטוציעס. די קהלה האָט אויך אַזעלכע שטיקע
אויפן אַדעס פון הרב חיים עזרי ווערן אין דעסמאָרע
ווישט ס'ווען אויף משה פאַר יודען אין דעסמאָרע
און אויך פאַר די יודישע זעלנער אין פּוילענער, ביי-
טשעס, טראַנזשין, טאַרן, ווי אויך פאַר די לאַדזער
ווישע קראַנקע און אַנטשטאַלען פאַר גרויסע
קראַנקע.
א חוץ דעם האָט די קהלה אַזוי ווי יעדעס יאָהר
אָרויסגעפיהרט די באַשפּייזונגס - אַקציע אויף נאָכ
פסח פאַר די יודישע קראַנקע און די לאַדזער שפּי-
טאַלען, ווי אויך פאַר די יודישע אַרעסטאַנטען פון
די לאַדזער טאָמסעס, די דאָזיקע אַקציע ווערט אָרדירט
געפיהרט אונטער דער אָנפיהרונג פון פּרעס רעכט-
מאַן.
די יודישע זעלנער פון די לאַדזער גאַנצליכע

נייער פאלקסבלאט

15 יאָהר
נייער פאלקסבלאט

היי-יאָהר פאַרט אַהיים דער 15-יעהר-
גער יובל זיט דער עקזיסטענץ פון
"נייעם פאלקסבלאט".
אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ערשיינט
אינגיכען אַ ספּעציעלער יובל-נומער פון
"נייעם פאלקסבלאט". דער נומער וועט
זיין זעהר רייך אין פאַרנעם און אינהאַלט
אין איהם וועט אָפּגעשפּיערט ווערען
דאָס לעבען אין לאַדז בכלל און בפרט
דאָס יודישע לעבען. דער נומער וועט
אָנטהאַלטען אַרטיקלען פון אַלע לאַד-
זער יודישע שריפטשטעלער, קונסט-
לער, היסטאָריקער, קולטור-שטער און
עסקנים.
דער יובל-נומער וועט זיין אַווערט-
פול ווערן פאַר יעדען לאַדזער יוד.

מארגען - אפען די געוועלכער פון 6 א ייגער

(א) אין הסכם מיט דער פאַרזאָרגונג פון דער
אָרמאָסטראַטיווער מאַכט וועלכע מאַרגען, "וועלכע
סאָבאַטאָ" אַלע האַנדעלס-אָנטשטאַלען, קאָסען,
סניאָבאַנעס א. ד. גל. מעגען זיין אָפּען בלויז פון
6 טאָג מיטאָג, און די וואס וועלען עובר זיין אויף
דער צייט וועלכע אָרמאָסטראַטיווע באַשטראַפּט ווערען

פארטישע ארעסטע אויף דער פראווינץ

(א) אין אָפּצאָגן זענען אַרעסטירט געוואָרען
אין אַוועקגעשיקט געוואָרען אין קאָרט-בערעזאָד
אָרמאָסטראַטיווער ראַמאַן שייטשאַק (א געוועז. ראַט
מאַן), אַנטאָני רוסאַק און דוד דייטש.
אין שיעוראָד זענען אַרעסטירט געוואָרען:
אָרגאַניזאַטאָר, לעצן וואַלדשטענאָווסקי, און סטאַ-
בילאָד אָרמאָנאָק.
אין בלאַשקו איז אַרעסטירט געוואָרען סטאַנ-
סלאָד קאַלאַטאַ (א שווער-כאַלפּינאָ).

צוגאב-פאבאר-האמיסיע

(א) דעם 31. ה. וועט אין לאָפּאַל (פּעטרי-
קאָווער 165) אַמטירען די צוגאַב פאַבאַריקאַטאָריע,
שטעלען דאָרפֿען זיך די פאַבאַריקאַטאָריע פון יאָהר-
נאָג 1915 און עלטערע, וועלכע האָבען נאָך ביי
איינע נישט רעגולירט די מיליטערי-פּאָליטעס, דאָרפֿען
זיך שטעלען די וואס וואוינען אויפן שטח פון 4.1.
6.7.10.12.13. און 14-טען פּאָליציי - קאָמיר-
סאַריאַטען.

אפטייען

היינטיגע נאכט - דיזשורען
(א) הוינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאָפּאַל (פּעטרי-
קאָווער 165) אַמטירען די צוגאַב פאַבאַריקאַטאָריע,
שטעלען דאָרפֿען זיך די פאַבאַריקאַטאָריע פון יאָהר-
נאָג 1915 און עלטערע, וועלכע האָבען נאָך ביי
איינע נישט רעגולירט די מיליטערי-פּאָליטעס, דאָרפֿען
זיך שטעלען די וואס וואוינען אויפן שטח פון 4.1.
6.7.10.12.13. און 14-טען פּאָליציי - קאָמיר-
סאַריאַטען.

די חגאות איז לאדז ווי אזוי ווערען ארבייטען די אמתען און אינסטיטוציעס

פון 5 נאכטימאָג און דאָן וועלען זיין דיזשורען,
וועלכע וועלען פאַרטיג מאַכען אַלע אָפּגעגעבענע רע-
זעסעס, וועלכע און מאַכטאָג וועלען די אַפּטייען
פון דער "אָפּגעגעבענע" זיין אינגאנצען גע-
שלאָסען.

וועלכע געשיקט ווערען דורך נאָכ אַ יום-טובֿ אויפן
זשעפּן פון דער קהלה אין דעסמאָרען פון ה' גע
דלד, די סדרים וועלכע ווען פּייערליכע, מיט אָנטייל
פון מיליאָנער-האַפּטער קאַפּ, דריטער, פאַרשטייער פון
דער מיליאָנער-מאַכט, ראַפּינאַט, פּרעזעס פון דער
קהלה - פאַרזאָרגונג, סעקעטאַר נאָרעל א. א. וו.
מיט דער האַנדלער אַקציע פיהרט אָן ה' משה עפֿ-
שטיין מיט זיין פּרוי.

אין צוזאַמענהאַנג מיט די תּנאֵת זענען אַרומ-
געגעבען געוואָרען פאַרזאָרגונגען ווענען אַמטירען-
נען און הפּסקות אין דער אַרבייט און פאַרשידענע
אינסטיטוציעס.

אין די געריכטען
קין פּראָצעסען וועלכע נישט פאַרקומען פון הוינט
פון דינעמאָג. די געריכטס - קאָנצעלאַריעס וועלען
ערשטענען די דינעמאָסטע זאכען ביי שבת 12 א
זייער בייטאָג.

קראנקען - קאסע
די קראַנקע-קאָסע וועט פאַרענדיגען די אַרבייט
אין אַלע אָפּטיילונגען פון דער צענטראַלער דאָקטויר-
ריס - פּונקטען און רעגנענע-אָנטשטאַלע הויזט, פּרי-
טאָג ביי 1 א זייער בייטאָג און שבת 12 בייטאָג.

**מלוכה-שע און זעלבסטפאַרזאָרג-
מונגס - אינסטיטוציעס**
וועלכע אַמטירען הוינט ביי 1 בייטאָג און מאָרגען
ביי 12 בייטאָג.

באנקען
די באַנקען וועלען זיין אָפּען הוינט, פּרייטאָג,
נאָר ביי 12 בייטאָג, שבת, וועלכע און מאַכטאָג ווע-
לען די באַנקען נישט זיין סטאַנץ.

הויז - דאקטוירים
וועלכע הוינט אַרבייטען נאָרמאַל און שבת ביי 1
בייטאָג צו קראַנקע אַהיים וועלכען ערשטענען ווערען
נאָר די וויזיטען, וועלכע זענען אָנגעמאַרעטע געוואָ-
רען שבת ביי 1 בייטאָג, שבת נאָכטימאָג, וועלכע און
מאָנטאָג וועלכען טעטיג זיין נאָר די פאַמאָליאָווע פאַר-
קראַנקע און פאַר קיפּעטאַריעס. ס'וועט אויך כסדר
טעטיג זיין די שטאַמישע פאַנגאַמאָווע און די פאַר-
קאָמאָווע פון הוינטע סריי.

פאסט
וועט טעטיג זיין הוינט אַ נאָכגען טאָג נאָכ נאָרמאַל.
שבת וועט די אַרבייט דויערען נאָר ביי 4 נאָכטימאָג.
מאָנטען וועלען פריה צוגעשטעלט ווערען טאָג 2
מאָל אין טאָג.

די שטאַמישע טראַמוואַיען
וועלכע אינפאַהרען אין די רעזימעס שבת 8 א ווי-
נער אָנזעט און וועלען נישט קוירירען ביי זונטאָג
1 א זייער בייטאָג, די צופאַהר - טראַמוואַיען ווע-
לען די באַנקען נישט זיין סטאַנץ.

**אפטייען פון דער אובעזפיעמאכע-
ניע**
די אַפּטייען וועלכען טעטיג זיין הוינט ביי 7
אָנזעט, פון 7 ביי 10 וועלכען זיין טאָג האַנדלירט
רען. מאָרגען וועלכען די אַפּטייען זיין טעטיג נאָר

דעם ערשטען טאָג האַל, דעם 28. ה. ת. - וועט
די פאַסט פּבּל נישט זיין טעטיג, און דעם טאָג ווע-
לען נאָר אָנגעשטעלט ווערען פּעקלעך מיט לעבענעס-
מיטעל-פאַרזאָרגונג און עקספּערטעס זענענדיגען. דעם
צווייטען טאָג האַל, מאָנטאָג, וועט די פאַסט טעטיג
זיין אין אַלע אָפּטיילונגען, אָבער נאָר פון 9 ביי 11
פאַרמאָנאָג פריה ווערען נאָר אין דעם טאָג צוגע-
שטעלט איין טאָג, דורך נאָכגען האַל וועלכען נאָרמאַל

קינאס, מעאטערס און דאנסנינגען
וועלכע נישט זיין טעטיג הוינט און מאָרגען, און די
רעסטאַרענטן וועלכען נישט טעטיג זיין אין די דאָ-
זיגע טעג.

רעסטאראנען
וועלכע געשלאָסען ווערען שבת 6 בייטאָג און וועלכען
געעפּענט ווערען מאָנטאָג - פּרייט.

שטייער - עקזעקוציעס
די שטייער-עקזעקוציעס זענען לויט אַ צירקולאַר
פון פּוילאָניזשע-מערטורס אָפּגעשטעלט געוואָרען פון
הוינט ביי דינעמאָג.

מבנים אנערקענען וויסאצקיס טעה
נאָמער 74
אַלס די בעסטע וויסאצקיס 74

פאר געהייער שחיטה
(א) דאָס סטאַראַסטווע געריכט האָט פאַרשטע-
ט די באַשולדיגטע אין געהייער שחיטה: רחל טאָר-
זשיקוויטש (בזשעזשינער 60), זאָקוב וואַנסקי
זשיקוויטש 10 און אַבראַם פּישער (גאָרדזשער
74) "דער 30 זאָקוב טאָרזש" מאַיר דאָנסקי
(מילעטשטראַסקיע 33) אויף 500 זאָקעס; אַהרן
זשיקוויטש (קראַוויצקא 8) אויף 200 זאָקעס;
לאָה וויינפּעלד (גאָרדזשער 58) אויף 150 זאָקעס;
הייז דעם זענען נאָך 10 פּערזאָנען פאַרשטעט געווא-
רען צו באַצאָלען צו 100 זאָקעס שטראַף.
דאָס פּלייט - ס'האָט 2,835 קלאָ -
אין קאָנסקירט געוואָרען.

טעאטער "פירדארמאניע"
20 נאָרמאָליטעט 20
טעג 218-84

מבנים אנערקענען וויסאצקיס טעה
נאָמער 74
אַלס די בעסטע וויסאצקיס 74

פאר געהייער שחיטה
(א) דאָס סטאַראַסטווע געריכט האָט פאַרשטע-
ט די באַשולדיגטע אין געהייער שחיטה: רחל טאָר-
זשיקוויטש (בזשעזשינער 60), זאָקוב וואַנסקי
זשיקוויטש 10 און אַבראַם פּישער (גאָרדזשער
74) "דער 30 זאָקוב טאָרזש" מאַיר דאָנסקי
(מילעטשטראַסקיע 33) אויף 500 זאָקעס; אַהרן
זשיקוויטש (קראַוויצקא 8) אויף 200 זאָקעס;
לאָה וויינפּעלד (גאָרדזשער 58) אויף 150 זאָקעס;
הייז דעם זענען נאָך 10 פּערזאָנען פאַרשטעט געווא-
רען צו באַצאָלען צו 100 זאָקעס שטראַף.
דאָס פּלייט - ס'האָט 2,835 קלאָ -
אין קאָנסקירט געוואָרען.

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מבנים אנערקענען וויסאצקיס טעה
נאָמער 74
אַלס די בעסטע וויסאצקיס 74

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מבנים אנערקענען וויסאצקיס טעה
נאָמער 74
אַלס די בעסטע וויסאצקיס 74

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מבנים אנערקענען וויסאצקיס טעה
נאָמער 74
אַלס די בעסטע וויסאצקיס 74

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מבנים אנערקענען וויסאצקיס טעה
נאָמער 74
אַלס די בעסטע וויסאצקיס 74

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מבנים אנערקענען וויסאצקיס טעה
נאָמער 74
אַלס די בעסטע וויסאצקיס 74

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מבנים אנערקענען וויסאצקיס טעה
נאָמער 74
אַלס די בעסטע וויסאצקיס 74

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מבנים אנערקענען וויסאצקיס טעה
נאָמער 74
אַלס די בעסטע וויסאצקיס 74

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמט
וויכער מאָסס
ריפּמאַן נאָמאליע
ריפּמאַן משה
ריפּמאַן עני
מאַרעווסקי אַבראַם
סאַמבערג אייזיק
פאַקיעל דבורה
קאָז שלמה
מורץ אַבראַם
ראָזע שמוחה
שאַפּירא דניאל
שטיין אַלעכס א. אַנר.

מאריס שווארץ
קונסטלער-אָנטאָפּל:
נאָמליב העלענא
נאָלדנבערג אַסתר
נושטאָו קלמו
גרוזבערג יצחק
האָכבערג יעמ

Tow. Ubezp.
»PRZEZORNOŚĆ«
N A L E Ż A C E D O K O N C E R N U
THE PRUDENTIAL ASSURANCE Co. Ltd. London.
ZAWIERA UBEZPIECZENIA: OD OGNIĄ, KRADEŻY, NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW, ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ I TRANSPORTÓW

Tow. Ubezp.
»PRUDENTIAL«
ZAWIERA UBEZPIECZENIA OD OGNIĄ, oraz na mocy specjalnej umowy przyjmuje na siebie solidarną odpowiedzialność za zobowiązania wynikające z polisy Tow. Ubezp. »Przezorność« S. A. w dziale ubezpieczeń od ognia oraz za posiadane przez to Towarzystwo ubezpieczenia w dziale zyciowym.
AKTYWA NA KONIEC 1936 R. WYNOŚĄ
ZŁ. 13.704.773.186
przełiczone
wg. paraliu

CENTRALA OBU TOWARZYSTW
W DOMU WŁASNYM TOWARZYSTWA PRUDENTIAL
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA Nr. 9. Centr. tel. 5.63-20.

Reprezentacja w Łodzi
ul. Narutowicza 16.

Oddział i Zastępstwo obu Towarzystw w Łodzi
ul. Piotrkowska 150.

Reprezentacja w Łodzi
ul. Piotrkowska 90.

דער שווייך איז דער פירמע דאניעלאק און מיטמינגער דויערט

דער שווייך איז דער פירמע דאניעלאק און מיטמינגער, וועלכער דויערט שוין ווייט עטליכע וואכן איז געפליען שטייען איה א טויטען-פוינט די פירמע האט נישט קיין אינטערעס דעם סכסוך צוצו ליקוידירען, זי גיט ארויס די סחורה צום אויס-ארייטען די פראווינצער דייטשע ליזערנאטען און די לויזערנערס, וועלכע באשעפטיגען נישט קיין געוועלען. די וועבערס-געוועלען, וועלכע פיהרן די אקציע מען זאל נישט אראפרייטען פון זייערע הונד-גר-לוינען נאך א פאר גראשען — זענען געפליען שטענדיג אריבער דער ארבייט. 40 ארבייטער-פלאמל-יעס פון דער פירמע דאניעלאק און מיטמינגער-הונדערען.

ליקוידירט און אקופאציע-שווייך

(א) זינט 3 וואכן האט געוויינט און אקופאציע-שווייך פון 67 ארבייטער אין דער טיכער-פאבריק פון בראנקערין, אין זערוש, מחמת דעם וואס מ'האט דארט אריינגענומען א... יודישען אר-בייטער.

אין רעזולטאט פון דער לעצטענס אקופאציע-טענער קאנפערענץ איז געלונגען צו דערגרייכען א טיילווייזען הסכם אין די ארבייטער זענען ארויס פון דער פאבריק, מסכים זייענדיג אנצוהויבען אר-בייטער.

ליקוידירט א פאבריק-סכסוך

(א) נעכטען איז אויף א קאנפערענץ אין אר-בייט-אינספעקטאראט ליקוידירט געווארן דער סכסוך אין דער זאקען-פאבריק פון אנלערן (גרא-סא 108).

אָנשונג, גייער'ס ראַיאָן!
שאַמאלאַר, קארמערען אין
מאַרמאַלאַר, אויך טעגלעך
לחן הספד בהכשר מראבנאט מווינא
ומוואשא צו בעקומען ביי
"ERA" (איה: ה. אלטמאן)
נאווא-זאזשעווסקא 2
טעל. 258-91 און 217-85

עקספארט פון דער לאדזער קאנפערענץ קייז ענגלאנד בעדראהט

מאכען ענגלאנד פון אימפארי פון אויסלאנדישער קאנפערענץ.
ווי מיר דערווייטען זיך האבען די ארגאניזא-טארען פון קאנפערענץ צענטער איינגעוועהלט אלס דאס פאסיגסטע ארט די שטאט בירמינגהעם, וואו עס האבען זיך שוין אָנגעהויבען די פאָרברייטונג ארבייטער. אין בירמינגהעם וועלען פראדוצירט ווע-רען אלע מינים קאנפערענץ.

פאר שראגען א 50-יער-ריגע פרוי איז זעריג באנדום פארמשפט געווארען אויף 3 חדשים טורמע

באנדום האט אפגעלייט און נעכטען איז דער זיצער ריכטער סאלס ארויסגעטראגען אן אורטייל, פראצעס פארגעקומען אין קרייז-גערעכט, נאכאן ארום לויט וועלכען ס'זענען בעשטימט געווארען די 3 פיהרען די געריכטס-פערזאנלעכען האט דער פאָר-ווייזען ארעסט פאר באנדום.

ווייזן אויף פסח
ווי אויך אלע אנדערע געטראנהען
גוט און בירליג
צו באקומען אין דער עלטסטער און באקאנטסטער
אין אונזער שטאט ווייזן אונדז לויב פון
ע. שיקיער
איהנאמען: ישראל שיקיער
לאדז, ישרודמינסקא 3 טעל. 107-84

(א) די לאדזער און בושעווינער קאנפערענץ-אינדוסטריע איז עלעקטריזירט געווארען פון די יידען, און אין ענגלאנד שפאט זיך א מעכטיגער צענטער פון קאנפערענץ אינדוסטריע, וועלכער זאל אין הסכם מיט דער אינטענץ פון די אפיציעלע ווירט-שאפטליכע קרייזען אין ענגלאנד, ווי אויך פון די ארגאניזאציען פון דאזיגען צענטער-אונטערנעמינג-און באנדום א באקאנטער הויז-אדמיני-סטראטאר איז גלייכצייטיג א שטאף געווארן אויף דרעוואווסקא 7 צוואמען מיט פרוי נחמה פוקס. פוקס האט זיך אין דעם הויז געפיהרט ביר-חוקה און ווען אמאל האט די שפאטע פרוי פוקס גע-האט אריינגעלייגט אין טאש אן ענין, וועלכער איז געווען דעם הויז, איז באנדום בעפאלען די 50-יער-ריגע פרוי נחמה פוקס און זי צושלאגען.
פריי פוקס האט דורך אדוואקאט וואכטעל א-גן שייכות מיט דער געפלאנטער באנייאנג פון די ארבייטער אויפן שטח פאבריק-לאדז, האט די מאכט ברעך אנהויב אפריה. צו אפשליסען פארשטענדליג דעם ווען פאָרן-ראָד-פארקעהר, צוויי און די פיהרען וועלען מ'זען אדורכמאכען אן אומזענ-אויף זשאנו און כאניי ביז דער זשאנווער באט, אזוי ווי דער דאזיגער אומזענ געפליגט זיך אין פאר-טאלען צושטאנד, ווערען אים געמאכט באמיה-נען איהם צו פארריכטען.

דער וועג פאבריק-לאדז זאל אפגעשלאסען ווערען

(א) הויז-לאדז ווערט פאראויסגעזעהען דער בל פון א געזעצטע מליכה-וועג: אויפן שטח צוויי-שען פאבריק-לאדז, די ארבייטער ווערען שוין געפיהרט זינט 2 יאהר אויף די ווייטערע שטחים און היי-אדאר וועלען זיי פארארדענעט ווערען.
אין שייכות מיט דער געפלאנטער באנייאנג פון די ארבייטער אויפן שטח פאבריק-לאדז, האט די מאכט ברעך אנהויב אפריה. צו אפשליסען פארשטענדליג דעם ווען פאָרן-ראָד-פארקעהר, צוויי און די פיהרען וועלען מ'זען אדורכמאכען אן אומזענ-אויף זשאנו און כאניי ביז דער זשאנווער באט, אזוי ווי דער דאזיגער אומזענ געפליגט זיך אין פאר-טאלען צושטאנד, ווערען אים געמאכט באמיה-נען איהם צו פארריכטען.

די קלוגע, צערגישע און זעלבסטשטענדיגע צילקע איז געווארען ווי א הייליגן קינד, זי האט געזעהען אין יאקאב פאגלע א מלאך, וועלכער איז געקומען זי אויסלייזען פון אלע צרות וועלכע זי האט מיטגעמאכט. זי האט אין איהם געזעהן א רעטער, וועלכער איז אראפגעפאלען פון הימעל, אין דעם מאמענט האט זיך פאר איהר פארגעשטעלט די פערסענלעכע פון א נייטע לעבען, פון א צוריק-קעהר צו דער גליקליכער צייט, וועלכע זי האט געברענגט צוזאמען מיט מאיר ראָוען, פלוצלונג האט זי זיך דערמאנט וועגען די קינדער. ס'איז איהר געווען זעהר שווער אָנגעהויבען וועגען דעם צו זייערען, זי האט זיך געשלאגען מיט דער דעה צו זאל אָנגעהויבען דערפון צו רעדען אדער נישט. דאך האט זי זיך דעצידירט אין געזאגט — און די קינדער? ..
— דאס איז באמת א גרויסע שוועריגקייט, דאס איז באמת א זעהר שווערער ענין, איך וויל זיין אויפריכטיג מיט איהן און מ'זאל אויספיהרען די באצעט שלחות פון ראָוענען, איך מ'זאל איהן זאגען, אז ראָוען וויל נישט, אז איהר-וואלט קומען מיט די קינדער, איהר דארפט איהם אין דער הינזיכט פארשטענען, ער גיט זיך אפ א חשבון דערפון, אז די קינדער זענען נישט ווייניג און ס'וועט איהם זעהר שווער זיין זיך צוגעוואוינען צו זיי, נאכ-מעהר צוליב די שרעקליכע איבערלעבענישען ווייניג איך פארשטעה איהם זעהר גוט, אָבער וואָס פאָרע צעה האב איך.
— אויב איהר ווילט פאָהרען צו אייער מאַן און ווידער וויסען פון א גליקליך לעבען, מ'זאל איהר די קינדער דא איבערלאָזען.
— דאס איז אוממעגליך, לחלוטין אוממעגליך, דערויף קען איהר זיך נישט אויפן נישט-די-צו-זעהן (המחור קומט)

ווען צילקען די שווערע באלידירונג
— קורץ גערעדט, האט פאָגלע ווייטער אָנגע-הויבען, וויל מאיר ראָוען, אז איהר זאלט קומען צו איהם.
— וואָס געפליגט ער זיך
— אין דייטשלאַנד, אין דער שטאָט האַמבורג.
— און איך האָב אַמאל באקומען פון איהם א בריף פון האַלאַנד
— איך ווילט וועגען דעם בריף, האט פאָגלע זיך נישט פאָרלוירען אפילו אויף קיין איין מינוט, איך בין געווען דעריין ווי ער האט איהם געשרי-בען, מיר האָבען זיך דעמאלט געפונען א קורצע צייט אין האַלאַנד און באַרלי זענען מיר צוריקגע-פאָהרען קיין דייטשלאַנד
— פון דעמאלט האָב איך משהר פון איהם נישט באקומען קיין דיעה
— איך האָב איהן שוין ערקלעהרט די סיבה דערפון, איצט דארף איך וויסען אייער ענטפער, צו איהר ווילט פאָהרען צו איהם.
— ווי אזוי קען איך דאס טון? אויף וואָס פאָר אַלפֿן, איהר ווייטט דאָך...
— איהר מיינט אָפֿשר זיגונגס וורובעלטשיק? געוויס איז דאָס א שווערער ענין, אָבער נישט אזוי שווער, צו מ'זאל איהם נישט קענען בייקו-מען, איהר דארפט פארלאנגען פון איהם א גוט-קייט ציוויל-אקטען האט איהר דאך ס'ווייניג נישט — און אויב ער וועט נישט וועלען געבען?
— מיר וועלען זיך באַמיהען, אז ער זאל גע-בען א גוט, איך וועל איהן בלייבליג זיין, איך קען זיך נישט אַי-שטעלען, אז וורובעלטשיק זאל וועלען בלייבען אייער מאַן בעת ער ווילט, אז איהר האט נאָך א מאַן, דאָס וואָלט דאך געווען א משוגע-פון איהם, ער וועט זיך דאך נישט וועלען לעגען מיט א געוונטען קאָפּ אין א קראנקען בעט, איב-ריגענס, אויב ער וועט אפילו נישט וועלען, וואָס מען איהם קענען צווינגען דערצו

ר. איזראעל אויף נאוראמיעיסקא שפאנענדער ראמאז פון לאדזער לעבען

צילקע האט נישט געהאט קיין שום חשד דערין, אז פאָגלע זאלט נישט דעם אמאל, אז ער איז אויסגע-עפֿט א ספעציעלען ענין.
— מ'ק'ן זינט איבער דער גרעניץ גארנישט אַר-בערפיהרען, ס'איז זעהר שטרענג
— איהר קענט דאך מאירס אָדערעס, איהר וואָלט איהם געקענט שרייבען, אז ער זאל זיך מיט מיר פארשטענדיגן, מיר וואָלטען זיכער בעסער פאר-שטאנען
פאָגלע האט זיך אויפגעשטעלט אזוי ווי ער וואָלט זיך געפֿיהלט באַליידיגט דערפון וואָס צילקע האט געזאגט.
צילקע האט דאס באַמערקט און האט זיך אַנטשולדיגט
— אַנטשולדיגט מיר, איך האָב איהן נישט געוואלט מיט עפֿים באַליידיגען, כ'האָב די מינדעסטע מונה נישט געהאט.
— גלויבט מיר מאַדאָס, אז איך בין נאָך אוי-סען געווען די טובה פון מאיר ראָוען, אָדערש וואָלט איך אָפֿשר אינגאנצען קיין פֿוילען נישט געקומען, איך האָב דא נישט געהאט קיין וויכטיגע זאכען צו ערלעדיגען, איך האָב איהן דא נישט מיין פאָמליע, מיט וועלכער איך זאל זיך פֿרעהען, אויב איך בין אַהערגעקומען איז עס נאָך דערפֿאר, וויל איך האָב שוין מעהר נישט געקענט צוקוקען

בשר לפסח
מאכס בעקש איהרע ב' קונסטאנט, אז
צום פארשטעהענדען פסח איז דאס
געשעפט פארזעהן מיט א רייכען אויסוואהל פון די בעסטע
און פיינסטע שאקאלאד, קארמעלעז,
מארמעלדעז, מאקארנעז, אלעס מיט הכשרים פון ווארשעווער און ווילנער ראבינאט. די בעסטע סחורה, צו ביליגע פרייען.
פ'עמער קונג: שבת איז דאס געשעפט געשראסן.
EXPRESS
9 Piotrkowska 9
מיט זכסונג
tel. 258-91, 217-85

בשר לפסח
דאס איבעראל-בעקאנטע געשעפט פון
שאקאלאדעז און צוקער ווארג
מארמעלדעז, מאקארנעז, אלעס מיט הכשרים פון ווארשעווער און ווילנער ראבינאט. די בעסטע סחורה, צו ביליגע פרייען.
פ'עמער קונג: שבת איז דאס געשעפט געשראסן.
EXPRESS
9 Piotrkowska 9
מיט זכסונג
tel. 258-91, 217-85

רעוואלוציע
אדער טישע
און פאדאגאגיק
באנוצט מיט
טאבלעטקעס
Togal
טאבלעטקעס

לאדער הצ"הר באהרט דעם
אנדענה פון יעקב דע-האז
טאבלעטקעס די יודישע וועלט פון רע-
וואלוציעס פאר דער ר' יעקב דע-האז, איז זיך
צוגעפונען די פארזאמלונג פון הצ"הר.
ס'איז באהערט געווארען דער אנדענה פון פאר-
שטאנדענע דורך אויפשטיין פון די ערשטע ס'איז
פארשטאנדענע געווארען צו די שרשים איינפארשטאנדענע
א גרויסע מריווער-פארשטאנדענע און צו אנטהאלן א בילד
פון פארשטאנדענע אין קאמאל פון פארזיין, ווייטער
אין אויסגעוועלט געווארען א קאמפיוטער פון די ח"ה
אדור, ס'וועט, מאג, אור און מ. לעוו אויסגעווארפן.
מען אפלאן פון באהערט דעם אנדענה פון טישע
פארשטאנדענע.
מ'וויכט פארמיידיגס...
(א) פירע, האט אין דעם פארזיין הערשט,
בעת מ'האט געפיהרט די קאמפיוטער - ארבייטען
אויף דעם טישעל לודא ביי דער וואפענגע, נאכ,
אנגעפאסען אויף א גרויסען באקפיון פון א סאר
מאכט, דער פאקט ביי אן איבערגעגעבען געווארען
דעם שטאטישען מונעטאר, און איצט פלאנט מען
ווייטער צו טאפן אויפן זעלבן אור, פאר צו נע-
פונען דעם גאנצען סקעלעט.
ראדאמער הילפס-פאראייין
אין אומגעשענס
דייט א לענגערע צייט עקזיסטירט אין לאדז
א לאנדשאפט פון ראדאמער יודען מיטן צוועק צו
פארמיידען די צעווארפענע ענדעלעכע ראדאמער
יודען אין לאדז. דער פאראייין באשעפטיגט זיך אויך
מיט געבען פינאנציעלע שטיצע וועט מיטגלידער, א
וויכטיגער מאמענט אין דער טעטיגקייט פון פאראייין
אין דער אימיגראציע, וואס דורך זיין איינציאונג,
די פייטיגער טעטיגקייט.
אומשטאט איז צווישן דעם געוועזענען א קאנסטיטוא-
רענע גענעראל-פארזאמלונג אויף וועלכער עס איז
אנגענומען געווארען א ריזיג פארשטייט צו פאלעפן
די טעטיגקייט פון פאראייין, מיט דער לויטונג פון
פאראייין איז באשעפטיגט דער פרעזידענט ה' נייסאן.
וועלכער האט איצט דורכגעפיהרט דאס פארזאנדען די
פארשטייגער מיטגלידער מיט סמאל דפסחא.

אכטונג, גייערס ראיאן!
שאמאלאד, מארמעלעז און
מארמאלאד, אויך טעלעזש
רחם השם בהכשר מראשית מולידא
ומואשט חשד בעקומען ביי
"ERA"
(אנה:)
נאווא-זאזשעווסקא 2
טעל. 258-91 און 217-85.
נייע פערזאנלעכע פון דער
געז. "זעמפאר"
דעם 23 דח. איז פארגעקומען א פארזאמלונג
פון דער געז. "זעמפאר", צו עלעקטריפירען די
שטעט אין לאדז קריין.
אויסגעצויגן דעם באריכט איז דעם קאמפיוטער
אויסגעצויגן געווארען צוטרין און ס'איז געווען
געווארען א נייע פארזאמלונג. צום סוף איז אנה-
געבען געווארען דער פארזעט אויף בויען די
עלעקטרישע ליניע קיין ד. וואליא אין לענטשיק.
גמפונען געווארען
ס'איז געפונען געווארען אויפ'ן גרינעס מארק
א גאנצע אריינגעל אפגענומען געגען סמנים אין
לאקאל פון בערס-טאטעוויטש לעגיאנא. אלעז
טשעקא 21.
Dr. H. LUBICZ
med.
ספעצ. פאר הויט ווענערישע מארקאטישע
און מענער-שוועכע
האט זיך איבערגעצויגן פון צייגעל-נאם 7 אויף
69 פילסורסקיעגא 69
(רוג נארוואווישע) טעל. 141-32
געמאכט און פון 10-8 מויה, טעל. 8-5 און
זונטאג און חמאל פון 11-9 מויה.

טראדיציאנעלער מנהג פון טעה-פירמע "וו. וויסאצקי" און קאמפ.
האלטענדיג זיך אין דער לאנגיערער טרא-
דיציע פונעם טינדער פון דער וועלט-מערק-פירמע
קאנסטאנט וויסאצקי ז"ל, האט דער אינהאבער פון
לאדזער קאנסטאנט וויסאצקי-טעה פאר-
מיליט 100 קילא טעה פאר וואוילעכע איינשטער
ציעט, אראפ וואס מ'ווערטער יודישע ארימע מען.
שען וועלען קענען ענינים פון ענג יום-טוב.
די איינשטער-וועט זענען פאלענע: (1) גומבי
אורזיס, (2) יתומים-הויז פאלענע (3) וועכער-
רין-סלויט אויף סארנאוו, (4) ליטת חתולים, (5)
ליטת הצדק, (6) מחזיקי חתולים, (7) בית מחסה לקנים,
(8) יתומים-הויז פאלענע (9) עזרת ארמים, (10)
וועטען.

"EUROPA" איז הינא
פרייערע
קאפצנים
מיט די ליבעלונג פון פובליקום
דזשיגאז און שימאכער
אין דער שפיץ פון אנטאמפל, וואס בעשטיט פון די סטארען פון דער יודישער בינע:
דזשעני לאוויץ, מנשה אפעהיים, נארבארש, רות מורסאוו,
א. פער, חנה לעווין, ש. גארשטיין, מ. באושיק, הארט,
מ. ברוי, ש. וויינמרויב, א. סענאר, משה בראדערזאז.
רעזיז: זינפונט מורסאוו און לעא זשאנא.
מוזיק: הענער קאז. ליטעראטור: דזשעני.
אויסגעהערט: א. פארבערט, סאן. י. באס, דעקאדעציע: י. ברוינער.
פראדוקציע-ליטע: ש. נאסקינד און ו. י. מענענבוים.

אויפרוה
די רעזולטאטען פון דער אויספארשונג און די עמ-
פאלעגונג פון דער קעניגליכער קאמפיוטער, אבער
שוין איז פאראווארשטעלען די נויטווענדיגקייט פון
א מאדערניזאציע פון גאנצען יודישען פאלק אין
קאמפ פאר זייער רעכט אויף ארץ-ישראל.
נאך א געאייגנטע, דיסציפלינירטע מתנה וועט
קאנען קרייזען די מיהלעלע אנשטערענגונג מיט
א פלישטענדיגן געזונט.
אין דער איינציקער אחריות-פאלער שעה מונען
מ'דעמאנסטרירען פאר דער גלייכער וועלט דעם
וועלען פון דעם יודישען פאלק, וועלכער באקומט
זיין אויסדרוק דורך דער אלטוועלטליכער ציוניס-
טישער ארגאניזאציע און דאס קען געשעהן נאך
דורך א וואס גרעסערע צאגל פארשטייטע שקלים,
קויפט אויס דעם שקל!
אין א שווערער שעה פאר דעם יודישען פאלק
וועט זיך צוגעקומען דער 20-טער ציוניסטישער
קאגרעס, דער יובל-קאגרעס 46 יאהר נאך
קאגראד, זינט עס איז פון דאס גיי פראקלאמירט
געווארען פון דער יודישער פארזאמלונג-טרייבונג
דער אייביגער באגעהר פון דעם יודישען פאלק צו
פרייהייט און זעלבסטשטענדיגקייט. פארשידענע נסיו-
נות האט דאס יודישע פאלק דורכגעמאכט אין משך
פון דער צייט, אבער טראץ אלעם איז געבליבען
פאלענע-טעסט דער וועלען פון אונזער געפייגטער
אומה אויפצורייכטען איהר אלט-נייע היים, אין דעם
יובל-יארה רופען מיר איהן:
שליסט זיך אן אין דער אלטוועלטליכער ציו-
ניסטישער ארגאניזאציע, די קעמפערין פאר אייער
באפרייאונג!
באוווינט פאר דער גרויסער וועלט, אז דאס
פילישע יודענטום, דער גרעסטער יודישער קבוצ
אין אייראפע, שטייט פֿעסט, אייניג און אנטשלאסען
אין דעם קאמפ פאר דער באפרייאונג פון דעם
יודישען פאלק און איינציג פון ארץ-ישראל!
קויפט אויס דעם שקל!
מאצט - דעם שקל!
ביסן, בתרצות.
פארזאמלונגער שקל-קאמפיוטער איז דאס
ציוניסטישע ארגאניזאציע
י.ס.א.פ. פועל-ציון (י.ס.א.)
"מורח" און "תורה ועבודה"
י.ס.א. "תאחדות"
"ידיעות-אשכנז-פארעז"
הנהגה המקומית פון "השומר-הצעיר"
אז ענג-יום-טוב איז
אז מען טרינקט
וויסאצקי מענה
74 נומער 74

אפער צו די הויזווייטנים
אומזיסטער מורס פון שפארזאמען
האבען אויף נאז
קינער וועט נישט לייקענען, אז גאז פארלייט
טערט די ארבייט אין שפארט איין צייט אין דער
הויז-ווייטשעלעט. ס'ווערט איינגעגעבן עטליכע סע-
קונדען אויפצורעהען דעם קראנץ פון גאז און אים
צוגלידען דעם פלאס, דאס איז אבער נישט אלץ.
ווער ס'קוקט גאז צוויי אויף דער באקוועמליכקייט פון
באנוצען זיך מיט גאז, דער וועט זיך אלס בא-
קלאגען, אז גאז איז צו טייער.
אז גאז זאל ווירקליך זיין א ביליגע פארהי-
צונג, דארף מען איהם באנוצען מיט קענסטשאפט
און שפארזאמל.
הילף ווי דוקא דארט באקלאגט מען זיך אויף
דער טייערקייט פון גאז, וואו ער ווערט באנוצט
אויפ'ן העכסטען אופן נישט ראציאנעל, האט די
דירעקציע פון דער לאדזער גאזאויגע באשלא-
סען איינגעצונען דעם ערשטען קורס פון שפארזא-
מען קאנען אויף גאז. דער קורס וועט אין דער
ערשטער רייה זיין באשטימט פאר דער הויז-
דינערשטאפט. דער קורס וועט לויטען עטליכע טעג
און וועט פארקומען אין זאל פון גאזאויגע-וועלט
אויף פיעטריקאווער 40, טעל. 121-08, וואו עס
ווערען אויף ערטיילט אלע אינפארמאציעס, די
צאהל פערזאנען אויפ'ן קורס איז באגרעניצט, דער-
בער דארף ער פאר-אינטערעסירטע קאנדידאטעס
זיך איינשרייבען וואס פרייער אין גאזאויגע-
וועלט אויף פיעטריקאווער 40.
דער קורס פון פראקטישען קאנען אויף גאז
(צווישען אנדערען מיט דעם טורם-סיסטעם) געמט
ארום אלע געביטען פון באנוצען זיך מיט גאז אין
דער ווייטשעלעט און וועט זיך פארענדיגען מיט א
קאנקורס פון עטליכע צענדליג פרייען פאר די
אנטיילנעמערס פון קורס פאר דעם שפארזאמ-
סטען באנוצען זיך מיט גאז.

צוזאמנפאהר פון יוד. בעהער
פון דער ראדער וואיעווארשאפט
דינסטאג, דעם 30. מערץ, 10 א וועגער פרייה
קומט פאר א צוזאמנפאהר פון יודישע בעהער -
סיסטעם פון דער לאדזער וואיעווארשאפט און לא-
קאל פון בעהער-צער, פילמאדעסיענא 57.
אויף דעם צוזאמנפאהר וועט בעהער-צער ווער
רען פארשידענע אונגעוויינטלעכע פראגען, וואס איז
גוטע דעם בעהער-פאר ספעציעל אין דער לאדזער ווא-
יעווארשאפט. מיט די אנטענומענע רעזאלוציעס אויפן
צוזאמנפאהר וועט די פארזאמלונג פון בעהער צווישן
סרעמען ביי דער געהערטער מאכט, פרי צו לונדערן
די שווערע לאגע אין בעהער-פאר, און כדי דער צו-
זאמנפאהר זאל האבען דעם געהערטען ערפאלג.
אין געוויינטען אז אלע שטעט פון דער לאדזער ווא-
יעווארשאפט זאלען אין איהר אנטהיל געהען.
דאס געבאט פון דער שעה
ארבע פוסות
נאר "בארויין"
גרויסע נדרים אהציע פון
הויז הימל לישראל
זוי תמיד האט אויף היי-יאהר דאס הויפט-
דירעקטאריע פון קור-קומט פראקלאמירט אויף פסח
א גרויס-אפעל און די שוועלען און פאר-מפילות
לשנות דעם קור קומט לישראל.
אין צוזאמנפאהר דערמיט האט דאס היגע קור-
קומט בייא פונדערענע שטעטלעכע צירקולא-
רען צו די גבאים פון די בת-החלה, אי וועלכע
זיי ווערען געבעטען צו זאגן דערפאר, אז בעת
די חלות זאלען די מהפלים מנדב זיין לשנות
דעם קור-קומט.
אין די ערשטע טעג פסח וועלען אויך געהאלטען
ווערען רעדעס אין די שולען ווערען גאנאל יבנין
הארץ.

סעאטער "לא סהארא" געווא. פאלקס-טעאטער) זערושער 17
ווייטערדיגע נאכטשפילן פון דער ביאליסטאמער מרופע מיט אנטייל פון ארטיסטן
רייניא גרימאז און ז. האר-שיגריין
אונזער פרייליכער יום-טוב-רעפערטואר! הימאל, געוואונ, טעני!
זונטאג, ד. 28. ט. 4 נאכט, דינסטאג, 9.15 ט. 8.00 ט. 9.15 אונט, צום 15 מאל
אויפן פארלאנג פון פובליקום!
5000 מענטשן האבען זיך באוואונדערט די גראדירטע פארשטעלונג
דאס וואלגא-מעדעל
אין 2 אקטען
25 נומערן געוואונ טעני
שלאגער צום ערשטען מאל אין לאדז **גרויסע פארשטעלונג**
זונטאג, דעם 28. ט. 9.15 אונט, מאנאטאג, דעם 29. ט. 9.15 פונקס 9.15 אונט
שווער צו זיין א קבוצ
אין 3 אקטען נייע שלאגער-
לידער און טעני.
מאנאטאג, דעם 29. טען מערץ פונקס 4 נאכט, צום 3-טען מאל
אין 3 אקטען מיט געוואונ
און אפגעשען-טעני.
מוזיק אונטער דער לייטונג פון ה' קאנסאדאוסקי.
בילדעטע צו בעקומען ביי דער קאסע פון סעאטער.

פילהארמאניע
נארמאווויטשא 20
טעל. 213-84
פארשטאט פון פראנקע

א גרויסע פריהלינגס-מאדע-רעווייע
פון די גרעסטע ווארשאווער און לאדזשער פירמעס.

זונטאג, דעם 4טן סעפטעמבער 1937, 8.45 אָנזען
איינציגער איינפירט פון דער וועלטבעריהמסטר קונסטלער
Hanka Ordonówna
מיט א גענצליך נייעם פראגראם. ביים פארשטיין: Prof. Philip פראיעקט פון Hanka Ordonówna אויסגעפירט אין די ווארשאווער פרא-צאווניעס פון Helena Turczyńska און Felicia אין אן אויסלענד. פירמעס. בילדעטע און עקסצעס פון סולדערמאן.

ראדיא פראגראם פרייטאג, דעם 26טן סעפטעמבער
6.38 גיטאסטיק, 6.50 מוזיק (פליטען), 7.15 ידועות, 7.35 מוזיק (פליטען), 11.57 צייט-סיגנאל, 12.03 קאנצערט, 12.40 ידועות, 12.50 שמועס, 3.05 באראלע אוידיאציע (פון לעבער), 3.45 שמועס מיט קאנצערט, 4 באטעסדינסט, 6 רעזשיאציע, 6.10 בעטאווען - קאנצערט, 7.20, און דער "מיר" - רע-קאנצערט, 7.40 מוזיק, אוידיאציע, 8-10 קאנצערט (פון קאסאוווי, 8.40 אוועק-ידועות, 8.50 אקטועלער שמועס, 9 קאנצערט - טראנסמיסיע פון בוקארעסט, 10 באטעס-דינסט.

צו דער באנייאונג פון "יאשע האלב" דורך מאריס שווארץ אנסאמבל

עס איז שוין ארויס א יאהר זינט מאריס שווארץ האט אויסגעפירט ביי אונז און שטאט די בארימטע אינסעניואציע פון י. ז. זינגערס, "יאשע קאלק". אונז יעדער באנייט די מרופע דעם, "יאשע האלב" שטיק איז דאמאלס געשפילט געווארן פון דער יודישער אנסאמבל ערפאלג אין משך פון א לענגערע צייט. אונז דאזיגען ערפאלגרייכען ספעקטאקל האבן זיך באטייליגט די אנגעזעהענעסטע שווישילער, א דאנס וועמען דאס שטיק האט באקומען א העכסט קונסטלערישען תיקון. די יודישע טעאטער - ליבערליכער געדענקען נאך גוט די אויפפירונג, וואס רעכענט זיך אז די קונסטלערישע געשעהענישן אינעם יודישען טעאטער. מאריס שווארץ איז אוועקגעפארן, נאך די פרי דעם קונסטלערישען פארעם פון דעם שווארץ קונסטלערישען טעאטער. איצט האבן מיר אינעם לאדזשער יודישען טעאטער געזעהן אן אנסאמבל, וועלכער האט געזעהן אן אנסאמבל.

זונטאג, דעם 27טן סעפטעמבער
6.38 גיטאסטיק, 6.50 מוזיק (פליטען), 7.15 ידועות, 7.35 מוזיק (פליטען), 11.57 צייט-סיגנאל, 12.03 קאנצערט, 12.40 ידועות, 12.50 שמועס מיט קאנצערט, 2.30 אוידיאציע פאר עלטערע קינדער, 3 ווייט-שאפליכע ידועות, 3.15 פליטען, 4.15 סענעטאדעס און טאקסידעס, 6 לידער-קאנצערט (פון ווילנע), 5.50 פאקטועלער, 6.10 באטעסדינסט, 7 פאר פאליאקען און אויסלאנד, 7.25 סומאנישער קאנצערט, 9 סאליסטען-קאנצערט, 10.45 פליטען.

גרויסע מאדע-רעווי אין פילהארמאניע
זונטאג, דעם 4טן סעפטעמבער 1937, 8.45 אָנזען פאר אן איינפירט פון דער וועלטבעריהמסטר קונסטלער-לינגס-מאדע-רעווי.
אין דער דאזיגער רעווי נעמען אנטהאלטן די עלעגאנט-סטע ווארשאווער פירמעס, וועלכע דוקטורען די פארעם און אונז די גרעסטע לאדזשער מאדע-פירמעס.

עאטער. מוזיקאלישע רעוויילונג (קאמניסטען)

גרויסער דערפאלג פון דער ביאליסטא-קער מרופע
שוין העלער ווי 4 וואכן ווי די ביאליסטא-קער מרופע פארשטעלונגן פון אונז און שטאט און די אלע פארשטעלונגן זינען אראפ מיט גרויסע דעפאלט. אונז ווי-סוב האט די מרופע צוגעברענגט א פרויליכע רעפערטואר. זונטאג, ווערט געשפילט די פרויליכע אפערעטע צום 15טן מאל, "דאס וואלא מוידעל" אין אוועקט ווערט געשפילט א נייע פרעמיערע, "שווער צו זיין א קנצן", א הערליכע שווער קאמערע, מאכטא בוימא צום 8טן מאל די שטארק אויסגעוועלטע פיסטע, "דער שווארצער האנט".

גרויסע ענגעל - פיערונג אין "שיר"
די יודישע מוזיקאלישע וועלט פויערט אונז דעם צעהן-יחידענע ווארשאווער אונזעם פון די באדייטער-סטע יודישע קאמפאזיטארען, ענעמער און זאמלער פון יו-דישע פאלקס-ליד - וואל ענגעל.
אונז דער לאדזשער מוזיק-פראגראם, "שיר" נעמט אן - טייל און די פויערונג, צו דעם צוועק קומט פאר שבת דעם 27טן סעפטעמבער, 6 אויבער און אוועק אן אקאדעמיע געוויינטע דעם לעבען און ווירקען פון וואל ענגעל.
און דער אקאדעמיע נעמען אנטהאלטן די "ה' חלוד" נעווייטש, ר. גרויספאן, מרופע, וואלמאן און אנדערע. אויבאנג פאר מוזיקאלישע און סומאנישע פרוי.
עס איז צו האפען, דאס די יודישע מוזיקאלישע וועלט וועט ווירקען פויערן דעם אדעקט פון פארשטער-בענעם און צאמלונג פויערן אונז דער אקאדעמיע.

הנחה - פארשטעלונג
פון דער פארשטעלונג - ביבליאטעק
טעאטער פאלסקי (ראומאטשטיי) ציגל נאס 27
זונטאג, דעם 28טן סעפטעמבער, 8.30 פונקטליך
אונזעם קומט פאר א הנחה-פארשטעלונג
Elzbieta Królowska Angli
מיטן אנטהאלט פון די בארימטע פוילישע שווישילער אירענא חירעמאקא און זיגמונט סאקאסקי.
הנחה-בולעטען פון 80 גר. שוין צו באקומען יעדען טאג פון 10 פרוי ביי 2 טייטש און פון 4 נאכט. ביי 10 אונזעם און פארשטעלונג פאלסקי זאמלונג 50 פונקטליך 19.15.

Dr. Wołkowyski
ציגל-נאס 11, טעל. 238-02
ספע. פאר טייטש, טיילס און הייט-קראנקע
העאנדלונג פון מענער-שווער
נעמט אן פון 8-11 טייטש און 4-9 צווער

פירצער הערן - און דאמען-שטאפען
דאס טור - איז הארט-לאגער
Bcia A. i R. MILGROM
Piotrkowska 36, tel. 225-95, front I pietro.
הערט און דעטייך!

פיערליכער בעטהאווען-האנצער
מאכטא דעם 29טן סעפטעמבער 12 טייטש און דעם 30טן סעפטעמבער 12 טייטש און פיליארמאניע א פיערליכען שלום פון מוזיק סעזאן. דער קאנצערט איז געוועזען די שטאפונג פון געניאלען בעטהאווען. דאס פראגראם וועט באשטיין פון בעט-האווען 5טער סימפאניע, פידעל קאנצערט דע דור און אווערטורע "עגמאנט" אין קאנצערט גע-מען אונז דער לאדזשער סימפאנישער אקקעסטער (50 פערזאנען), און דער פידעל ווייטאטא מאדעלי נומילער, מיטן קאנצערט פיהרס אן דער-טא לאנגפולער מוזיקער פראג. דאס אלעס זאגט צו, אן דער קאנצערט וועט זיין אן ערשט ראנגיגע קונסטלערישע אטראקציע און וועט אויף-גענומען ווערען מיט נישט קיין קלענערע באגייס טערויג ווי די פאריגע קאנצערטען פון דער געז. "קולטור ליגע".

- לערנט זיך א פאר!**
אויף די פראפעסאנעלע לערן-ווארשטאטען פון דער געזעלשאפט "ארט" ווערען אנגענומען איינ-שרייבערען ביי פאלגנדע זאכען:
1. מעטאנישע אקאדעמיע-אראביא
2. מעטאנישע זאכען-אראביא
3. מעטאנישע וועבארי
4. מעטאנישע שולען
5. כחיתות-שטריקערי
6. הענטלעך-שטריקערי
7. פאקטועלער שולען
8. וועט-נייזען מיט צושניידען
9. גר. און ווייז מיט צושניידען
10. אידעאציע
11. מאניא
געזעלש. "ארט", וואלמאטשנסקא 27.
צום פראפאגאנדע-חודש פון יודישען פור!

אין צוועטענהאנג מיטן פראפאגאנדע-חודש - א גרויסער ביליגער פארקויף פון בעסירן יודישען צו פאלגנדיגע ספרלעכע: ליטעראטור, בלעטער, יאטשקאווסקי, סאקאסקי, גאלי-פאר, צענטראל און אנד.
ספעציעלע פרעמיעס ביי גרעסערע איינקלעפן פראפעסעסן און קאמפאזיטארען אינעם ארט. בעלמ? פארן אויף לאגער אויך ביכער פון די פארלאנגן, קולטור-ליגע, קלעצקין, סאמאר אויף ביליג פרייווען.
ביכער-אנדלונג נ. פערלינסקי, לאדז.
אלט-שטאט 12.

Ważne dla Jedyny kurs KROJ Liny KAUFMAN
p. p. Szwaczek przy SZKOLE

KINO TEATR METRO PRZEJAZD 2
אונזער איז 12 טייטש און 4 נאכט

Adolf DYMSZA
30 קארנאט גליק
איז פילם א. נ.

KINO TEATR ADRIA GŁÓWNA 1
אונזער איז 12 טייטש און 4 נאכט

"San Francisco" CORSO
אונזער גרויסער יום-טוב-פראגראם!
אין די הויפט-רעזע: צום פרעסען מאל אין פלאמאנדען ליבע-ראמאן Jeanette MacDonald, Clark Gable, Spencer Tracy
אויסערן פראגראם: פיליקי אלס קאמאדיא. אנה 12 טייטש און געו. טעג 4 נאכט. פרייז פון 50 גר. נעכסטער פראג. א גרויסער פילם מיט H. Peel

היינט פרעמיערע היינט פרעמיערע
דאס אנטדריפען פון טארזשאן
פרייווע פון די פרעזער 54 גר. אויף אלע סעאנסען פון 54 גר.
אנהויב פון די סעאנסען אין געו. טעג 4 נאכט. שבת, זונטאג און יום-טוב 12-8 זיגער בייטאג.
J. WEISSMÜLLER אין דער הויפט-רעזע

הלאנגליינא-טעאטער RAKIETA
אונזער איז 12 טייטש און 4 נאכט
די פרעזעליסטע קאמערדיע פון סטואן פון WINCENTY RAPACKI
דער מאמע האמ חתונה
אין די הויפט-רעזע: אנהויב פון די סעאנסען זונטאג און יום-טוב - א זיגער 12 בייטאג. אויפ'ן 1-טען סעאנס וועט אלע פרעזער צו 54 גר.
שענקעוויטשא 40 טעל. 141-22

ZWYCIĘSTWO
OSIĄGNIĘTA
OPONA SEMPERIT

HURTOWNIA WYROBÓW GUMOWYCH
CH. TENENBLUM
NARUTOWICZA 16. TEL. 140-59
Repr. **BERSON-SEMPERIT**

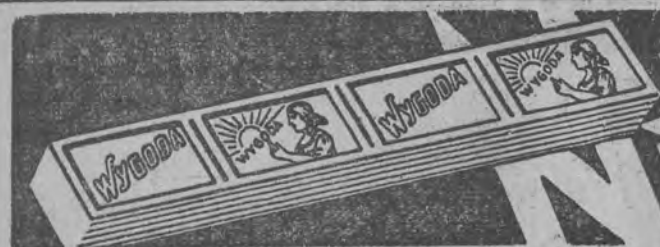
OPONY
SAMOCHODOWE
MOTOCYKLOWE
ROWEROWE
zawsze na składzie!

ARTYKUŁY CHIRURGICZNE wszystko z gumy oraz płyty **CELULOIDOWE**

J. WINDMAN i Syn
Łódź, Piotrkowska 35.
TEL. 112-23.

ציוס פריינג-סעזאן שפאציר
זענען מיר שוין פערזענלעך מיט
א זעהר רייכע אויסוואהל פון
פאר דאמעס, הערן און קינדער אין די מעדענעס פאסאנען און קאלירען.
פאר דער הינטערונג פון די פרייען אויף לעדער, פערקליפען מיר שוין צו די אלעס פרייען.

Niemasz ponad MYDŁO "WYGODA"

שאנכיי
OLGA PETROWNA פירשטין
POLA NEGRI
טראגעדיע פון א רוסישער עמיגראנטקע פון דער פירשטין
איז דער הויפטראלע:
אונזער בער. פירגערין

גרונים
האנקורענצלעזער
פראגראם
פון הינא
PALACE

דאקטוירים - אפטייג

Dr. RÓŻANER
ווענעדישע און געשלעכטס-דאקטוירים
9 נארוטאוויטשא 9
נעמט אן פון 9 פרייז ביי 1 ביטאג
און פון 5 ביז 8 אונטער.

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספע. פאר אויגען-דאקטוירים
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 2-11 און פון 8-5

Lek.-Dentysta Jakób Karmazyn
2 פאלדניאווא 2
טעל. 114-36
נעמט אן פון 1-9 און פון 7-4 נאכמיטאג

Dr. med. Markowiczowa
choroby skórne i weneryczne
MONIUSZKI 2, tel. 166-65.
Godz. przyjęć 8-1, 3-7 po pol.

Doktor A. S. Tenenbaum
אינערליכע דאקטוירים
(אפטייג פאר לונגען)
Piotrkowska 109 tel. 220-25
נעמט אן פון 8-6 אונטער.

Dr. med. Z. DATYNER
אוראלאג
ספע. פאר גירען פלאן און אוראלאג
ZACHODNIA 59a, tel. 148-93

Dr. med. P. Braun
ספע. פאר טריפער, סיפיליס און
הויט - דאקטוירים, בעהאנדלונג
פון מענער-שווערע
צענעליאס 4, טעל. 100-57
נעמט אן פון 8-2 ביטאג און פון 9-4 און
פערזענלעך ווערענע און פאר פרויען.
פאר אינזעמלעטע - לעטשניצע-פרייען

Dr. med. GUSTAW KOHN
נעווענער אסופענע פון דעם גונקאלאג
סע. פאר פרויען - דאקטוירים
און שוואנגערשאפט
ספע. פון היילען אונטער-פארקייט
פילסודסקיענא 51, טעל. 170-08
נעמט אן פון 10-8 און פון 8-4 אונטער

Dr. W. Łagunowski
specjalista
chorób wenerycznych,
seksualnych i skórnych
(Gabinet Roentgeno- i światło-
lecznicy)
PIOTRKOWSKA 70 tel. 181-83
Przyjmuję: od 8.30 do 10.30 rano; od
1-4 do 2.30 pp. i od 6 do 8.30 wiecz
w niedziele i święta od 10-1.

Dr. med. J. PIK
נעווענער - דאקטוירים, נעווענער
סע. פאר פרויען - דאקטוירים
און שוואנגערשאפט
אל. האשטלשווהי 27
טעל. 175-50
נעמט אן פון 5-7 אונטער.
פאר אינזעמלעטע - לעטשניצע-פרייען

Dr. med. I. SER
choroby wewnętrzne
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Al. I-go Maja 3, tel. 174-41.
נעמט אן פון 6-4 נאכט

דאקטוירים
פאר ווענעריש-קראנקע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטן
לאדו. זאוואדא 1, טעל. 205-88
סע. פון 8 פרייז ביי 9 אונטער.
ווענעריש-קראנקע, מענער-שווערע
און הויט-קראנקע
ענליכע פון בליט און אורין
די פערזענלעכע-סמאציע
פון מענער און שווערע מענער-שווערע
פאר פרויען און שווערע ווערענע-שווערע.
א בעראטונג 3 זל.

ד"ר מ. קאליש
אונטער-פארקייט-דאקטוירים (רייזשענער)
צאה-ל-צור
סטאמאטאלאג. כירורגיע
פערזענלעכע (עוואנגעליזשע) 7
טעל. 108-26. נעמט אן פון 7-5 און

Centralna Poradnia Wenerologiczna
ווענערישע הויט און מענער-
שווערע
ספעציעל האממענישער האפיעט
טע. פון 8 פרייז ביי 9 און אונטער
פרייען נעמט אן א פרייז-דאקטאר.
Piotrkowska 88
tel. 143-63.
וויזיט 3 זל.

דאקטוירים
פאר ווענעריש-קראנקע
מאנער - שווערע און הויט-
דאקטוירים
פון דאקטוירים-ספעציאליסטן
פיעטריקאווער 45
נעמט אן פון 9 פרייז ביי 9 אונטער.
פרייען און קינדער נעמט אן א פרייז-דאקטאר.
טא. פון 1-11 און פון 7-5 אונטער.

Dr. med. Michał Eljasberg
CHIRURG
przeprowadził się
na ul. Zachodniej 63
tel. 117-87

Dr. med. J. Nadel
ספעציאליסט פון אקוסטיקע און
פרייען-קראנקע
אנדזשעליא 4, טעל. 228-92
נעמט אן פון 12-10 און פון 7-5 און
אין דער לעטשניצע-פרייען 11
פון 12 ביז 1 ביטאג.

Dr. I. Piechowicz
ספעציאליסט פאר אקוסטיקע
און פרייען-קראנקע
פערזענלעכע נעמט און שוואנגערשאפט
האט זיך איבערגעצויגען אויף
20 שווימיעסלא 20
טעל. 107-79.
נעמט אן פון 9-8 פרייז און פון 7-3 און

Dr. med. M. TAUBENHAUS
הענצאליסט
פאר אקוסטיקע און פרייען-קראנקע
פערזענלעכע נעמט און שוואנגערשאפט
ווערענע 11. טעל. 248-08
נעמט אן פון 9-8 פרייז און פון 8-4 און

ד"ר העלדער
ספע. פאר הויט און ווענערישע
קראנקע
8 טראוויטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 11-8 און פון 8-4 אונטער
זונטאג פון 10-2 מיטאג.
פאר פרויען - א ספעציעלער ווערענע-ווערענע
פאר אינזעמלעטע לעטשניצע-פרייען

ד"ר מער
דניאל כהן
אינערליכע דאקטוירים
אין נעווענער
ווערעסלא 24, טעל. 228-08
נעמט אן פון 4 ביז 8 אונטער.

Lekarz-Dentysta G. SZYMANSKA
נארוטאוויטשא 3
טעל. 110-84
נעמט אן פון 1-10 און פון 8-3 און

Lekarz-Dentysta H. FILLAT
Piotrkowska 43
עמפאנגענע-שעהן פון 2-10 און 7-8 נאכט
נעמט אן פון 1-10 ביטאג.

Dr. Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ און
ספעציאליסט פאר אינזעמלעטע
פיעטריקאווער 145
טעל. 128-02
נעמט אן פון 10-9 פרייז 5-9 און

Dr. med. JÓZEF FINKIEL
אינערליכע קראנקע
(ספעציאליסט פאר הארץ און לונגען-
קראנקע)
האט זיך איבערגעצויגען אויף
זאוואדא 6, וו. 8
טעל. 200-80.
נעמט אן פון 6 ביז 8 אונטער.

אירעני, נאן און הארץ
און לונגען-דאקטוירים
מיר בעטען פון
Dr. Z. RAKOWSKI
פיעטריקאווער 87, טעל. 127-81
נעמט אן שטענדיגע קראנקע (ווערענע)
אפערירענע א. א. וו. וו. אויך אמבולאנס-
דינסט פון 2-9 און פון 8-4 אונטער
פאר דער לויט-און-אין-טעט
א רעגולערע-גאפיעטע
פאר דאקטוירים און אפערירענע-פרייען

דאקטאר
צ. י. פראוודא
אינערליכע דאקטוירים
20 ווערעסלא 20
טעל. 133-26.
נעמט אן פון 7-5 אונטער.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר פרייען, סיפיליס און
הויט - קראנקע, בעהאנדלונג פון
מענער - שווערע
אנדזשעליא 5, טעל. 159-40
פראגראם, מע. שטאק
נעמט אן פון 11-8 און פון 9-6 אונטער
זונטאג און פון 10-8 און פון 1-9 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווערענע - זאל פאר פרויען
נעמט אן פון 11-9 און פון 8-6 אונטער

אויפן מארק האבען זיך בעווייזט לעצטענס זעהר א סך נאכאחמאנען וואס איז נעמען. אויסגעהן פאסונג און אפילו לויטן אופן פון פונאנדערלענען. עהנליך נאכעמאכט צו די ווידעווער סחורות. דערבער בעמען מיר צו לענסען די אויפמערקזאמקייט ביים איינקויפן אויף די פאקאנטע אונטער-אנגעגעבענע פאבריקס-מארקען. כדי צו געבען די מעגליכקייט די האנטומעמען לייכט צו אונטערשיידן פאליס פאקאנטע פון די אריגינעלע ווידעווער סחורות. פארזעהן מיר איצט די שטיק-סחורות מיטן שטעמפל

WIMA

Marka Fabryczna ביי דער געלעגנהייט עמפעהלען מיר נאכמאל אונזערע ספעציעלע קוואליטעטען „OK“ וואס זענען קאנקורענצלע אין גאנץ אייראפע. Marka Fabryczna

„Widzewska Manufaktura“ — „WIMA“

Spółka Akcyjna w Łodzi.

לעצטענס האבען מיר אריינגעלאזט אויפן מארק א נייעם סארט קאסאנירעטען פאלישען לייט אונטער דער מארק „Wimalen“ וואס איז די העכסטע שטופע פון דערנענטערט פון היימישע בעוועגען.

MAGN-1
RATUJE WŁOSY
DŁUGIE PIĘKNA
פאקטן אויסגעבונדן פון און א געלעבטע
מערסט אויף די אויסגעלעבטע און דע
נעמען שטערט פון אונזערע און אין
האט (אויס-אויס)

MAGN-1
RATUJE WŁOSY
DŁUGIE PIĘKNA
פאקטן אויסגעבונדן פון און א געלעבטע
מערסט אויף די אויסגעלעבטע און דע
נעמען שטערט פון אונזערע און אין
האט (אויס-אויס)

פאקטן אויסגעבונדן פון און א געלעבטע
מערסט אויף די אויסגעלעבטע און דע
נעמען שטערט פון אונזערע און אין
האט (אויס-אויס)

פאקטן אויסגעבונדן פון און א געלעבטע
מערסט אויף די אויסגעלעבטע און דע
נעמען שטערט פון אונזערע און אין
האט (אויס-אויס)

פאקטן אויסגעבונדן פון און א געלעבטע
מערסט אויף די אויסגעלעבטע און דע
נעמען שטערט פון אונזערע און אין
האט (אויס-אויס)

אכטונג
האנפעקציאנער
אין שטריקער!
דערמיט מוז איך באקאנט דער ג' יונג-
שאפט, אז אונזער לעבער איז פארזעהן
מיט א ברויטן אויסזעהל פון
רייזערשלוסען
אויף אלע צוועקען
צו פאבריקס-פרייזען
ה. אפפער ברוי
2 פארניצנא 2
טעל. 142-92 קאנטא 68384 P.K.O.
אויך בעקומט מען ביי מיר אלע סארטען קלענע

Persil
Czarujący urok
pięknych pończoszek
można zachować tak samo, jak
urodę, stosując tylko najlepsze
środki. Do prania delikatnych
pończoszek należy używać wy-
próbowanego Persilu. Persil bo-
wiem usuwa z łatwością brud,
chroniąc zarazem delikatną poń-
czoszkę oraz nadając jej pierwow-
ną elastyczność
i piękny
wygląd.
Wyrób Zakładów „Persil” Polska Spółka Akcyjna Bydgoszcz.

אלטע ספרים
היינט און צאהלט די בעסטע
פרייען אין ספרים-סאלאר
34 פילדסורס
פראנט-געוועלד ווי אויך איינגעבונדן
דורכ'ן טיפער.
ווייטג' נייעס פאר לאנג-נעקליידענע
די ביינעכטע חופעס
פון אלע סארטען
ידישע לאנגע
מר-בושים
אין גאר ביי דער פירמע
ה. ליסנער, אגראדאוו 5.

די ערשטע און עלטסטע
ארטאפעדישע אנשטאלט אין לאדז
עקזיסטירט פון יאר 1895 — בעשאנען געווארען מיט גאלדענע מעדאלען
ה. האוואלסקי
11 ליסטאפאד 26 טעל. 132-59
קראנקע אויף רומט און פארשידענע פארקריממען
פון קערפער קענען באקומען און מיינן אנשטאלט, וואס
געבונדן ווערט אונטער מיינן פארזעהלען לויטנא, אלערליי
ברוך - גארמלען (רופט-אויס) צום בויך, נאפע
אפערעצאנס - גארמלען פארמאנען אויף פיס
און הענד, גארמלען אויף הויקערס ווי אויך
וועלדעס אויף פלעגס, שטרימק און ערנס.
מישע באנדאזשען אויף אדער א - מ. ו.
אויכען קערפער - ווארשענסטן אויפן גאר,
וואס האבען א שוויכט מיט ארמאטעס
באפעקונג: דאסען און קערען באדינונג
זעהר צוגעבליקע פרייזען.

הריינע אנאנסען

POLSKIEGO, rachunkowości, korespondencji szybko i gruntownie wyucza rutynowany nauczyciel. Dla dorosłych, słabo władających językiem, praktyczny kurs polskiego specjalną metodą. Piotrkowska 64, m. 3, front, II piętro. 11-1 r. 2-6, 9-10 w.

Zagubiono portfel z następnymi dokumentami: patent na rok 1937, kartę rzemieślniczą, potwierdzenie zgłoszenia 1-szej instancji, kwit z zastawem elektrycznym, dowód tożsamości oraz różne papiery, które dla znalazcy nie przedstawiają żadnej wartości. - Łaskawy znalazca zechce zwrócić takowe za wynagrodzeniem do p. Maciejewskiego, Zachodnia 16.

Wyjeżdżających na Światową Wystawę do Paryża nauczy bardzo szybko francuskiego, systemem prof. „Lagrange” Miss Mary, Piotrkowska 24, II p. fr. m. 7. 9312

Miss Mary udziela angielskiego, francuskiego, niemieckiego. Załatwia wszelką korespondencję. Przyjmuje 12-2, 4-8. Piotrkowska 24, II p. fr. m. 7. 9712

PEDICURE
z bezbolesnym usuwaniem odcisków i wszelk. zgrubień oraz masaż nóg
Zł. 1.50
Zawiadamiam moją P. T. Klientelę, że obecnie prowadzę dział PEDICUR'u
w Magazynie Obuwia
Be-Ka
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 59
TEL 164-80
Zamówienia telef. 164-80
IRENA.

פון 900 ביז 500 זאגט באקומט דער וועלכער וועט שאפען א פאסטען אן אינטער-געמיינע וועט זיין פאר אונזערע פרייזען פון 500-300.
א שריק, וועלכער פארקערט און בעסערע שטייער ווערט גענומען. אפערעטן אפגעגעבען און דער ארטיקל, פון, נויטע פאקטאטעס אונטער „ה. ב.“
הויזער דערשטענענען! כ'עס אן הויזער אויף דערשטענענען. אפערעטן און ארטיקל. אונטער „ה. ב.“
גען גרויס פאליוונג! דעם 21-טען טעג האב איך פארלירען א גאנצען ראסקע האט-ווינגער. דער ערליכער פונדער ווערט גע-בעטן געטן גרויס פאליוונג קליינע מעל. 227,71
א לאנגערהייט אפגעשטעלעט פון דער ארטיקל-פאקטאטעס פאר „ה. ב.“
א מיל פון א הויז און צענערט ביז 40 טויזנט זל. וויל איך קויפן, עס קען איך ווערן אויסגעשאלט און פאלעסטיק מיט פונדען. אפערעטן פאר „ה. ב.“
אכטונג! סוויטער, הענטשעס און זאקען פארקאפערען. איך נעמען אן אויף לויט צו שריקען אויף לונק-לונק און פארשידענע מוסטער-פאקטאטעס. אפערעטן אונטער „ה. ב.“

פערשידענעס
וויכטיג פאר לעבער - שוויטער, אדולפ-מירער און פראקטעווער צושטעלער אין איינער פון די גרעסטע פירמעס און לאדז גע-לעבטע לויט די נויטעס פארמאנען צו מע-סען פרייזען. קליינסקייט 57 ווי 12.
א מאדערן פלאנצונג, א קערענס, א רוג-רען מיש, 5 שטולען 1 פאנעל, א ראד-שו-שעל, צו פארקויפן שטעקעוויסע 52 ווי 21.
לעבער און גוואלדעס פון דאסען און הערען-גארמלען ווערען קויפטליך פאר-שטאפט ביים צו דערקענען. צו זעהר ביליגע פרייזען פון בערלינער פאקטאטעס. אויכען 11 לויטפאר 29 פארמאנען.
צו פארקויפן א נויטע קערענ-פאקטאטעס קראפט מיט אפערעטן מיט 2 צולענדער 8 צאל צו שריקא קערענעל. לויטפארמאנען 14 רעגדער מאכער.
א טויט-וויט-פאקטאטעס און געטען צושטאנ-צו פארקויפן 1 מאי 97 רעכטע אפערעטן-ווער שטאק. מ. ראדאנסקי.
א קוואליטעטער רעגדער-פאקטאטעס צו שריק-הענטשעס ווערט גענומען. אפערעטן פאר „פאסטאטען“

פרייע פאסטענס
א פעהלע מיכטיג וועגלע וואס קען גוט שריי-בען פוליש און ווייזע קען באקומען א פאסטען אין א פאלאטער-געשעפט אויף נאנאטעס-סקא גאט. אפערעטן אין ארמ. אונטער „ה. ב.“
עס ווערט גענומען א קוואליטעטער מיי-סער-מאכער, ער זאל באזעהן א פאסטען פון 10-6. אויך פאקטאטעס אונטער אפערעטן פראנט פארמאנען מיט געלט. אפערעטן און ארטיקל-פאקטאטעס אונטער „ה. ב.“
נויטע א האט-ווייט צו דאסען-פאסטעל. צו ערפארטן נאנאטעס 11 ווי 16 שווער.
עס ווערט גענומען אן אפערעטן צו שריק-וועט פילאטעקע 56 ווי 11 ווייטער.
עס ווערט גענומען א קוואליטעטער ארטיקל-פער-ליין צו מיטען פאליוונג 11 ווי 16.
קוואליטעטער נויטעס צו שריקען און טעקע-וועט ווערט גענומען פערקוואנער 84 וואוונג 29 סוואר.
דאמארען
אפגעגעבען א שטוב מיט א קיך מיט 1 מעבלע, ביליג דירע-געלע, קליינען טעל. 168-81.
א פערסטער אויף זאדע-וואסער זאפארט צו פארדינגען 6 שטולען 17 שטאקאטע-גע-וועלע.
צו פארמאנען א קליין מעבלעס צימער מיט באדינונג ביליג זאפארטקא 17 ווי 82.
א שטאנדיג פאר 1 אדער 2 פער פון שוין צו פארדינגען אויף זשעראטקא גאט 8 אין צווייטען הויז ביי לעטשענסקי.

PAŃSKI SAMOCHÓD
ZŁY BĘDZIE DŁUŻY NA OPONACH
MICHELIN
WYŁĄCZNA REPREZENTACJA
JACOB GERSON, ŁÓDŹ
NARUTOWICZA 16, TEL. 128-30
WEJŚCIE Z ULICY PIŁSUDSKIEGO

OLEJE, SMARY
SAMOCHODOWE
GARGOYLE
W ORYGINALNYCH
BEZKACH I BIAŁZANKACH
NAJLEPIEJ NABYWA SIĘ
U NAS.